ARKEOLOGISK FÖRUNDERSÖKNING

Stina Tegnhed

Förundersökningar av fyra områden längs VA-ledningen mellan Veinge och Kistinge

Halland, Tjärby och Eldsberga socknar, Elestorp 7:445 m fl.
Tjärby RAÄ 74–76, Eldsberga RAÄ 146–149, 151–153, 156 och 158

KULTURMILJÖ HALLAND

KULTURMILJÖ HALLAND

Hallands Länsmuseer, Kulturmiljö Halland
Uppdragsverksamheten, Halmstad 2013.
Arkeologisk förundersökning.
Omslag:Blytärning från 1600-talet. Foto: A.Andersson. (fotonr. 2012-22:113)
Layout: A. Andersson.
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.
Ärende nr ms2006/02316.

Innehåll

SAMMANFATTNING 5
BAKGRUND 6
TIDIGARE INSATSER 6
SYFTE OCH METOD 6
TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ 7
UNDERSÖKNINGSPLANENS MÅLUPPFYLLELSE 7
RESULTAT 9
Objekt 1 Tjärby RAÄ 74, 75 och 76 9
Förundersökningsresultat 9
Anläggningar 10
Fynd 11
Analyser 11
Strukturer 11
Stratigrafi 15
TOLKNINGSFÖRSLAG 16
PLATSENS KUNSKAPSPOTENTIAL 16
ÅTGÄRDSFÖRSLAG 17
Objekt 3 Eldsberga 151-153 17
Förundersökningsresultat 17
Anläggningar 19
Strukturer 26
Stratigrafi 26
TOLKNINGSFÖRSLAG 26
SPÅR EFTER SLAGET VID GENEVAD 1657 26
Slaget vid Genevad 28
PLATSENS KUNSKAPSPOTENTIAL 28
ÅTGÄRDSFÖRSLAG 29
Objekt 4 Eldsberga 146-149 29
Förundersökningsresultat 31
Anläggningar 33
Analyser 33
Strukturer 34
TOLKNINGSFÖRSLAG 34
PLATSENS KUNSKAPSPOTENTIAL 34
ÅTGÄRDSFÖRSLAG 35
Objekt 6 Eldsberga 156 och 158 36
Förundersökningsresultat 37
TOLKNINGSFÖRSLAG 38
PLATSENS KUNSKAPSPOTENTIAL 39
ÅTGÄRDSFÖRSLAG 39
Referenser 39
TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER 40

BILAGOR

Bilaga 1 **Fyndlista** 43
Bilaga 2 **Schaktbeskrivning** 45
Bilaga 3 **Osteologi** Anna Kloo Andersson 55
Bilaga 4 **Makrofossil** Jens Heimdahl, Riksantikvarie-ämbetet UV Mitt 57
Bilaga 5 **Vedartsanalys** Thomas Bartholin 63
Bilaga 6 **^{14}C-Dateringar** Beta Analytic 65
Bilaga 7 **Metalldetektering** Jonas Paulsson 77
Bilaga 8 **Myntbestämning** Eva Wiséhn, Myntkabinettet 79
Bilaga 9 **Ritningsförteckning, Ritningar** 81

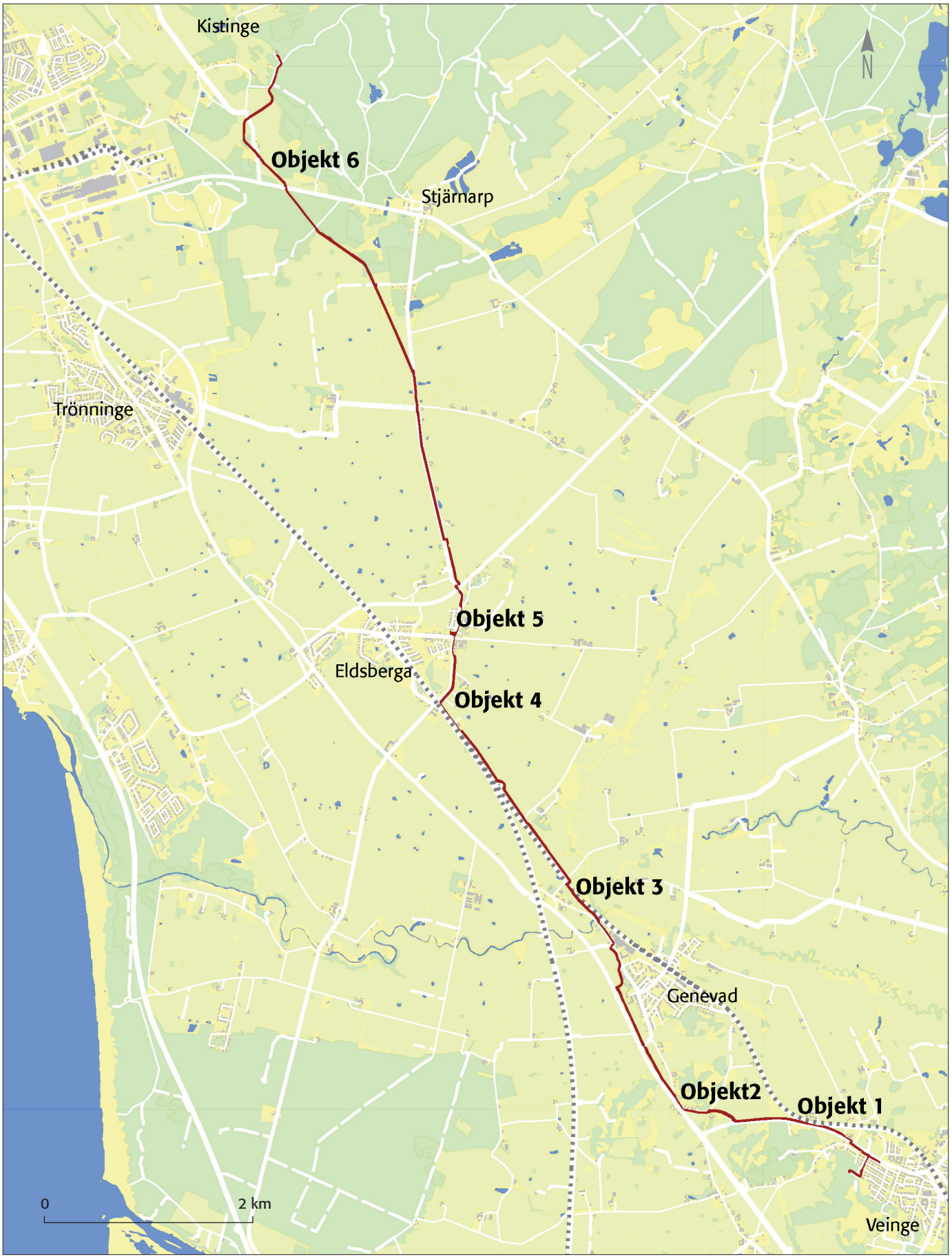

***Fig. 1**. Karta över de olika objekten vid vattenledningen. Skala 1:50 000.*

SAMMANFATTNING

Av de fyra objekt som var föremål för arkeologisk förundersökning påträffades kulturhistoriska lämningar av högre vetenskapligt och kulturhistoriskt värde inom tre av dem. Dessa förordas fortsatta antikvariska insatser i form av en arkeologisk slutundersökning.

*Inom **Objekt 1** Tjärby raä 74, 75 och 76 framkom resterna efter två gårdslägen placerade på två mindre förhöjningar i landskapet. De dateringar som erhållits hamnade i förromersk järnålder och placerar därmed en möjlig huslämning till denna tid. Ett välbevarat raseringslager påträffades på platsen och därmed ges det en möjlighet att betydligt grundligare kunna studera byggnadens konstruktion än vad som brukar vara möjligt vid undersökningar av äldre huslämningar i åkermark.*

***Objekt 2** ströks från förundersökningen då vattenledningens sträckning ändrades vid Tjärby RAÄ 73 så att fornlämningen därmed inte berördes av exploatering.*

*Inom **Objekt 3** Eldsberga RAÄ 151,152 och 153 framkom spår från två vitt skilda historiska händelser. Den ena var välbevarade boplatslämningar ifrån tiden runt år 0, dvs. förromersk-romersk järnålder. Den andra händelsen var slaget vid Genevad som ägde rum den 31 augusti 1657, då de svenska och danska arméerna utövade en skärmytsling från södra och norra sidan av Genevadsån. Vid den metalldetektering som initialt skedde av matjorden på platsen påträffades ammunition, ett mynt och en tärning av bly.*

***Objekt 4** Eldsberga RAÄ 146-149 uppvisade boplatslämningar från olika tidsepoker. I den sydvästra delen av undersökningsområdet kan boplatslämningarna ha samtidighet med de många rostningsanläggningarna inom Eldsberga RAÄ 126 och skulle därmed kunna bidra till att kasta ljus på hur detta område ska tolkas. Är de spår efter ett rituellt bruk hörande till gravmiljön i närområdet eller till ett mer vardagligt bruk hörande till boplatsområdet? I norra delen av undersökningsområdet framkom boplatslämningar från romersk järnålder och folkvandringstid.*

***Objekt 5** har inte kunnat förundersökas som planerat då Kulturmiljö Halland inte fått tillträde till området.*

*Inom **Objekt 6** Eldsberga 156 och 158 framkom boplatslämningar, som främst utgjordes av härdar. Anläggningarna kan sannolikt knytas till intilliggande boplatslämning som utgör Eldsberga 68:1. Då anläggningarna var relativt ringa och det inte gick att utläsa några tydliga strukturer av anläggningarna anser vi inte att platsen uppbådar sådana vetenskapliga kvalitéer att ny eller fördjupad kunskap om platsen kommer att erhållas. Därmed förordar Kulturmiljö Halland inga ytterligare antikvariska insatser inom Objekt 6.*

BAKGRUND

Laholmsbuktens VA – Laholms och Halmstad kommuner i samverkan planerar att anlägga en vattenledning mellan Kistinge i norr och Veinge i söder. Föreliggande rapport behandlar de arkeologiska förundersökningarna inom den 12 km långa vattenledningssträckan. Efter en arkeologisk utredning stod det klart att i fem stycken delområden påträffades fornlämningar som krävde ytterligare antikvariska insatser (Tegnhed 2012). Veckan innan förundersökningarna av de fem delområdena skulle starta ändrade Laholmsbuktens VA vattenledningens sträckning vid Tjärby RAÄ 73 och valde att dra vattenledningen i vägen varvid förundersökningen av Tjärby RAÄ 73 utgick. Den planerade vattenledningen går även rakt igenom befintliga fornlämningar såsom läget för Eldsberga medeltida bytomt. Laholmsbuktens VA valde att avvakta med en förundersökning av Objekt 5, som ligger inom området för den medeltida bebyggelsen, tillsvidare.

De fyra förundersökningsområdena undersöktes av personal från Kulturmiljö Halland under några dagar i oktober månad 2012 i ömsom sol och regn medan träden skiftade färg från grönt till orange.

TIDIGARE INSATSER

Vid den arkeologiska utredningen som ägde rum i december 2011 samt mars och april 2012 påträffades boplatslämningar i de nu aktuella förundersökningsområdena. Fornlämningarna erhöll då sina RAÄ nummer. Dessa boplatslämningar utgjordes av stolphål, härdar, gropar och i några fall av rester av kulturlager och fynd av keramik och flinta.

Metoden för den arkeologiska utredningen var sökschaktsgrävning med traktorgrävare inom nio i förväg utvalda delområden. Sökschakten togs upp med en skopas bredd, i detta fall 1,5 meter och matjorden banades skiktvis av ner till alven. Då utredningens syfte var att konstatera eller dementera närvaron av dolda fornlämningar drogs sökschakten utmed vattenledningens mittlinje. Avstånden mellan sökschakten anpassades på ett sätt som gjorde det möjligt att avgränsa eventuella fornlämningar.

SYFTE OCH METOD

Syftet med förundersökningen var att undersöka de vid utredningen framkomna lämningarnas respektive potential och därefter avgöra formen för eventuella vidare antikvariska åtgärder. Målsättningen var att fastställa och beskriva fornlämningarnas karaktär, tidsställning, omfattning, sammansättning, komplexitet och bevarandestatus genom ett vetenskapligt arbetssätt så att resultaten kan ligga till grund för adekvata undersökningsplaner med preciserade frågeställningar för varje fornlämning. Resultaten från förundersökningen ligger till grund för länsstyrelsens bedömning av behov för vidare beslut samt för kommunens vidare planering.

Förundersökningsområdena undersöktes med hjälp av traktorgrävare med 1,5 meter bred skopa. Då förundersökningsområdena bildar smala korridorer i landskapet förlades sökschakten så att de tillsammans med utredningsschakten kan ge en rättvis bild över hur fornlämningen är beskaffad. Samtliga sökschakt, anläggningar, fynd, detektorfynd och lösfynd på alven mättes in

med GeoRX, GPS med stor inmätningsprecision. Undersökta anläggningar grävdes, med något undantag, till hälften och dokumenterades på millimeterfilm. Schakt och anläggningar fotograferades med digitalkamera. Alla mätfiler och vidare digital bearbetning, dokumentation och fyndregistrering har därefter utförts i Intrasis, projektnamn Vattenledning2012307F.

Enligt länsstyrelsens direktiv i föreliggande remiss skulle påträffade fynd tas tillvara och registreras och denna strategi genomfördes.
Förundersökningsområdet i Objekt 3 metalldetekterades av arkeolog Jonas Paulsson, som har mångårig specialisterfarenhet av metalldetektorprospektering (bilaga 7).

Jordprover för makrofossilanalys samlades in för att möjliggöra bestämning av innehåll, funktion och karaktär hos anläggningar. Ett urval av dessa makrofossilanalyserades av Jens Heimdahl, UV-Mitt (bilaga 4). Kol som valdes ut för ^{14}C-datering skickades först på vedartsbestämning, vilken utfördes av Thomas Bartholin, Scandinavian Dendro Dating (bilaga 5). ^{14}C-datering utfördes av Beta Analytic Inc i Miami (bilaga 6). Osteologisk analys utfördes av osteolog Anna Kloo Andersson (bilaga 3).

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Topografin längs ledningssträckan utgörs av den sydhalländska slättbygden med ett öppet böljande landskap och åsar i östvästlig riktning. Ledningssträckan startar i norr i depån i Stjärnarp i skogsmark, som sedan övergår till ängsmark och åkermark. Terrängen söder om Stjärnarp blir vid Trönningeån mer kuperad med en successiv sluttning ned norr om ån, som följs av en brantare stigning söder om ån. Mot Eldsberga går ledningen genom flack åkermark för att stiga över Eldsbergaåsen. Därefter går den genom det öppna åkerlandskapet genom samhället Genevad för att stiga över Tjärbyhöjden. Sedan följer vattenledningen en böljande öppen dalgång för att slutligen stiga över åsen i Veinge till slutdepån. Jordmånen i de olika delområdena utgjordes av sand, moränblandad sand, silt och lera.

Trakten runt de olika förundersökningsområdena har avseende den övergripande topografin och den kända fornlämningsmiljön tidigare beskrivits i den arkeologiska utredningsrapporten. Under kapitlet RESULTAT presenteras topografi och fornlämningsmiljö i det direkta närområdet, kortfattat till varje delområde.

UNDERSÖKNINGSPLANENS MÅLUPPFYLLELSE

Ledningssträckan ändrades vid Tjärby RAÄ 73 genom att VA-ledningen öster om fornlämningen drogs ut i vägen och därmed ströks förundersökningen av ovan nämnda fornlämning ur undersökningsplanen. Objekt 5 har inte kunnat undersökas som planerat då Laholmsbuktens VA har valt att avvakta en förundersökning i detta område.

I övrigt kunde undersökningsplanens mål uppfyllas genom att metoder kunde genomföras som planerat och frågeställningar kunde besvaras.

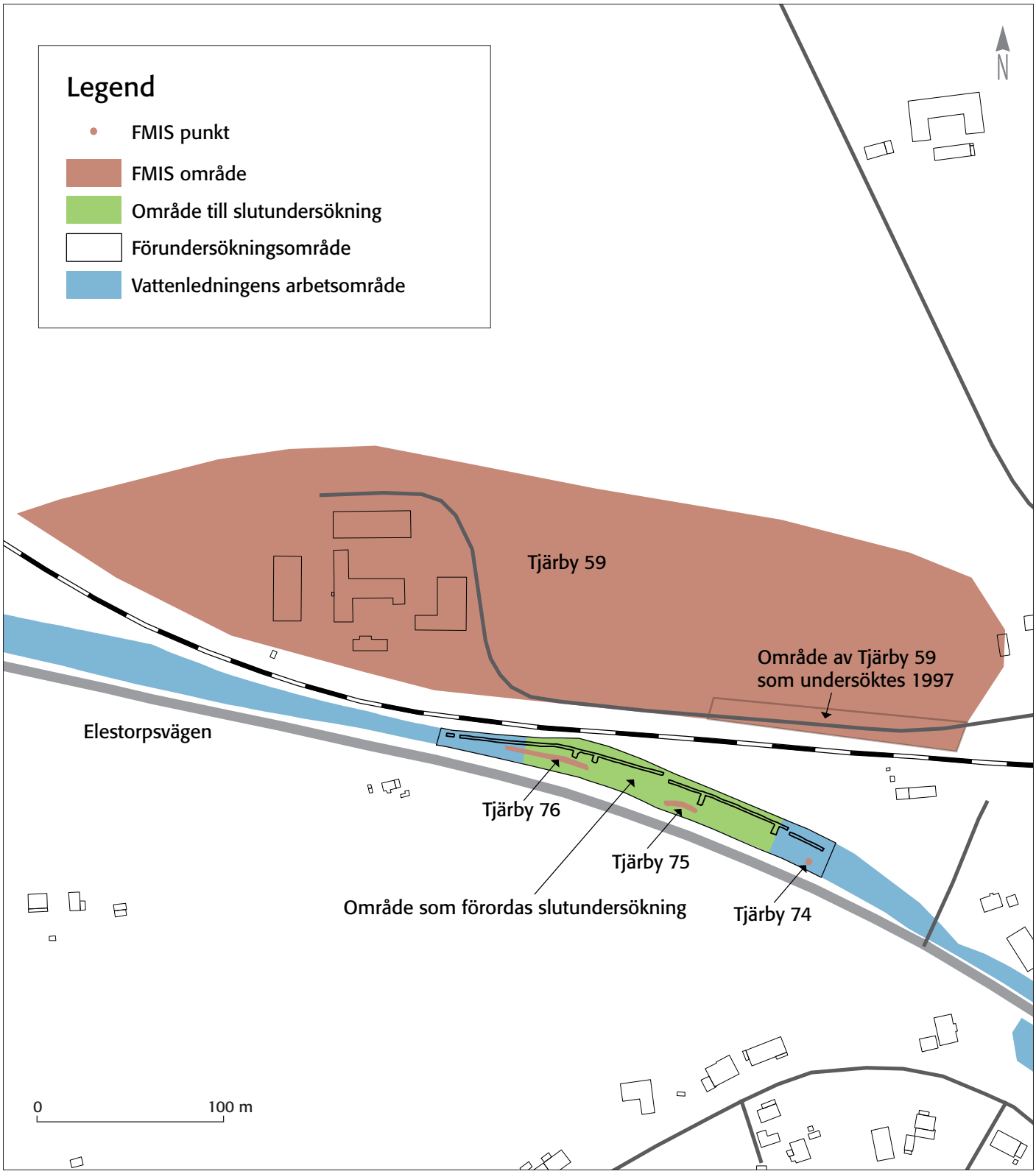

***Fig. 2**. Förundersökningsområde Objekt 1 med fornlämningar i närområdet. Skala 1:3000*

RESULTAT

Objekt 1 Tjärby RAÄ 74, 75 och 76

Topografi: Objekt 1 är beläget i samhället Veinges västra utkant, norr om Elestorpvägen och söder om järnvägen. Området ligger i åkermark på norra sidan av en höjdrygg och sluttar västerut. Jordmånen utgörs av fin sand och morän.

Fornlämningsmiljö: Tjärby 59 har upptagits som en stenåldersboplats i fornminnesregistret då markägaren har tagit tillvara flera flintyxor, spån och avslag inom området. Ett 13-15 meter brett och 110 meter långt parti av Tjärby 59 var föremål för en arkeologisk undersökning sommaren 1997 av personal från Kulturmiljö Halland. Undersökningen resulterade i att lämningar från neolitikum till yngre romersk järnålder påträffades på platsen. Bland lämningarna från brons- och järnålder som dominerade inom ytan var det möjligt att urskilja tre faser av bosättning. Den första var från yngre bronsålder och äldre förromersk järnålder med kokgropar, rabbad keramik och fragment av lerblock och silkärl, samt en huslämning. Den andra huslämningen var en treskeppig verkstadsbyggnad från tiden runt år 0. I huset påträffades en anläggning som tros ha använts i samband med torkning av födoämne, kanske säd. Den yngsta fasen representeras av en gård från yngre romersk järnålder.

Förundersökningsresultat

Vid förundersökningen drogs 4 sökschakt i östvästlig riktning med en gemensam längd av 206 meter inom ett ca 4000 m² stort område. Den förundersökta ytan motsvarar 362 m². Anläggningarna var koncentrerade till två höjdpartier i undersökningsområdet. Koncentrationerna i sökschakten medförde att fyra större ytor öppnades upp för att följa upp dessa anläggningar. Sammanlagt påträffades 132 anläggningar, främst stolphål, gropar och härdar (Tabell 1). I svackan mellan de två höjdpartierna var det betydligt glesare med anläggningar. Svackan som anas i terrängen blev desto tydligare vid avbaningen och är troligen en bäckravin som med tidens gång på naturlig väg fyllts igen och planats ut under år av bruk av marken. I västra delen av undersökningsområdet framkom ett äldre marklager samt resterna av ett raseringslager av bränd lera. Jordmånen i området varierade från fin gulbrun sand till mer steniga partier och större stenblock. För en mer detaljerad beskrivning av schakten, se schaktbeskrivning (bilaga 2).

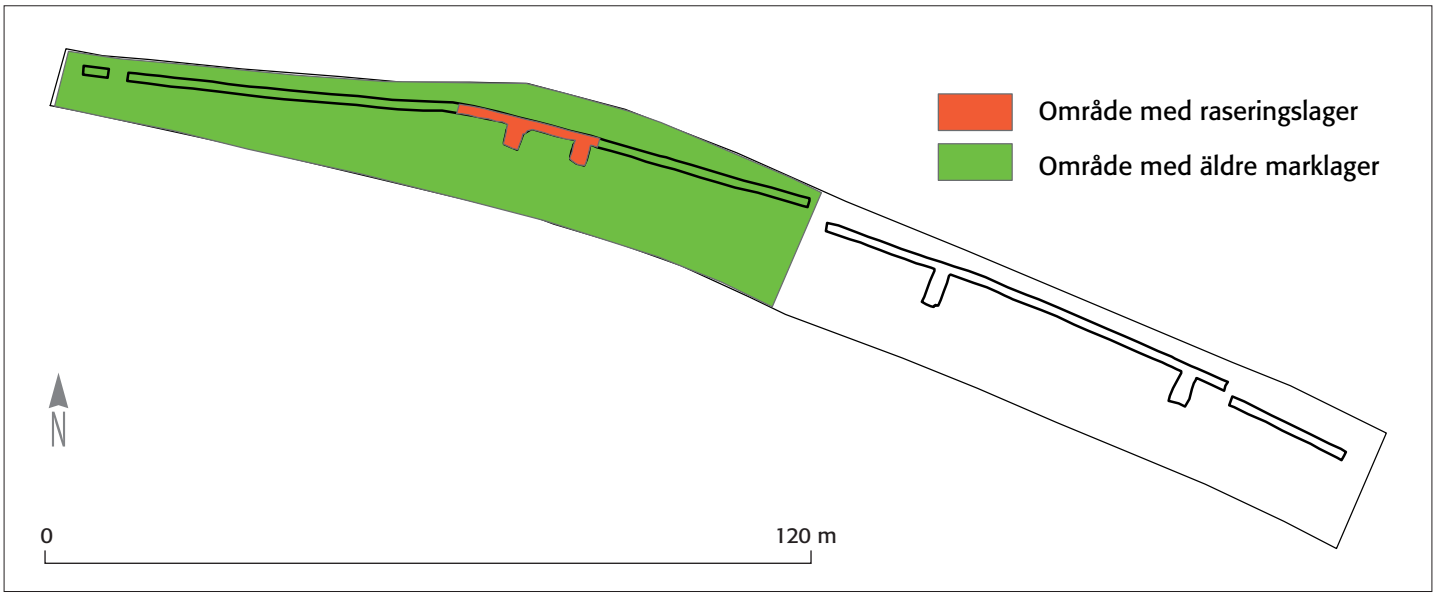

***Fig. 3**. Objekt 1, mark- och raseringslager Skala 1:1200*

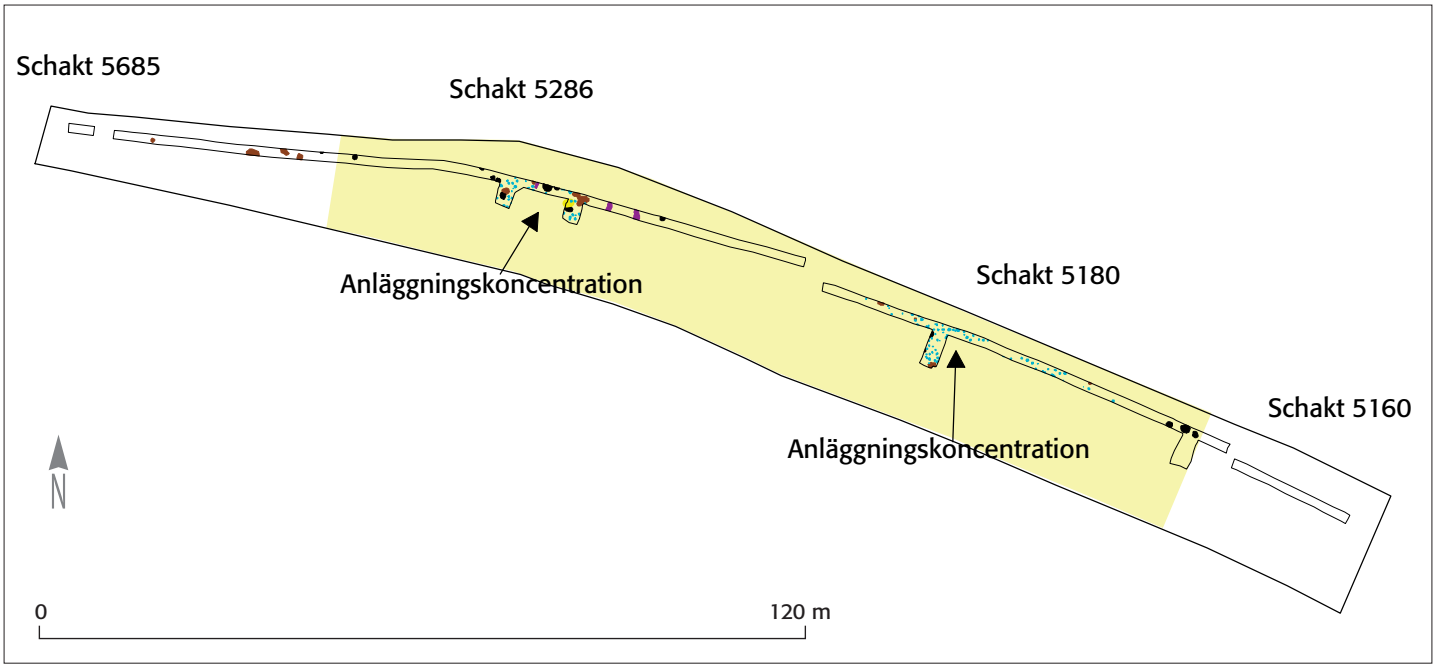

***Fig. 4**. Objekt 1, förundersökningsschakt. Området som förordas slutundersökning markerat med gul färg. Skala 1:1200*

Anläggningar

De undersökta anläggningarna var över lag välbevarade. De anläggningar som påträffades i östra delen av undersökningsområdet var mer påverkade av år av plöjning i området och vissa av dem var delvis sönderplöjda. I regel var anläggningarna fyndtomma, men flera av dem innehöll bränd lera. I den östligaste delen av området framkom ett parti med endast härdar.

Anläggningstyp	Antal
Stolphål	63
Härd	15
Grop	12
Ränna	3
Lager	1
Totalt	94

Tabell 1

Fynd

Sammanlagt hittades 21 fynd och de utgjordes av främst bränd lera (8) och keramik (6). Övriga fynd utgjordes av flinta (5 st varav ett bränt) och brända ben (2). Den förhistoriska keramiken var fragmenterad och saknade typologiskt viktiga karaktärsdrag. En av keramikskärvorna, HM28690:35, kändes äldre än de övriga och förefaller vara neolitisk. Fynd HM28690:48 utgörs av en halv vävtyngd som påträffades i östra delen av undersökningsområdet.

Analyser

Två kolprov från härdarna AH4116 från västra delen av området och AH5640 som var belägen i svackan mellan områdena med anläggningskoncentrationer skickades iväg för ^{14}C-analys. Båda härdarna daterades till förromersk järnålder, AH4116 daterades till 350-290 eller 230-200 f. Kr. (kal. 1 sigma) och AH5640 daterades till 230-220 f. Kr. (kal. 1 sigma), (Bilaga 6, Betanr 335431 och 335432).

Makrofossilprover från två stolphål skickades på analys. Provet insamlat i stolphål A4095 som var grävt genom den äldre markhorisonten och täckt av ett raseringslager av bränd lera innehöll en hel del förkolnade spannmål samt förkolnade ogräs (åkerbinda och småsnärjmåra) och mineralsmältor. Heimdahl som analyserade makrofossilproverna menar att sammansättningen av skalkorn, speltvete och havre är framförallt typisk för Västsveriges äldre järnålder. Inslaget av bränd lera och mineralsmältor i marken kan tolkas som att byggnaderna på platsen brunnit och därmed innebära att det inte nödvändigtvis är spår av matlagning utan också kan vara rester av förvarat spannmål i någon loftförsedd byggnad. Makrofossil provet i stolphål AS4574, som härstammar från områdets östra del, innehöll endast träkol.

Strukturer

I den östra delen av området framkom en stor mängd anläggningar som tolkades som stolphål, då endast en del av dem undersöktes kan det även finnas stenlyft och sentida nedgrävningar bland dem. Tre olika varianter av fyllningar syns i området: 1 brungrå sand, 2 mörkbrungrå något humös sand och 3 svartbrun något humös sand. De representerar troligen strukturer från olika tidsskikt även om flertalet anläggningar bestod av mörkbrungrå något humös sand. Ett möjligt hus (Hus1) framträdde i området med en rad väggstolpar (4545, 4534, 4520, 4842, 5854) respektive en rad med takbärande stolpar (4628 och 4574) med inbördes likartade stolphål (se fig. 5). Detta låg orienterat i öst-västlig riktning och var möjligen ca 5 – 5,5 meter brett. Stolphålen tillhörande det troliga huset var överlag mörkbrungrå till färgen och innehöll bränd lera preliminärt tolkad som rester efter husets rasering.

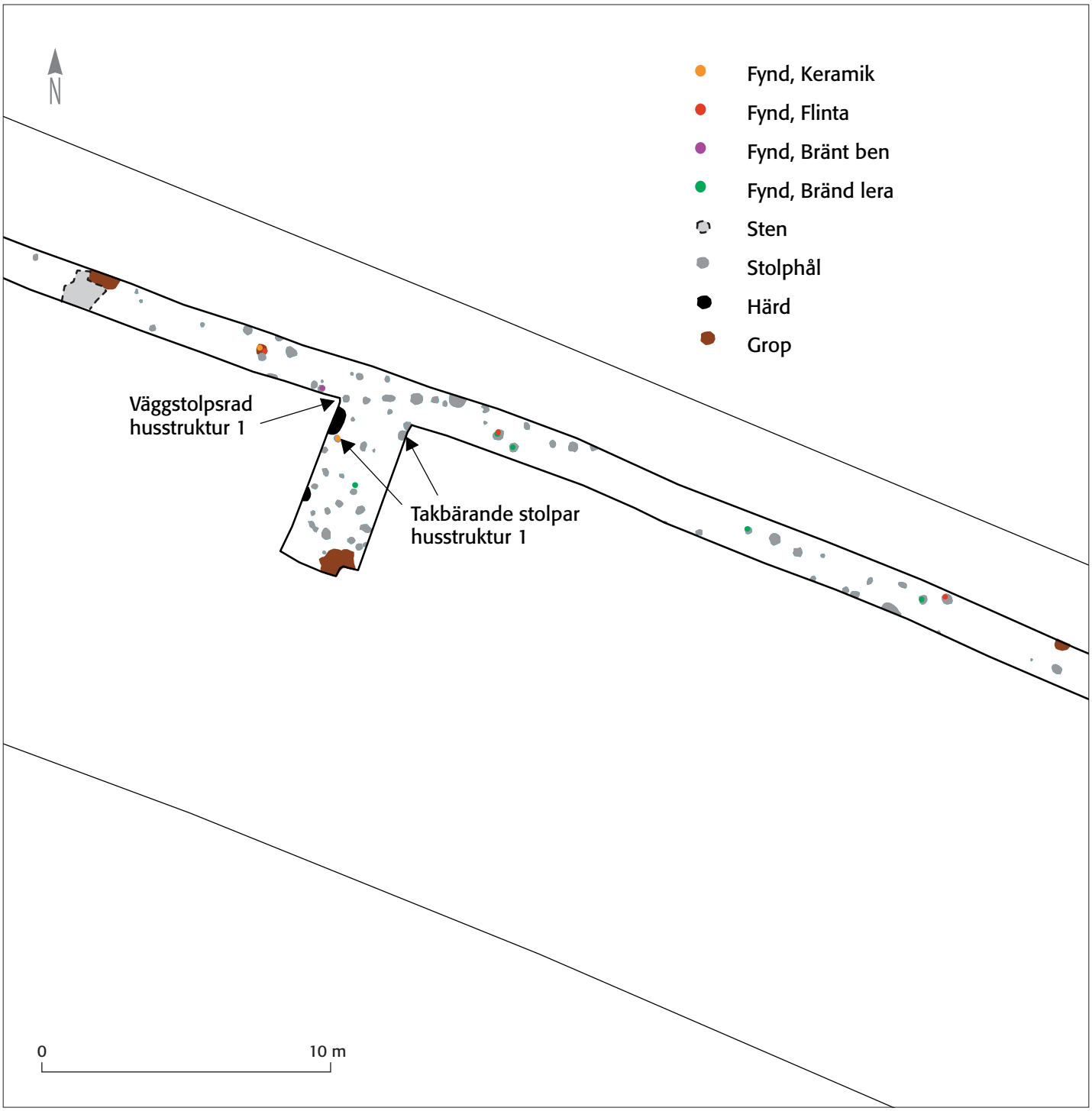

Fig. 5 *Anläggningskoncentrationer i östra delen Skala 1:200*

I västra delen av undersökningsområdet anas också flera möjliga husstrukturer (se fig. 6). De hypotetiska husstrukturer som visas i fig. 5 och 6 är endast preliminära tolkningar. I det östra av de två utvidgade områdena syntes anläggningar som verkar härröra från två olika strukturer, en som representeras av stolphål som är djupa och något ljusare till färgen och med en fyllning av brun svagt humös sand, t.ex. stolphålen 4181 och 5761. De andra stolphålen har en mer baljformad botten, är inte lika djupa och även mörkare och mer humösa, t.ex. 4061, 4049 och 4084. Det finns även likheter mellan stolphålen i de olika utvidgningarna och jag antar att

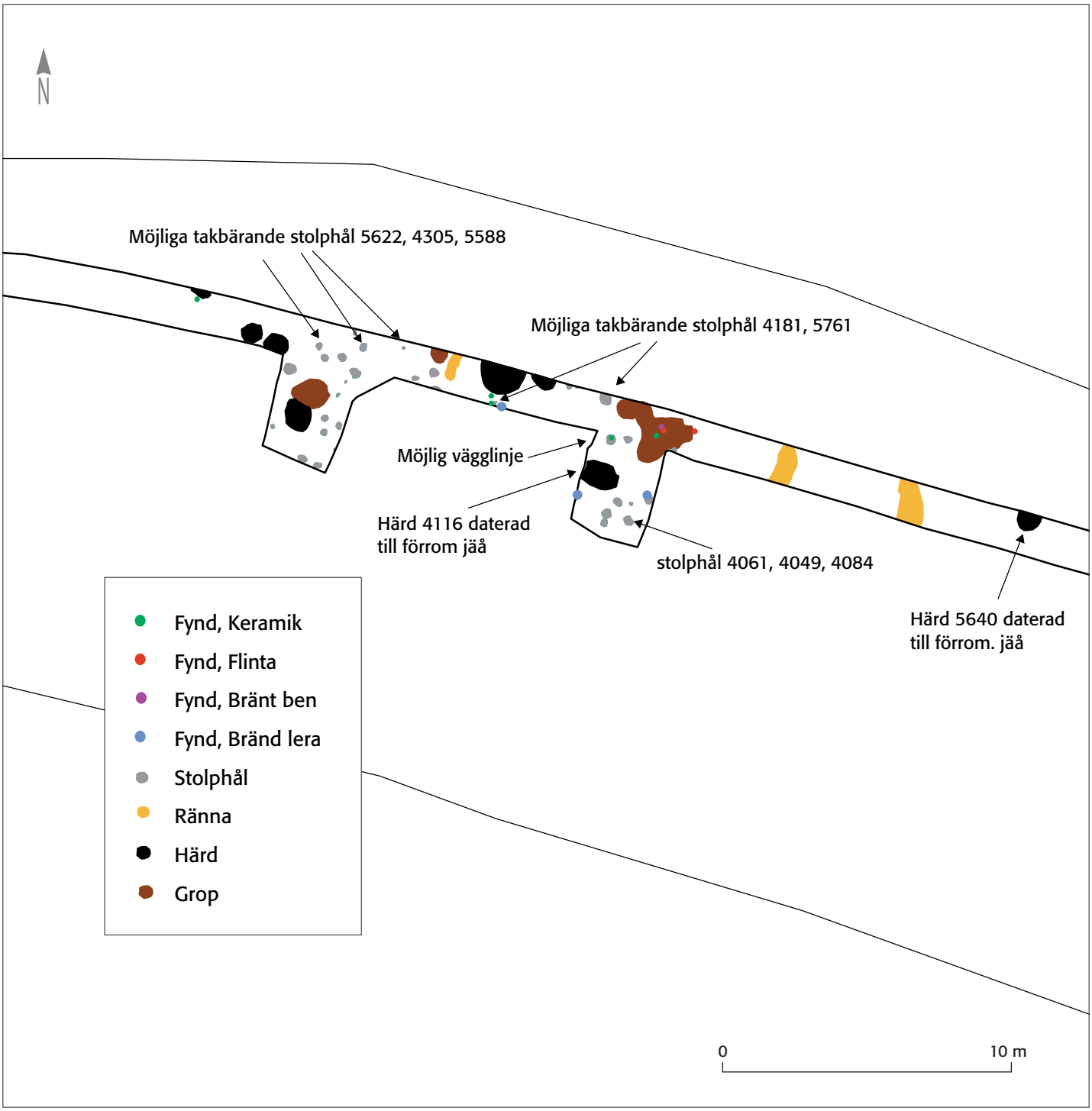

Fig. 6. *Anläggningar i västra delen. Skala 1:200*

husstrukturerna sträcker sig över detta område och syns i båda. 5622 och 4305 tolkades när de grävdes som två eventuella takbärare till ett hus och även 5588 skulle kanske kunna utgöra en del i samma husstruktur. Stolphål S4144, 4134 och 4283 tolkas som eventuella väggstolpar och är lika varandra i färg och form i plan. Även äldre huskonstruktioner kan finnas på platsen, då det verkar finnas anläggningar under den äldre marknivån som de flesta av stolphålen var grävda igenom. Ett stolphål framträdde först efter att ett överlagrande stolphål undersökts. Om det var spåren efter en omstolpning av huset eller efter ett betydligt äldre hus, var svårare att utröna.

Fig. 7. *Profil över stolphål 4095, mot Ö. (fotonr: 2012-22:82). Foto: Stina Tegnhed*

Fig. 8. *Östra utvidgningen i schakt 5286 mot N. Observera raseringslager i schaktkanterna. (fotonr: 2012-22:72). Foto: Stina Tegnhed*

Stratigrafi

I västra delen av undersökningsområdet finns resterna av ett äldre marklager som merparten av anläggningarna är anlagda i. Marklagret består av brun svagt humös sand. Det verkar även finnas rester av äldre anläggningar under detta marklager. När de två utvidgningarna togs upp tydliggjordes ett raseringslager bestående av bränd lera, som bitvis var välbevarat, i området. Detta syntes främst i schaktväggarna då det vid schaktningen var mycket svårt att hitta en bra nivå för att lokalisera möjliga anläggningar. I resterna av det äldre marklagret var det svårt att se anläggningarna och de framträdde tydligast när raseringslagret och marklagret hade grävts bort och de framträdde i den rena alven. Därför är det schaktat för hårt i de två utvidgade områdena i detta område. Vid en framtida arkeologisk undersökning är det av yttersta vikt att det banas av med stor försiktighet och lyhördhet för var de olika lagren framträder. I detta område framträder raseringslagret ungefär 0,4 meter under dagens marknivå. Raseringslagret är mellan 0,05- 0,15 meter tjockt och under detta finns anläggningarna grävda genom en äldre marknivå som är mellan 0,10- 0,15 meter tjockt. Raseringslagret bildar ”lock” över några av stolphålen och har antagligen rasat ned i nedgrävningar efter dekonstruktionen av huset. Raseringslagret fram-

Fig. 9. *Raseringslager över stolphål 4074, mot V. Raseringslagret markerat med streckad linje. (fotonr: 2012-22:78). Foto: Stina Tegnhed*

träder i området som syns i figur 3. Svackan mellan de två områdena med anläggningskoncentrationer har troligen fyllts ut under årens lopp. Mitt i svackan, ungefär 0,7 meter under dagens marknivå påträffades härden som daterades till förromersk järnålder (AH5640) se fig. 6. I detta parti var det svårt att finna en rimlig schaktningsnivå. Härden ligger i ett äldre marklager som är mörkbrungrått till färgen. Väster om härden schaktades det hårdare och den brunröda alven framträdde på 0,8 – 1,0 meters djup. Två rännor framkom väster om härden med brun svagt humös sand och ett flintavslag i ytan. Dessa rännor var mer urlakade och ålderdomliga i karaktären och kan kanske härröra från ett äldre skede då platsen brukats, möjligen med neolitisk datering. För att fånga de olika tidshorisonterna i området med raseringslager, äldre marknivå och eventuella äldre anläggningar på platsen, bör det schaktas i olika omgångar. Ett första skede där matjorden försiktigt banas av och resterna av raseringslagret friläggs. Efter att det mätts in och undersökts avlägsnas det samt den äldre marknivån. Möjligen är det möjligt att lokalisera anläggningarna i den äldre marknivån, men det är troligtvis mycket svårt om det inte är härdar eller andra framträdande anläggningar som särskiljer sig från den bruna svagt humösa marklagret till färg och sammansättning. Efter att raseringslagret och marklagret avlägsnats kan även de olika utfyllnadslagren i svackan avlägsnas och alven friläggas för att kunna upptäcka eventuella äldre anläggningar eller spår efter äldre aktiviteter.

I den östra delen av området framkom inga olika lagerbildningar och matjordslagret var betydligt tunnare, 0,20-025 meter.

TOLKNINGSFÖRSLAG

Fornlämningen tolkas som två gårdslägen på två mindre förhöjningar i landskapet. De dateringar som erhållits har hamnat i förromersk järnålder och tidsfäster därmed ett av husen, vars härd daterades till denna tid. Härden i den förmodade bäckravinen daterades även den till förromersk järnålder och låser därmed utfyllnaden av den förmodade bäckravinen till denna tidsperiod. Inga av de eventuella huskonstruktionernas utseende har närmare kunnat säkerhetsställas men de flesta stolphålen kan antas vara efter byggnader då det inom begränsade ytor fanns flera som inbördes liknade varandra och bildade rader. De analyser som gjorts och de fynd som framkommit tyder på att äldre järnålder är en trolig datering på några av huslämningarna. Frågan är om det inte också kan finnas äldre lämningar på platsen. I östra delen finns ett område med härdar samlade en bit utanför huslämningarna vilket brukar karakterisera bronsålder.

Fornlämningen erhöll efter den arkeologiska utredningen tre raä nr, Tjärby 74-76, dessa bör slås samman till en fornlämning.

PLATSENS KUNSKAPSPOTENTIAL

De två boplatsytorna inom undersökningsområdet uppvisar en stor vetenskaplig potential. Genom det relativt unikt välbevarade raseringslagret skapas det en möjlighet att betydligt mer grundligt kunna studera byggnadens konstruktion än vad som brukar vara möjligt vid äldre huslämningar i åkermark på landsbygden. I denna fornlämning finns det möjlighet att undersöka och bestämma husets indelning och rummens funktion genom makrofossilanalyser och studier av

den brända lerans sammansättning. De goda bevaringsförhållandena i främst den västra delen borgar för att provtagning och analyser är meningsfulla och ett gott resultat är att vänta. Vid en fortsatt arkeologisk undersökning av platsen kan det även vara intressant att studera om det varit två samtida gårdar som funnits på platsen på respektive mindre förhöjning eller om gårdens placering förändrats genom tiden. Fornlämningens relation till närliggande Tjärby RAÄ 59 och kopplingen till de partier av RAÄ 59 som undersöktes 1997 blir också intressant att studera.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Kulturmiljö Halland förordar en arkeologisk slutundersökning av Tjärby 74-76 i det område som syns i figur 4. Förslagsvis undersöks området intensivt i de två områden som uppvisade stora anläggningskoncentrationer på de två förhöjningarna i landskapet medan områdets utkanter och det parti med stenig undergrund och naturliga svackor undersöks mer extensivt. För att studera raseringslagrets utbredning och få möjlighet att studera husets funktion föreslås att lagret rensas fram, mäts in och att rutor grävs i det för att närmare kunna studera lagrets sammansättning och eventuella variationer.

Objekt 3 Eldsberga 151-153

Topografi: Förundersökningsområdet är beläget i åkermark i norra utkanten av Genevad samhälle. Området är koncentrerat till en flack platå i åkermarken. I norr sluttar området svagt nedåt för att i söder slutta mer markant ned mot Genevadsån.

Fornlämningar i närområdet: Eldsberga 73 är en registrerad fyndplats för flintavslag och vid vägen söder om Genevadsån står Tjärby 38, en milstolpe från 1666. Nere i bäckravinen söder om Genevadsån markerar Tjärby 62 platsen där ett stenblock med tre slipränno påträffades år 1925. Stenblocket förvaras på friluftsmuseet Hallandsgården på Galgberget i Halmstad. Eldsberga 74 är en överlagrad mesolitisk boplats med ett mycket fint fyndmaterial (Anberg 1996). Tjärby 64 är samtida med Eldsberga 151-153 och där fann man vid undersökning 1993 järnframställningsugnar och gropar med keramik från förromersk järnålder (Wranning 1995).

Förundersökningsresultat

5 schakt motsvarande 272 m² öppnad yta togs upp i det 3000 m² stora förundersökningsområdet. Fyra av schakten drogs i nordväst-sydostlig riktning och ett 33 m² stort område banades av för att frilägga det grophus som påträffats vid den arkeologiska utredningen. Schaktens placering kom att styras av det faktum att en fiberkabel löper parallellt med järnvägsspåret ca 1 meter från det långa förundersökningsschaktet. Den ursprungliga planen var att placera förundersökningsschaktet någon meter mer österut i undersökningsområdet för att bättre täcka in ytan utifrån utredningsschakten. I Genevad satte vi, på grund av mätinstrumentsproblem, ut undersökningsområdet, med hjälp av handhållen GPS som kan ge någon meters felinmätning. Därför kom ett av schakten (2OS2576) att hamna utanför undersökningsområdet med ungefär en meter. Inledningsvis söktes området av med metalldetektor.

Fig. 10. *Objekt 3. Fornlämningsmiljö. Skala 1: 4000.*

Undersökningens första dag var kall och klar och marken täckt av rimfrost. Men redan vid avbaningen började vatten trycka fram underifrån i de blöta partierna i schakt 2500. Sedan följde några dagar med mycket regnande och detta medförde att när vi återkom till platsen efter helgen stod det ett par decimeter vatten i schaktet med grophuset som ej rann undan och omöjliggjorde vidare undersökning. Även de södra delarna av det långa schaktet 2500 var så pass vattenfyllt att inte möjlighet gavs att rensa och få fram eventuella ytterligare anläggningar.

Undersökningsområdet är beläget på, samt ömse sidor av, en flack platå i åkermarken. Jordmånen i området varierar något. I den södra delen utgörs den av fin gulbrun sand med spår av orangea järnutfällningar. Efter cirka 40-talet meter in i undersökningsområdet övergår alven till att bli betydligt fuktigare och utgörs av siltig sand. Resterna av ett äldre marklager påträffas under matjorden. I denna del av undersökningsområdet består alven av silt och lera. Vid den högst belägna punkten i undersökningsområdet övergår alven till betydligt torrare karaktär och består av gulbrun fin sand och förblir så i norra delen av undersökningsområdet. I denna del påträffades merparten av anläggningarna.

Anläggningar

För en mer ingående beskrivning av anläggningarna i förundersökningsområdet se bilaga 2, schaktbeskrivning.

Tabell 2

Anläggningstyp	Antal
Stolphål	87
Härd	8
Grop	8
Lager	2
Totalt	105

Stolphål

78 av anläggningarna definierades okulärt till stolphål. Stolphålen var spridda över i stort sett hela området och var tämligen distinkta till sin karaktär. Vissa morfologiska skillnader i fyllningen kunde skönjas i området. Koncentrationen av stolphål var som störst i norra delen av undersökningsområdet.

Tramplager/arbetsyta

I ett cirka 10 meter långt område av schakt 2500 återfanns resterna av ett lager med gråbrun sand med kol och bränd lera. Detta lager uppträdde fläckvis och tolkades som ett troligt tramplager eller arbetsyta. Två rutor grävdes i lagret och då uppvisades en tjocklek som varierade mellan 0,05 och 0,08 meter. I norra hörnet av en av rutorna påträffades en anläggning (stolphål 3728) delvis under lagret.

Rest av lergolv

I schakt 2500 framkom en rest av ett lergolv i västra delen av schaktet. Lergolvet som var ca 2,20 meter långt var beigerosa i färgen och innehöll även spår av två stolphål, med gråbrun fyllning.

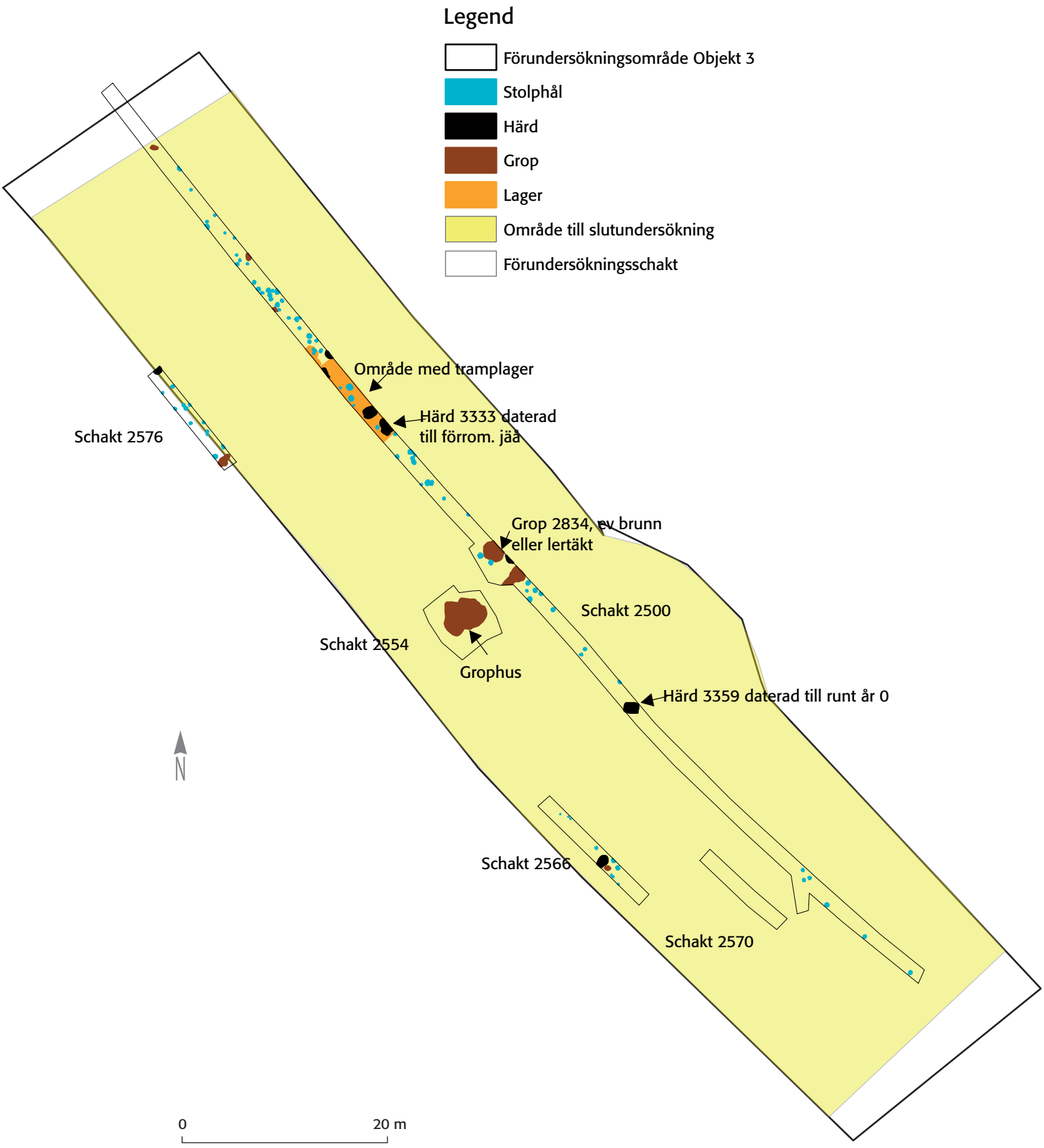

Fig. 11. *Objekt 3 Förundersökningsschakt. Området som förordas slutundersökning markerat med gul färg. Skala 1:500*

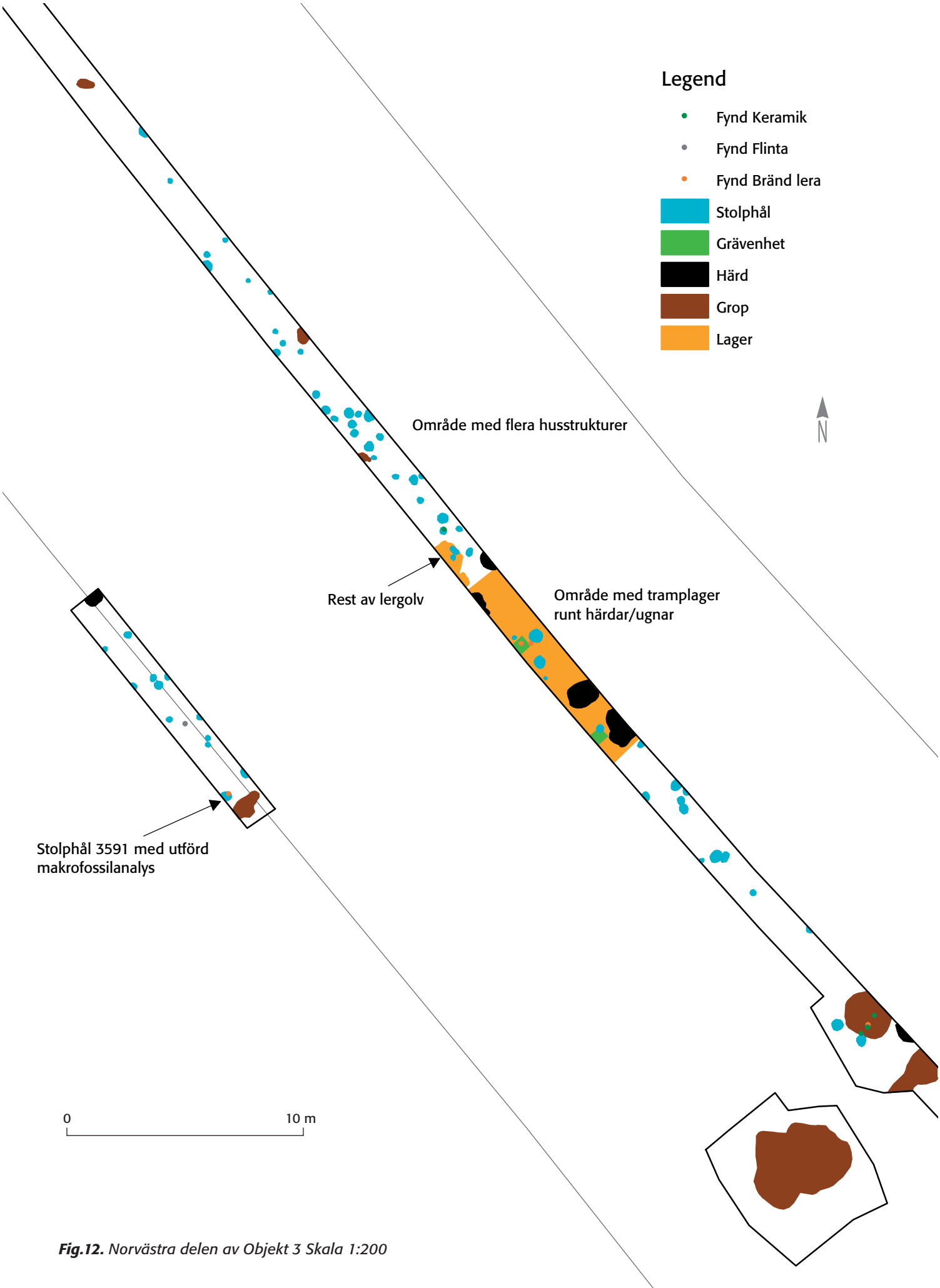

Fig.12. *Norvästra delen av Objekt 3 Skala 1:200*

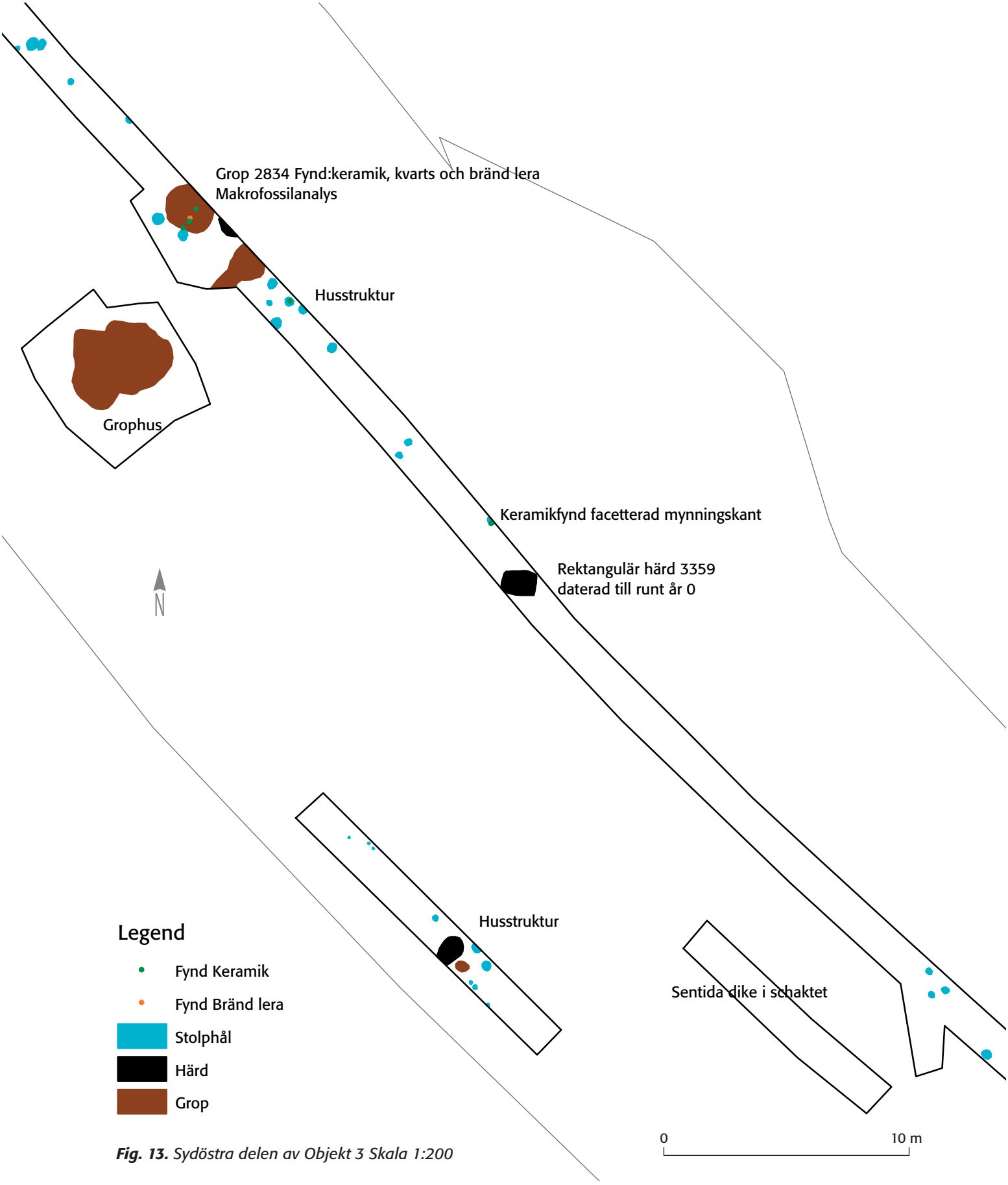

Fig. 13. *Sydöstra delen av Objekt 3 Skala 1:200*

Fig. 14. *Grophus. 2AG2886 mot Ö. (fotonr: 2012-22:30). Foto: Stina Tegnhed*

Grophus

Vid förundersökningen frilades området kring den anläggning som vid utredningen tolkats som ett eventuellt grophus. Gropen mäter cirka 4,20 x 3,20 meter i diameter. Eventuellt är det två grophus som skär varandra med ett ovanliggande östligt grophus ovanpå ett äldre med en mer västlig placering. I ytan utgörs fyllningen av gråbrun svagt humös lite siltig sand. Det östra ovanliggande stolphuset har en gråsvart sotig lins i den norra och södra kanten. Gropen mättes in och fotograferades (se fig.14) men kunde inte undersökas närmare då schaktet vattenfylldes, dels av vatten som trängde fram underifrån och några dagar med intensivt regnande.

Gropar

7 anläggningar definierades som gropar. Två av dessa undersöktes. En av dem (2AG2834) tolkades som en eventuell brunn eller lertäkt. Den var cirka 2,10 i diameter och innehöll fem olika fyllningar. I denna påträffades även en del fynd, såsom fem fyndposter med förhistorisk keramik, bränd lera och kvarts. Dess nordöstra sida fortsatte troligen utanför schaktet.

Härdar

8 härdar påträffades på ytan. En av dem, AH3359, var rektangulär till formen med raka kanter och måtten 0,9 meter bred och 1,4 meter lång (se fig. 13). Liknande härdar har daterats till romersk järnålder och övergången till folkvandringstid och anses vara ganska ovanliga på järn-

Fig 15. *Grop 2834 mot Ö. (fotonr: 2012-22:51). Foto: Stina Tegnhed*

Fig. 16. *Fnr:HM28690:20 och HM28690:14. (fotonr: 2012-22:114). Foto: Anders Andersson*

åldersboplatser (Flagmeier 2004: 17ff). Denna härd erhöll dock en äldre datering, till 90-0 f. Kr. (Kalibrerad med ett Sigma, bilaga 6, Betanr 335430). I området med kulturlagret fanns två eventuella ugnar, som har mäts in som härdar. AH3333 (se fig. 11) har bruna ytterkanter och bestod annars i ytan av sotig kol, skörbränd sten och var omgiven av två stolphål.

Fynd

Sex fyndposter förhistorisk keramik mättes in. Ett av fynden, HM28690:14, består av skärvor från ett fint polerat kärl med förtjockad och facetterad mynning (se fig. 16). Liknande brukar dateras till yngre förromersk järnålder. Från den stora gropen 2AG2834 härstammar ett flertal fynd. HM28690:12 är en skärva vars tjocklek och bukradie visar att det tillhör ett grovt, stort och förmodligen rejält tungt kärl. Kärlet uppvisar spår av matskorpa invändigt. HM28690:13 och 28690:23 representerar två fyndposter med spjälkade bitar av ett mera finmagrat kärl. I gropen påträffades även en större bit sintrad lera (HM28690:22) och kvarts (HM28690:24). Övriga keramikfynd i förundersökningsområdet utgörs av en mynningsbit (HM28690:16) och en mindre bit keramik (HM28690:15) påträffade i stolphål. Fyra fynd av bränd lera har mäts in. Förutom den sintrade leran som påträffades i den stora gropen påträffades en bit sintrad lera i ytan på kulturlagret/tramplagret tillsammans med två bitar keramik (HM28690:17). Två bitar bränd lera är lerklining med avtryck av pinne eller vass. Det ena påträffades i ett stolphål (2AS3591), medan det andra framkom i en ruta (2G3720) som grävdes i kulturlagret/tramplagret.

Övriga fynd utgjordes av 3 bitar eventuell slagg (dessa uppvisade dock inga magnetiska egenskaper) som påträffades i ytan av härd 3333, samt en bit bearbetad flinta (se fig. 16). Troligen är det en halv påbörjad dolk som gått sönder under tillverkningen. Denna påträffades på ytan av alven i schakt 2OS2576 och kan inte knytas till någon anläggning.

Analyser

Två stycken makrofossilprover sändes på analys. Det ena härstammar från ett stolphål i västra delen av undersökningsområdet medan det andra samlades in i den stora gropen AG2834, som tolkats som en eventuell brunn eller lertäkt. Makroprovet insamlat i stolphål AS3591 innehöll förkolnade växtdelar och sintrad lera och mineralsmältor. Heimdahl tolkar innehållet i stolphålet till att det tillhör, eller är mycket näraliggande ett bostads- eller någon form av kokhus. Växtinnehållet, som utgörs av fröet av luddvicker kan antingen härröra från ett åkerogräs som kommit med skörden, eller vara insamlad mat. Innehållet av sintrad lera och mineralsmältor kan härröra från en husbrand av en lerklinad byggnad, eller någon form av ugnskonstruktion av lera som upphettats kraftigt innan den använts. Heimdahl utesluter inte att det kan vara slagg och därigenom tolkas som spår av metallhantverk.

Innehållet i det andra makrofossilprovet insamlat i gropen speglade en bred form av matlagning med både animalier (ben och brända ben) och vegetabilier (säd). Även i gropen fanns mineralsmältor. Fyllningen i gropen är sekundär och skulle därmed enligt Heimdahl kunna tyda på att den är fylld av rester efter närliggande aktiviteter såsom matlagning, keramikbränning eller metallhantverk. Alternativt är smältorna spår av en nedbrunnen lerklinad byggnad.

Ifrån den rektangulära härden med raka kanter skickades ett prov på vedartsanalys och bestämdes till en lindgren. Detta träkolsprov daterades till 90-0 f.Kr. (1Sigma).

Ifrån härden AH3333, med fynden av slagg vedartsanalyserades en bit kol till ek, med en egenålder på max 100 år. Denna skickades på ^{14}C analys och daterades till 340-320 och 200-170 f.Kr. (Kalibrerad med 1 Sigma, bilaga 6, Betanr 335429).

Strukturer

Vid schaktningen av södra delen av schakt 2500 framkom en trolig stolprad med eventuella väggstolpar. För att följa upp dessa och se om vi kunde fånga en husstruktur öppnades schaktet upp västerut, men inga ytterligare anläggningar påträffades. Att ta upp mer schakt österut omöjliggjordes av fiberkabeln. I området runt den stora gropen och grophuset ökar antalet anläggningar och stolphålen där skulle säkerligen kunna knytas till en huslämning. Området söder om grop 2AG2834 var så fuktigt vid tillfället att det omöjliggjorde vidare rensning för att söka fler anläggningar. I norra halvan av undersökningsområdet där alven är betydligt sandigare ökade antalet anläggningar. Området rymmer sannolikt två, eventuellt tre hus som är placerade över varandra från olika tider. Några av stolphålen verkar utifrån likartad fyllning kunna vara takbärande stolpar i ett hus samt några väggstolpar. I norrsluttningen i området är stolphålen något gråare i färgen och uppvisar inte i någon hög grad bränd lera i fyllningen i ytan, däremot fortsätter inslaget av enstaka träkolsfragment. I norra änden tunnar det ut med anläggningar.

Stratigrafi

I ett ca 30 meter långt parti av undersökningsområdet påträffades ett äldre marklager under ploggången. Det framträdde som ett 0,10–0,14 meter tjockt lager bestående av gråbrun humös sand med inslag av träkol. Okulärt bedöms grophuset vara av två olika generationer som överlagrar varandra. Kulturlagret som bedöms vara ett tramplager runt ugnslämningarna och som beskrivits tidigare i texten synes delvis överlagra några utav anläggningarna. Precis norr om området med tramplagret framkom resterna av ett lergolv med två stolphål i.

TOLKNINGSFÖRSLAG

Fornlämningen tolkas som en boplatslämning på en mindre förhöjning i landskapet. ^{14}C-dateringar, keramikfynd och anläggningstyper placerar platsen tidsmässigt till yngre förromersk-romersk järnålder. Boplatslämningen omfattar sannolikt flertalet långhus, grophus troligen i två generationer, lämning av lergolv, ett tramplager och en eventuell brunn.

SPÅR EFTER SLAGET VID GENEVAD 1657

Vid den metalldetektering som utfördes av förundersökningsområdet påträffades elva metallfynd, 8 muskötkulor av bly, en mindre pistolkula, en tärning av bly och ett mynt. Dessa låg i en jämn spridning över förundersökningsytan (fig.17). Förundersökningsområdet sammanfaller med platsen för slaget vid Genevad, som finns avbildat i kopparstick, på svenska sidan, norr om Genevadsbro.

De första tankarna vid fyndet av tärningen rörde spel. En annan association gick osökt till citatet ”Alea iacta est” tärningen är kastad”, Caesars berömda ord som han lär ha uttalat när han gick över en annan å.

En betydligt mer grym bakgrund till bruket av tärningen i det militära livet vittnar dock några

historiska källor om. Att lotta dödsstraff med tärning ingick i den militära rättskipningen under 1600-1700-talen vid decimeringen av desertörer (Wedberg 1935:10ff, 1944:176ff). Vid Loshultskuppen år 1676 då göingska och småländska bönder lyckades överfalla och stjäla en stor del av den svenska krigskassan, fick de småländska bönder som deltagit i kuppen kasta tärning om sina liv. Inga av dem kom dock att avrättas (Edvardsson 1975: 150ff). Om den i Genevad påträffade tärningen ska kopplas till rättskipning eller spel vet endast de som en gång hade den i sin ägo, men jag anser att det är relevant att ta upp denna mindre kända sida av tärningsbruk under den berörda tidsepoken. Tärningens sidor mäter cirka 2 centimeter. Summan av de olika sidorna är inte talet sju utan sidorna 6 och 5 , 4 och 2 samt 3 och 1 är motställda varandra. Tärningen har troligen gjutits vid ammunitionstillverkning och består till största delen av bly och vägen 70 gram. Den verkar ha en viss inblandning av järn- eller annat metallskrot då den visar tecken på oxidering med järnutfällningar på några ställen på den annars gråvita ytan. Jag har inte kunnat finna någon liknande tärning i referenslitteraturen. En liknande, dock något mindre, fann jag på en dansk hemsida

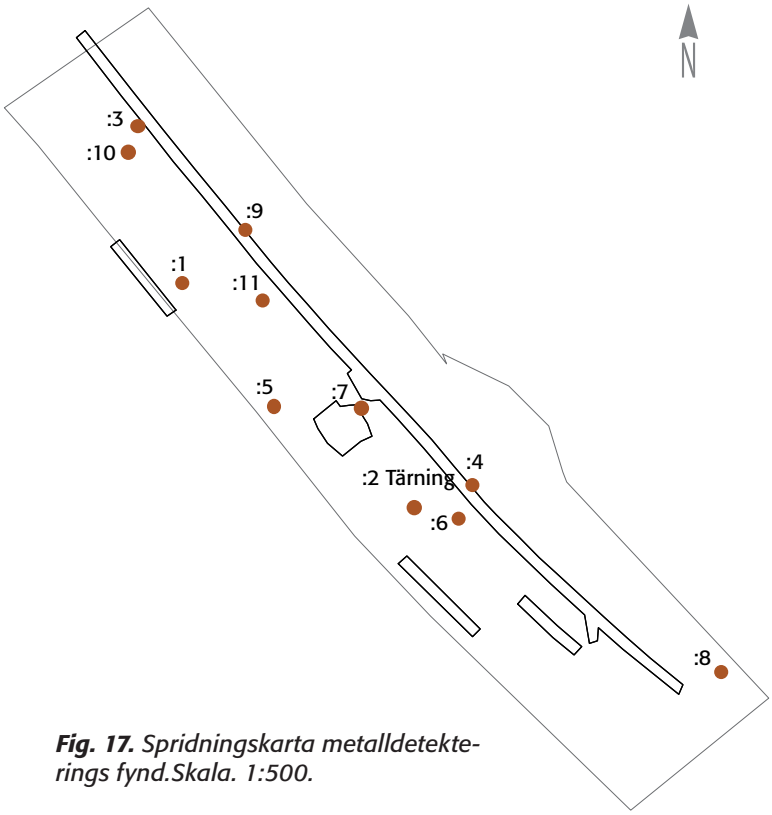

Fig. 17. *Spridningskarta metalldetekterings fynd.Skala. 1:500.*

Fig. 18. *Tärning och ammunition. Ej i skala. (fotonr: 2012-22:115). Foto: Anders Andersson*

för metalldetekterare (*www.detectingpeople.dk*). Det framkom inte var och i vilken kontext den påträffades i. Efter en artikel i Hallandposten som illustrerades med en bild av tärningen i min hand, blev jag kontaktad av en äldre dam från Varberg. Hon lät meddela att hon hade en liknande i sina ägor. Men även här var fyndomständigheterna något oklara då den härstammade från hennes far som möjligen kan ha hittat den i sin barndoms landskap runt Berte kvarn i Slöinge.

Ammunitionen är relativt välbevarad. Blykulorna har en diameter på ca 17 mm förutom en som mäter 12 mm. I några fall finns spår efter avtryck av laddningshantering. En av blykulorna som har en bevarad gjuttapp är deformerad. Myntet som påträffades vid metalldetekteringen var i mycket dåligt skick. Det har skickats till Statens myntkabinett i Stockholm och där bedömdes det vara ett obestämbart mynt, troligen 1700-tal (Bilaga 8).

Slaget vid Genevad

År 1657 förklarade Danmark Sverige krig med syfte att försöka återta de provinser som förlorades genom freden i Brömsebro. Under sommaren skedde mindre skärmytslingar arméerna emellan. Den danska armén var numerärt överlägsen och den svenske befälhavaren Per Brahe drog sig i augusti tillbaka till Halland. Den danska styrkan, under Axel Urups befäl, följde efter och den 19 augusti började belägringen av Laholm. Brahe lät sina trupper marschera upp till Halmstad där förstärkning väntade. Den 31 augusti bröt den svenska hären upp från Halmstad för att under Brahes befäl gå söderut mot fienden. En svensk styrka på 350 musketerare hade besatt Genevadsbro och blev angripna av danska förband. Vid middagstid ankom den svenska hären till Eldsberga och fick se hur den danska hären stod i bataljordning på södra sidan om Genevadsån och väntade på dem. Den svenska hären bestod av 28 skvadroner och 7 brigader. Bataljordningen var närmare en kilometer lång och formerad på två linjer. Danskarna stod parallellt med den svenska hären på andra sidan ån och var även de uppställda på två linjer. Striden började med att danskarna försökte ta sig över bron. Svenskarna lyckades hejda denna framryckning och satte eld på bron. Kanonerna tog över och eldstriden fortsatte från ungefär klockan 4 på eftermiddagen till klockan 10 på kvällen. Vinden ska ha varit tämligen frisk och kom norrifrån och blåste den tjocka krutröken rakt i ansiktet på den danska hären. Slutligen trängde det svenska infanteriet över ån och rusade med pikar och värjor uppför den backe, som det danska artilleriet stod på. Danskarna retirerade i skydd av mörkret söderut mot Hallandsås. Härmed upphävdes belägringen av Laholm och armén drog sedan vidare söderut till Skåne. Trots den utdragna och omfattande eldstriden blev de mänskliga förlusterna förhållandevis låga i dessa sammanhang. Enligt Brahes egen berättelse var förlusten på den svenska sidan ett trettiotal män och de sårade ett drygt hundratal. Danskarna lär ha haft 60 döda och ett femtiotal sårade (Englund 2000:510, Isacson 2002:134f, Salvén 1929:24ff) .

PLATSENS KUNSKAPSPOTENTIAL

Efter den arkeologiska utredningen och förundersökningen har en anläggnings- och fyndrik fornlämning utkristalliserat sig. Den samlade bilden efter dessa insatser är att vidare undersökning av fornlämningen skulle kunna ge mycket värdefull kunskap om platsen, både dess uppbyggnad och struktur, vid en mycket intressant placering i landskapet vid ett känt vadställe. Anläggningar

som eventuella ugnar och grophus bådar möjligheter att studera hantverksaktiviteter på platsen.

Tidsmässigt är den samtida med järnframställningsplatsen Tjärby 64, som är belägen ca 550 meter från undersökningsområdet. Tjärby 64 undersöktes 1993 och då påträffades fem järnframställningsugnar, fyra härdar och tio gropar med keramik. Dateringarna från undersökningen visar på en samtidighet med Eldsberga 151-153. Även keramiken från Tjärby 64 uppvisar stora likheter med den som påträffats i Eldsberga 151-153 med facetterad och förtjockad mynning. Trots det för en boplats gynnsamma topografiska läget på en höjd påträffades inga boplatslämningar, något som kan bero på den leriga alven, som medför dräneringssvårigheter. Brukandet av platsen menar de undersökande arkeologerna skulle främst förstås av att leran är en viktig förutsättning för uppförandet av ugnar (Wranning 1995).

Förhållandet till denna samtida järnframställningsplats skulle vara intressant att studera utifrån att jämföra keramiken och se om det skulle kunna vara den gård som använts som boplats för de som använde järnframställningsugnarna. En jämförelse mellan dessa platser skulle kunna ge svar på landskapsrummets nyttjande under denna tidsperiod.

För att kunna genomföra en fullgod och vetenskaplig arkeologisk slutundersökning på platsen krävs en torr årstid.

En metalldetektering av VA-ledningens arbetsområde norr om Genevadsån, till vägen mot Öringe, skulle ett innebära ett unikt tillfälle att studera och dokumentera lämningarna efter en händelse som i de tidsperspektiv arkeologin vanligen hanterar, inte är så lång, några kvällstimmar en sensommardag, men som ändå lämnade sådana avtryck i historien. Utan att upphöja eller tillskriva detta mindre slag eller skärmytsling, som avgörande för det svenska rikets vara eller inte vara, är det ändå alla dessa mindre händelser som leder fram till rikets utveckling. Även spår av en tid då Halland var i ett mycket känsligt läge som orolig och utsatt gränstrakt och som arkeologiskt inte ges många tillfällen att studera. Dessa lämningar är några konkreta rester efter det krigiska förflutna som ligger endast några århundraden bakom oss, men som idag känns tämligen fjärran när man ser det fridfulla landskapet breda ut sig.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Kulturmiljö Halland förordar en arkeologisk slutundersökning av Eldsberga 151-153 i det område som syns i figur 11. Innan vidare exploatering sker i området förordar Kulturmiljö Halland att matjorden i arbetsområdet (se fig.10) söks av med metalldetektor för att kunna dokumentera lämningarna efter slaget i Genevad som ägde rum den 31 augusti 1657.

Objekt 4 Eldsberga 146-149

Topografi: Förundersökningsområdet är beläget på södra sidan av Eldsbergaåsen i en gräsbevuxen södersluttning precis sydost om Eldsberga kyrka.

Fornlämningar i närområdet: Eldsberga 126:1 är en boplats som består av grophus, gropar med skörbränd sten och rester av gjuteriverksamhet. Denna boplats påträffades vid en arkeologisk förundersökning inför Västkustbanans utbyggnad. Den sydvästra delen av boplatsen ge-

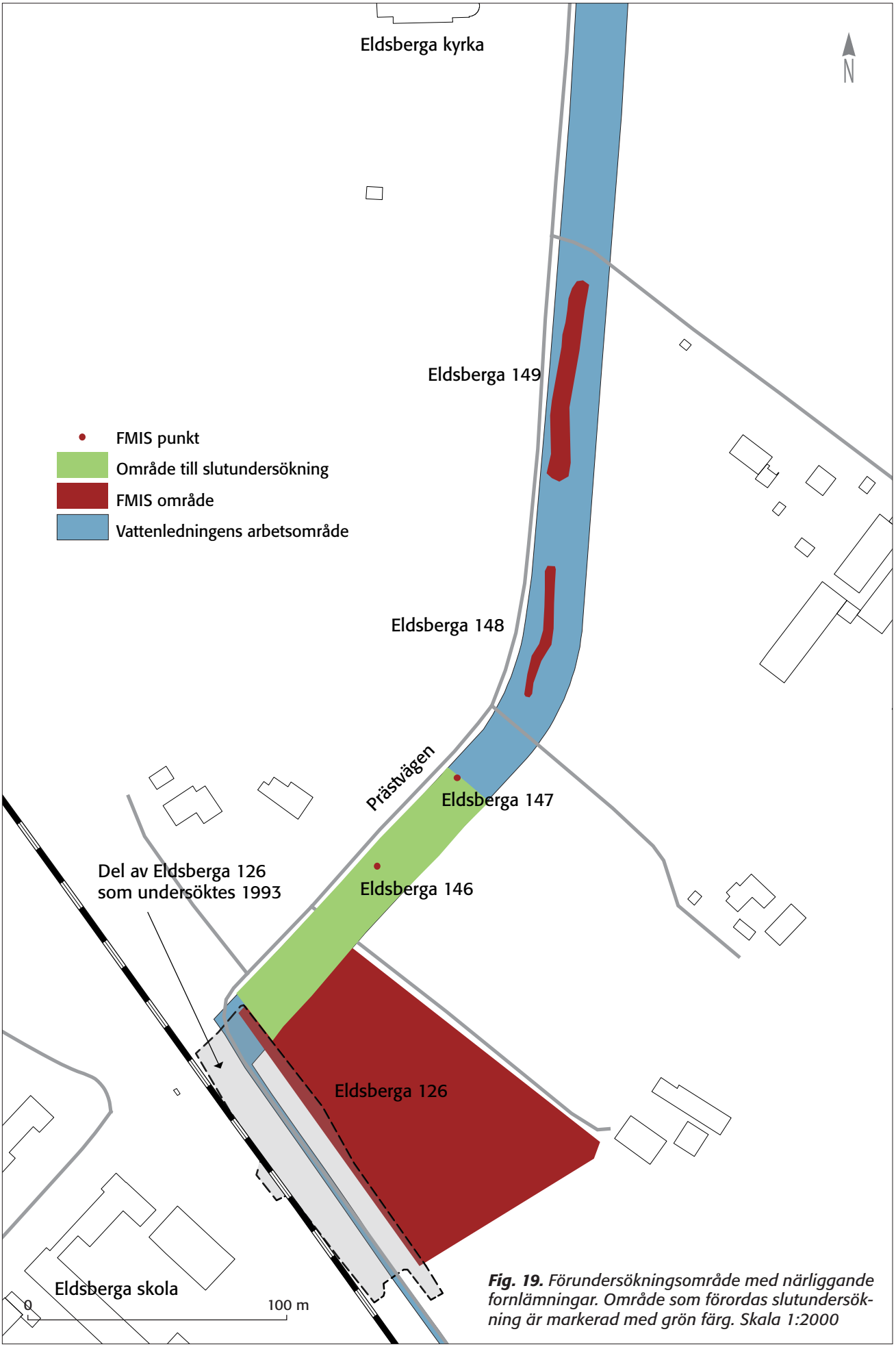

Fig. 19. *Förundersökningsområde med närliggande fornlämningar. Område som förordas slutundersökning är markerad med grön färg. Skala 1:2000*

nomgick en arkeologisk undersökning 1993. Undersökningsytan föreföll inte vara använd som en traditionell boplats under brons- och järnålder, utan tolkas som arbetsyta för en speciell verksamhet. På undersökningsytan var det dominerande inslaget gropar med skörbränd sten och skärvsten. Storleken och formen på dessa gropar varierade, men överlag avvek de från de mer cirkulära gropar som vanligtvis tolkas som kokgropar på boplatser. De var mellan 0,5-4,0 meter långa och 0,6-0,7 meter djupa. Vid undersökningen framkom det ca 50 sådana anläggningar. Tina Fors som var grävledare för undersökningen tolkar dessa gropar som rostningsgropar för sädeskorn. Stora mängder axdelar från skalvete/speltvete, troligen emmer, påträffades i makrofossilproverna. Dessa delar av sädeskornen måste tas bort innan användning och ett lämpligt sätt att göra det på är rostning, ett moment mellan tröskning och malning. Fem rostningsgropar har daterats till bronsålderns mitt och två till äldre bronsålder. I undersökningsområdet påträffades även degelfragment i en grop som daterades till förromersk järnålder. Även ett senneolitiskt grophus undersöktes och i detta påträffades fynd av neolitisk keramik, slipade yxavslag och en malsten, en knacksten och några småbitar bärnsten (Fors 1996). Nordväst om undersökningsområdet ligger Eldsberga kyrka.

Förundersökningsresultat

Sju stycken sökschakt med en gemensam längd av 170 löpmeter drogs inom ett 5700 m² stort område som ligger i en gräsbevuxen sluttning på södra sidan av Eldsbergaåsen. Den förundersökta ytan motsvarar 255 m² öppnad yta. 40 anläggningar, främst stolphål och gropar påträffades i undersökningsområdet (tabell 3). Utmärkande för området är att det i den sydvästra delen förekommer mycket tjocka jord- och sand-

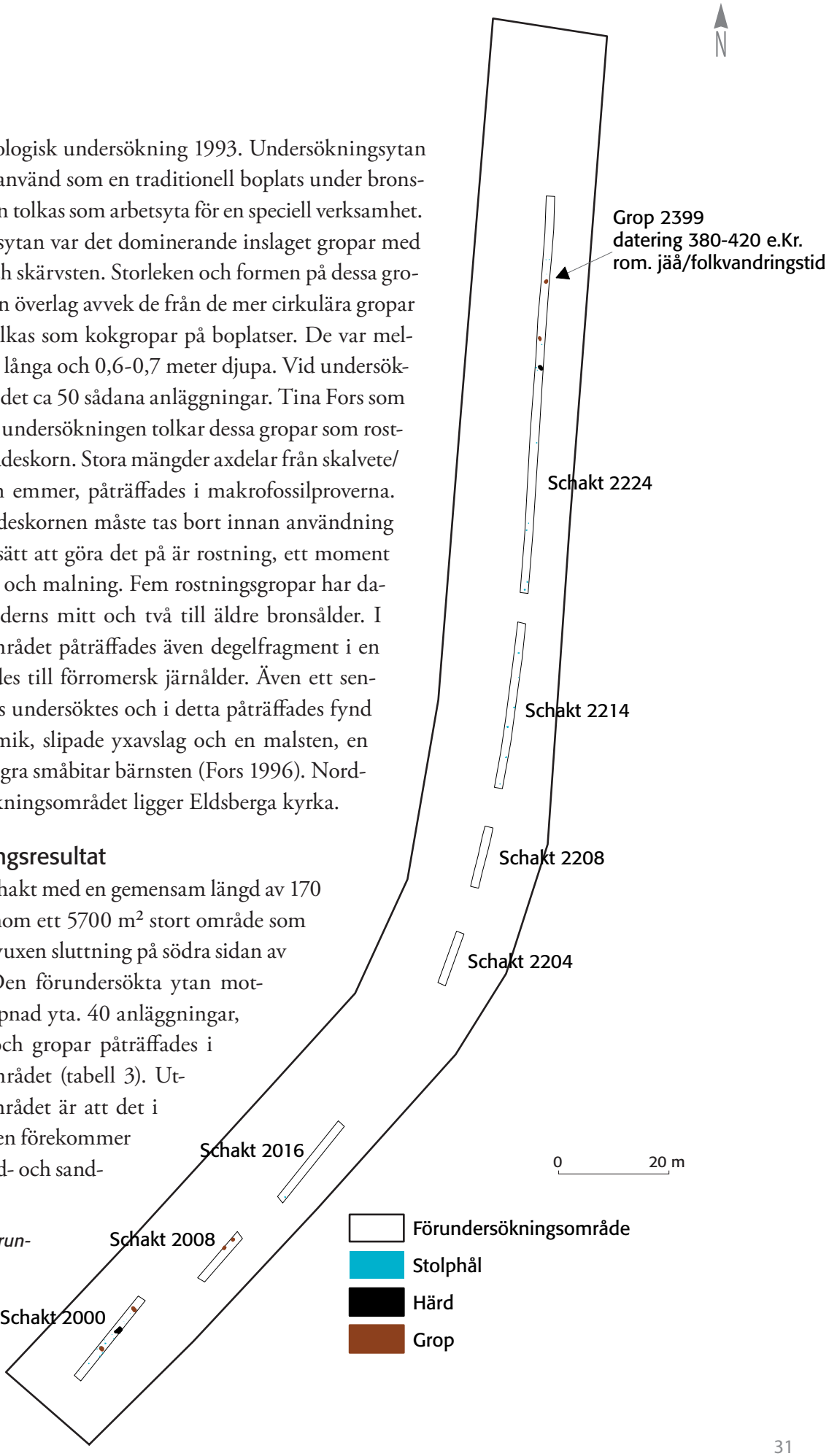

Fig. 20. *Objekt 4 förundersökningsschakt. Skala 1:1000*

lager ovanpå alven. Lager med jord och sand har antagligen naturligt avsats från Eldsbergaåsen genom tidernas gång. Tjockleken på dessa jordlager mäter mellan 0,9 och 1,3 meter. Profiler ritades på sektioner av schaktväggarna och en viss skillnad syns dem emellan. I den västligaste delen finns även ett inslag av flygsand som antagligen förts på successivt då det förekommer som ljusare linser varvat med övriga jord- och sandlager. Partiet med de tjocka jordlagren är ca 80 meter långt och det är här merparten av anläggningarna påträffades. Norr om detta parti drogs två schakt som var tomma på anläggningar. I den norra delen av undersökningsområdet drogs ytterligare två schakt som innehöll sporadiskt med spridda anläggningar. Vid den arkeologiska utredningen som föranledde förundersökningen framkom betydligt högre andel anläggningar i den norra delen av undersökningsområdet. Förundersökningsschakten drogs öster om utredningsschakten där sluttningen på marken är än mer markant och kan kanske förklara varför anläggningarna verkar klinga av åt detta håll. Inga fynd påträffades på platsen.

Jordmånen utgörs mestadels av fin brun sand. I sydvästra delen av området finns det inslag av sten som mäter från några centimeter i diameter till ca 0,2 meter.

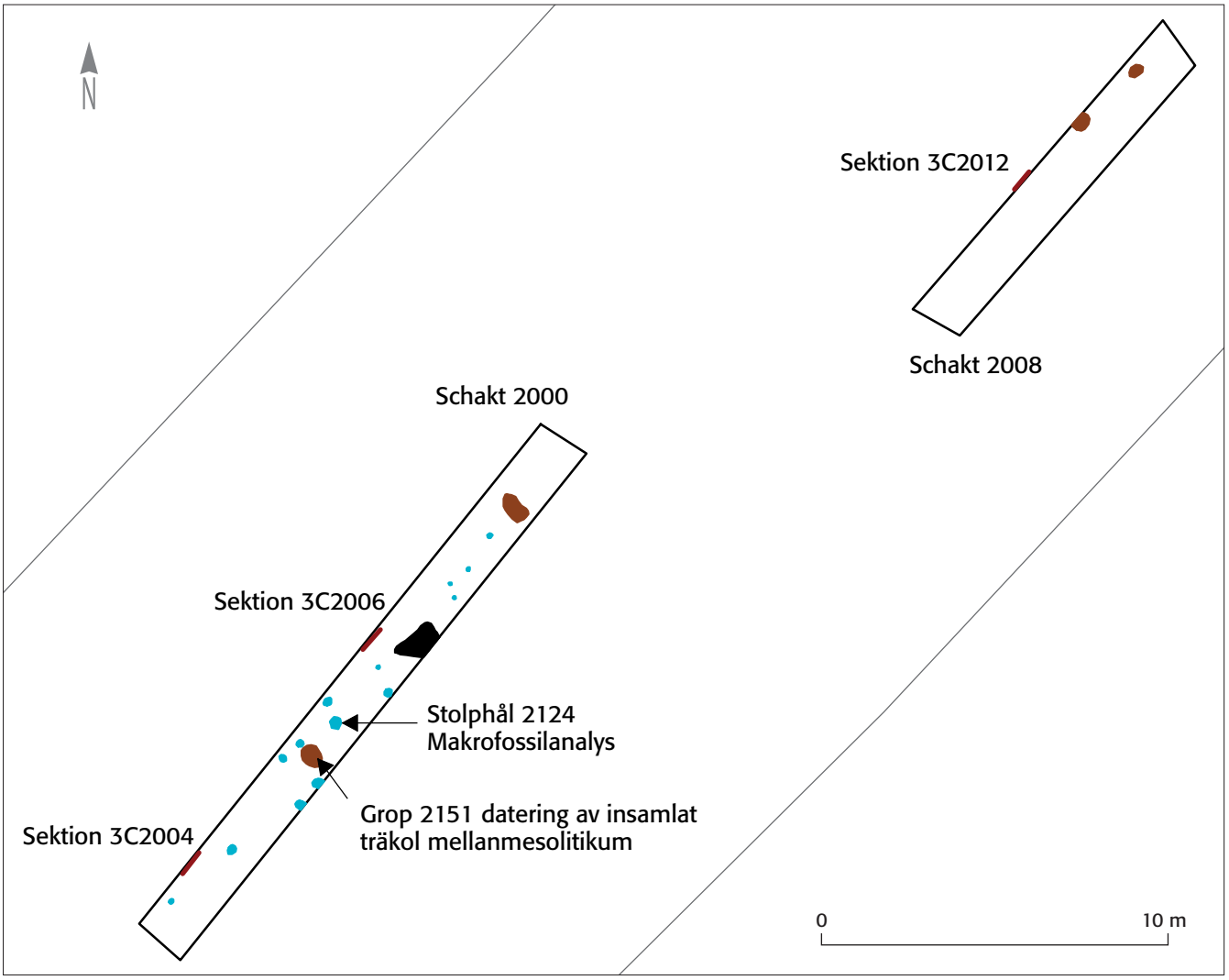

Fig. 21. *Objekt 4. Sydvästra delen av området. Skala: 1:200.*

Anläggningar

De 40 anläggningarna utgjordes av 32 stolphål, 6 gropar och 2 härdar. I stort sett undersöktes samtliga anläggningar. Dessa var över lag välbevarade. I den norra delen av området verkar det vara botten av anläggningarna vi ser då den översta delen antagligen eroderats ner för sluttningen och plöjts bort under årens lopp. Trots detta uppvisade flera av anläggningarna ett betydande djup och vara relativt humösa, något som förde tankarna till att de kanske var betydligt yngre än de i sydvästra delen av området.

Tabell 3

Anläggningstyp	Antal
Stolphål	32
Härd	2
Grop	6
Totalt	40

Analyser

Två stycken träkolsprov skickades till vedartsbestämning och ^{14}C-datering. I södra delen av undersökningsområdet insamlades träkol från grop 2AG2151, som vedartsbestämdes till tall, med en egenålder på max 25 år. Provet daterades till 8340-8290 f. Kr. (kalibrerad med 1 Sigma, bilaga 6, Betanr 335425) dvs. i mellanmesolitikum, en överraskande gammal datering till anläggningar som okulärt bedömdes vara från metalltid eventuellt senneolitikum. Träkolsprovet sam-

Fig. 22. *Sektion 3C2006 i schakt 2000 mot NV. De olika jord- och sandlagren mäter tillsammans ca 1,30 meter. (fotonr: 2012-22:26). Foto: Stina Tegnhed.*

lades in i fyllningen i en grop som inte var urlakad till sin karaktär.

I norra delen samlades träkolsprov in från grop 2AG2399, som vedartsbestämdes till ek, med en egenålder på max 75 år. Detta prov daterades till romersk järnålder, 380-420 e.Kr. (kalibrerad med 1 Sigma, bilaga 6, Betanr 335426).

Makrofossilprov samlades in i stolphål 2124. Provet visade recenta växtrester och betraktas därmed som påverkad av biologisk aktivitet. Provet innehöll endast organiskt material i form av träkol och amorfa klumpar av förkolnat material. Inga förkolnade frukt/fröer eller benfragment som kan kasta ljus över huruvida anläggningen använts för matlagning etc påträffades.

Strukturer

I schaktet längst i sydväst framträdde två typer av stolphål, några som var mycket urlakade och några som var betydligt mörkare till färgen. Detta mönster upprepas från stolphålen som påträffades vid den arkeologiska utredningen, där anläggningarna i sydvästra delen av det södra schaktet var betydligt mer urlakade än övriga (Tegnhed 2012). Minst två generationer lämningar kan antas finnas på platsen. Flera stolphål liknar varandra till färg och dimensioner, men ingen huslämnings utbredning kunde säkert redas ut.

TOLKNINGSFÖRSLAG

Fornlämningarna Eldsberga 146-149 tolkas som boplatslämningar från flera tider. De två dateringarna representerar två vitt skilda tidsepoker på platsen. Tyvärr påträffades inga fynd som kunde hjälpa till att datera platsen. Men utifrån anläggningarnas utseende och diversitet mellan den södra delen av området och det norra torde de vara från skilda tidsepoker, med en yngre bebyggelse i den norra delen av området och en äldre i söder vilken troligen har samband med rostningsgroparna i fornlämning Eldsberga RAÄ 126.

PLATSENS KUNSKAPSPOTENTIAL

Fokus vid en fortsatt arkeologisk undersökning på platsen bör ligga vid att utröna sambandet med den i sitt slag unika fornlämning Eldsberga raä126, som ligger i direkt anslutning i sydväst.

Förundersökningen som genomfördes 1992 av fornlämning Eldsberga raä 126 visade på tydliga och varierande anläggningar i hela området. Bitvis låg anläggningarna tätt. Fynden som gjordes består av yngre förhistorisk keramik, brända ben samt flintavslag. Staffan Anberg tolkar ytan som en stor förhistorisk boplats och daterar den preliminärt till bronsålder/järnålder (Anberg 1992:7f).

Den arkeologiska undersökning som genomfördes av den sydvästra delen av Eldsberga raä126 i samband med utbyggnaden av Västkustbanan resulterade i en fornlämning av ett förhållandevis ovanligt slag. Platsen föreföll inte vara använd som en traditionell boplats under brons- och järnålder, utan tolkas som arbetsyta för en speciell verksamhet knuten till det 50-tal rostningsgropar som framkom på ytan. Fem rostningsgropar har daterats till bronsålderns mitt och två till äldre bronsålder. Undersökningen resulterade även i att ett senneolitiskt grophus återfanns och i detta påträffades fynd av neolitisk keramik, slipade yxavslag och en malsten, en knacksten och några småbitar bärnsten. I undersökningsområdet påträffades även degelfragment i en grop

som daterades till förromersk järnålder (Fors 1996).

Fors noterar i rapporten över undersökningen att området österut i den ej undersökta delen av fornlämning 126 har en boplatsprägel och att det vid fortsatta antikvariska insatser skulle vara intressant att följa upp gjuteriverksamheten i området som de degel- och gjutformsfragmenten som påträffades i anläggningar nära schaktkanten mot nordost vittnar om (Fors 1996:23).

En undersökning av den av VA-ledningen berörda delen av Eldsberga 126, 146 och 147 kan bidra till att skapa en kontext till området med rostningsanläggningar. Frågeställningarna kommer att centreras kring att undersöka och klargöra sammanhanget till området med rostningsanläggningarna. Detta i sin tur kanske kan bidra till att kasta ljus på om hur området ska tolkas. Är de spår efter ett rituellt bruk hörande till gravmiljön i närområdet eller till ett mer vardagligt bruk hörande till boplatsområdet?

Vidare skulle det vara intressant att undersöka om det finns spår av gjuteriverksamhet i den östra delen av raä 126.

Eldsbergaområdet är ett av södra Hallands gravtätaste område, men ändå vet vi ganska ringa om områdets förhistoriska bosättningar, då endast ett fåtal boplatsområden har lokaliserats. En undersökning kan bidra till att ge en djupare förståelse av livet i Eldsbergaområdet före, under och efter framväxandet av den kringliggande omfattande gravhögsmiljön.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Kulturmiljö Halland förordar en arkeologisk slutundersökning av Eldsberga RAÄ 126, 146 och 147 i det område som syns i fig. 19. Då anläggningarna minskar drastiskt österut i den norra delen av området föreslås en flyttning av arbetsområdet för vattenledningen österut ned i slänten för att på så sätt undgå att beröra fornlämning Eldsberga 148-149.

Objekt 6 Eldsberga 156 och 158

Topografi: Området är beläget i en tidigare uppodlad beteshage, på en svag moränhöjd med östvästlig orientering. Jordmånen är grusig morän och i hagen som låg i en söderslänt av moränhöjden, fanns också impediment med berg i dagen. Området ligger norr om Stjärnarpsvägen på godset Stjärnarps ägor.

Fornlämningar i närområdet: Området inventerades och undersöktes inför anläggningen av gasledningen under mitten av 1980-talet. I samband med detta påträffades en boplats från järnålder, Eldsberga 68:1-2. Boplatslämningen delades upp i 68:1 som ligger i söder och 68:2 som ligger ungefär 320 meter nordväst om den förra. Inom Eldsberga 68:1 påträffades boplatslämningar i form av härdar, stolphål, gropar och stenpackningar. Fyndmaterialet bestod av keramik, flinta, bränd lera, brända ben, slipstenar och slagg. Inom den sett till ytan och anläggningsfö-

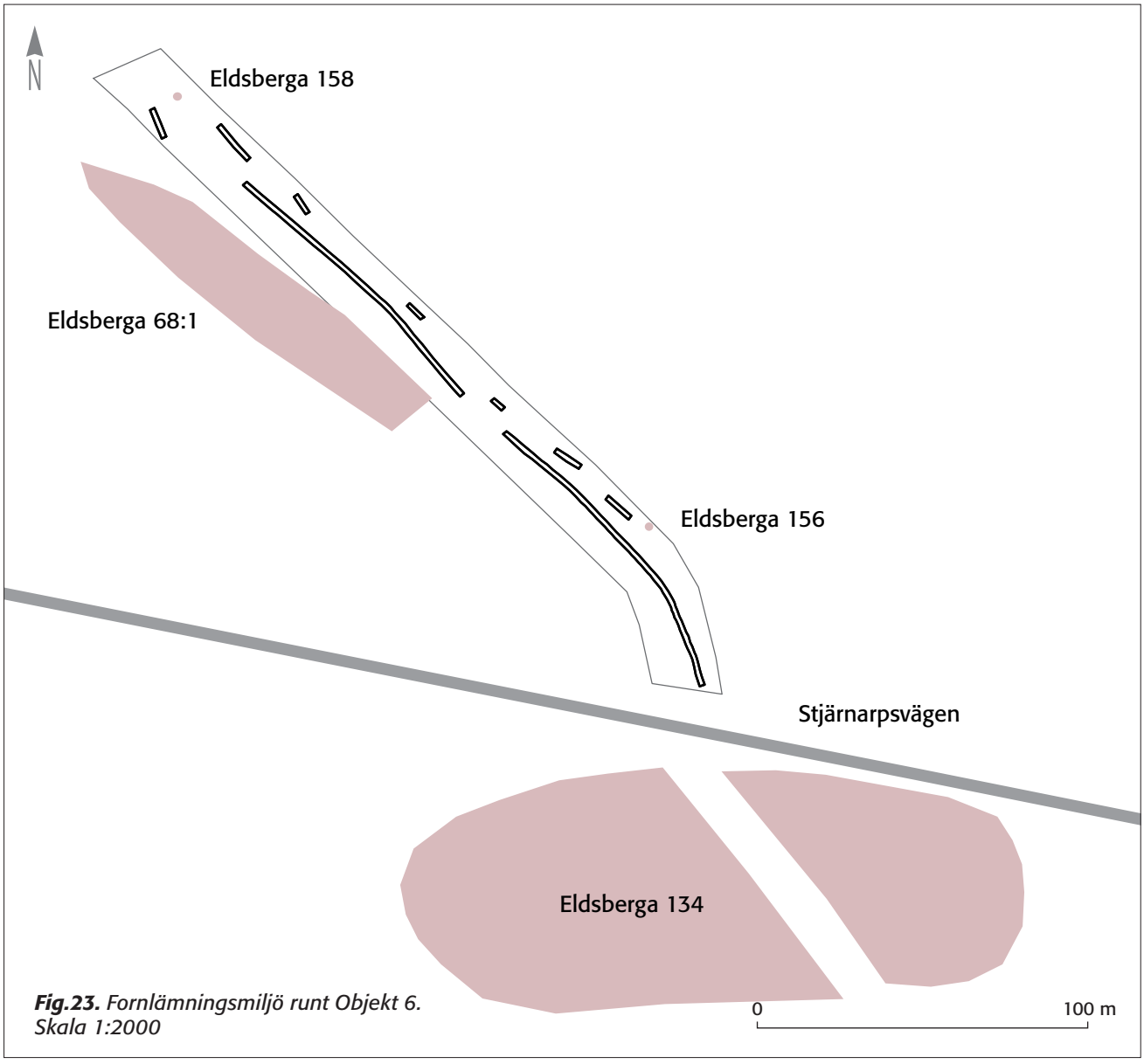

Fig.23. *Fornlämningsmiljö runt Objekt 6. Skala 1:2000*

rekomst mindre Eldsberga 68:2 påträffades 17 anläggningar, som utgjordes av härdar, stolphål och en brunnsanläggning. Fynden som påträffades utgjordes av keramik, sintrad lera med järnslagg, brända ben och flinta. ^{14}C- dateringar visade att bosättningsfaserna i de båda områdena hamnade inom perioden ca 700 f.Kr. till ca 400 e. Kr. (Artelius & Lundqvist 1991:20ff).

Eldsberga 134 utgörs av en fossil åkermark, med fem röjningsrösen, en stensträng och terrasskanter. Området karterades och provundersöktes år 1985 inför nedläggandet av naturgasledning. Då påträffades fynd av kol, keramik, ben, slagg och flinta.

I anslutning till Klastorps gård fann man på 1800-talet tre, alternativt sex halsringar av brons när man genomförde dräneringsarbeten på gården. Fyndet dateras till bronsålderns yngsta faser (Arbman 1954:115).

Förundersökningsresultat

Vid förundersökningen drogs 9 sökschakt i sydostlig-nordvästlig riktning med en gemensam längd av 251 meter inom ett 5250 m² stort område. Den förundersökta ytan motsvarar 376 m². Sammanlagt påträffades 48 anläggningar, främst härdar, gropar och härdar (tabell 4). Jordmånen i området var fin gulbrun sand med moräninslag. Stora partier av sökschakten var tomma på anläggningar och intill dessa drogs kompletterande schakt för att se om bristen på anläggningar kunde verifieras eller falsifieras. 24 stycken av de 48 anläggningarna undersöktes till hälften. En grop som innehöll brända ben påträffades och grävdes ut i sin helhet. De brända benen har analyserats av osteolog Anna Kloo Andersson (Bilaga 3). Benen kommer från klövdjur och djur av obestämd art. Ett fragment kommer från ett klövdjur som storleksmässigt varit nötkreatur eller möjligen något mindre. Det finns inget som klart tyder på att fragmenten i fyndet härrör från mer än en individ. Storleksmässigt kan fragmenten komma från en individ, men det kan å andra sidan heller inte helt uteslutas att det är rester efter flera individer. Gropen skars i södra delen av härd AH358.

Tabell 4

Anläggningstyp	Antal
Stolphål	24
Härd	15
Grop	9
Totalt	48

Vid den arkeologiska utredningen som föranledde förundersökningen påträffades endast härdar i sökschakten och även vid förundersökningen kom en stor del av anläggningarna att utgöras av härdar. I sydöstra delen av undersökningsområdet framkom några stolphål och gropar men att de tillsammans skulle bilda några eventuella strukturer kunde inte skönjas. Flera av anläggningarna kom även att utgå efter att de undersökts då flera av dem visade sig utgöras av stenlyft. De stolphål som undersöktes var mellan 0,12 och 0,30 meter djupa och diametern låg mellan 0,20 och 0,45 meter. Fyllningarna bestod i flertalet av dem av brungrå humös sand. Ett stolphål hade stenskoning. Härdarna var mellan 0,8 och 1,16 meter stora och innehöll träkol, sot och skörbränd sten. Gropar i storleken 0,45 till 0,65 meter i diameter och ett djup på 0,15 till 0,3 meter fanns på ytan. Det stora flertalet av dem var fyllda med gråbrun humös sand. Grop

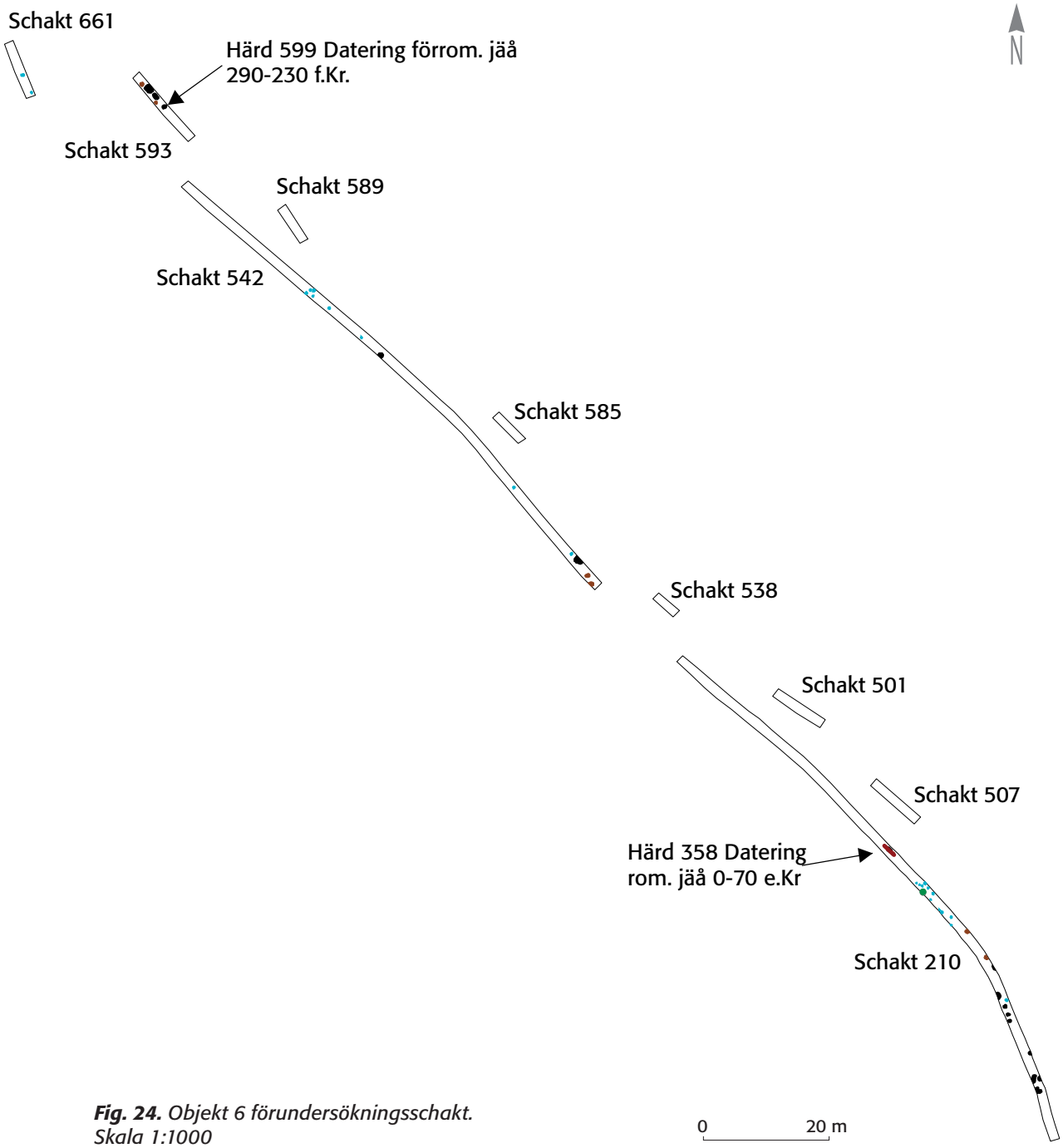

Fig. 24. *Objekt 6 förundersökningsschakt. Skala 1:1000*

AG641 innehöll bränd lera och A346 innehöll stenar och lucker brun sand. Två stycken härdar har daterats genom ^{14}C-analys. Härd AH358 skar gropen med brända ben och daterades till 0-70 e. Kr. (kalibrerad med 1 Sigma, Betanr. 335427), dvs. äldre romersk järnålder. Härd AH599 som påträffades i nordvästra delen av undersökningsområdet daterades till förromersk järnålder 290-230 f. Kr (kalibrerad med 1 Sigma, Bilaga 6, Betanr. 335428).

TOLKNINGSFÖRSLAG

De anläggningar som framkom i undersökningsområdet hör sannolikt till intilliggande boplatslämning som utgör fornlämning Eldsberga 68. Denna fornlämning har daterats till 700 f. Kr. till ca 400 e.Kr (Artelius & Lundkvist 1991). Då anläggningarna i förundersökningsområdet främst utgjordes av härdar verkar området utgöra en aktivitetsyta till boplatsen. Sökschakten och anläggningarna var i stort sett fyndtomma och kan därför inte kasta ytterligare ljus på områdets användning.

PLATSENS KUNSKAPSPOTENTIAL

De fyndtomma och relativt ringa antal anläggningar i undersökningsschakten bidrar inte till att ny kunskap kan erhållas och motiverar därmed inte till en ytterligare undersökning av området.

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Kulturmiljö Halland förordar inga ytterligare antikvariska insatser i undersökningsområdet.

Referenser

Anberg, S. 1992. *Halland, Västkustbanan Trönninge-Skummeslöv*, Arkeologisk förundersökning 1992, Hallands länsmuseer Uppdragsverksamheten, Halmstad

Anberg, S.1996. *Genevad-en överlagrad mesolitisk boplats i södra Halland*. Arkeologiska rapporter från Hallands länsmuseer 1996:5 RAÄ 74, Tönnersa 16:2, Eldsberga socken, Halland, Halmstad

Arbman, H. 1954. *Hallands historia. Från äldsta tiden till freden i Brömsebro 1645*.

Artelius, T. & Lundqvist, L. 1989. *Nya bidrag till Hallands äldsta historia. Nr 2*. Bebyggelse – kronologi. Boplatser från perioden 1800 f Kr – 500 e Kr i södra Halland. Riksantikvarieämbetet Undersökningsverksamheten

Edvardsson, V. 1975. *Snapphanekriget 1675-1679. Del 1: dokument från en orolig tid.* Broby

Englund, P. 2000, *Den oövervinnerlige*, Stockholm

Flagmeier, M-L. 2004. Manligt och kvinnligt kring fyrkantiga härdar – Att se boplatslämningar i genusperspektiv. *2 Landskap och bebyggelse. Projekt Gläborg – Rabbalshede, Bygden innanför fjordarna*.redaktörer Pia Claesson och Betty-Ann Munkenberg, Bohusläns museum, Uddevalla

Fors, T. 1998. *Boplatslämningar från bronsålder och äldre järnålder i Elestorp*. Arkeologiska rapporter från Hallands länsmuseer 1998:3, Stiftelsen Hallands länsmuseer, Uppdragsverksamheten, Halmstad

Fors, T. 1996. *Rostningsgropar från Bronsåldern vid Eldsberga*. Arkeologiska rapporter från Hal-

lands länsmuseer 1996:7 RAÄ 126, Elsberga 44:1 Eldsberga socken, Halland. Stiftelsen Hallands länsmuseer Uppdragsverksamheten, Halmstad

Isacsson, CG. 2002, *Karl X Gustavs krig*, Lund

Salvén, E. 1929, Minnesten rest över slaget vid Genevad. *Vår bygd 1929*, Utgiven av Hallands hembygdsförbund, Halmstad

Tegnhed, S. 2012. *Arkeologisk utredning inför planerad vattenledning mellan Veinge och Kistinge*, Halland, Eldsberga och Tjärby socknar, Kulturmiljö Halland, Halmstad

Wedberg, B. 1935. *Tärningskast om liv och död: rättshistoriska skisser.* StockholmWedberg, B. 1944, Karl XII och justitietronen

Wedberg B. 1944. *Karl XII på justitietronen: rättshistorisk-biografisk studie.* Stockholm

Wranning, P. 1995. *En förromersk järnframställningsplats vid Genevadsån,* Arkeologiska rapporter från Hallands länsmuseer 1995:1, Raä 64, Daggarp 4:3, Tjärby socken, Halland. Halmstad

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr:	431-5553-12
Eget dnr:	2012-307
Uppdragsgivare:	Laholmsbuktens VA- Halmstads och Laholms kommuner i samverkan.
Utförandetid:	**Objekt 6** undersöktes 1-2 oktober 2012, **Objekt 4:** 9-10 oktober, **Objekt 3:** 11, 15-16 oktober, **Objekt 1:** 18, 19 och 22 oktober.
Personal:	Patrik Bengtsson (grävmaskinist, Hovgårds maskin), Mattias Öbrink och Stina Tegnhed (projektledare).
Fastighet:	Elestorp 7:445 m fl.
RAÄ nummer:	Tjärby RAÄ 74-76, Eldsberga RAÄ 151-153, Eldsberga 146-149, Eldsberga 156 och 158.
Höjdsystem:	RH 2000
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Undersökt yta:	17950 m² extensivt och 1297 m² intensivt.
Dokumentation:	Samtliga schakt och anläggningar är dokumenterade digitalt inom ramen för Intrasis Version 2.0. Intrasis projektnr. Vattenledning2012307F. Allt arkivmaterial förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv, Halmstad. Ritningar har **HMAK-nr 4392**. Fotonummer: **2012-22:1-115.**
Fynd:	Fynden har i väntan på fyndfördelning tilldelats accessionsnummer **HM 28690:1-51.**
Datering:	Mellanmesolitikum, förromersk och romersk järnålder och folkvandringstid.

BILAGOR

Bilaga 1

Fyndlista

Accessionsnummer HM 28 690:1–51

HM28690:1-24 påträffades i Eldsberga RAÄ 151-153

HM28690:25-48 påträffades i Tjärby 74-76

HM28690:49-51 påträffades i Eldsberga 156 och 158

Landskap	Halland
Socken	Tjärby och Eldsberga
Fastighet	Elestorp 7:445 m fl.
Fornlämningsnummer	Tjärby RAÄ 74-76, Eldsberga RAÄ 151-153, Eldsberga 156 och 158.
Förundersökning utförd	2012

Fyndnr.	Material	Sakord	Vikt i gram	Antal	Fragmentering	Anmärkning
28690:1	Bly		28,4	1		
28690:2	Bly	Tärning	76	1		
28690:3	Bly	Blykula	25,7	1		
28690:4	Bly	Blykula	12,8	1		
28690:5	Bly	Blykula	28,2	1		
28690:6	Bly	Blykula	29,4	1		
28690:7	Bly	Blykula	27,4	1		
28690:8	Bly	Blykula	29	1		
28690:9	Koppar	Mynt	2,4	1	Defekt	Skickat till Myntkabinettet
28690:10	Bly	Blykula	27,4	1		
28690:11	Bly	Blykula	7,1	1		
28690:12	Keramik	Kärl	99,8	1	Fragment	
28690:13	Keramik	Kärl	8,8	3	Fragment	Spjälkade
28690:14	Keramik	Kärl	100,8	15	Fragment	Fasetterad mynning, polerad, matskorpa
28690:15	Keramik		5	1	Fragment	
28690:16	Keramik	Kärl	5,2	1	Fragment	Mynningsdel
28690:17	Bränd lera		2,5	1		
28690:18	Bränd lera	Lerklining	6,1	1	Fragment	
28690:19	Bränd lera		19,9	3	Fragment	1 bit sintrad lera, 2 spjälkade bitar keramik
28690:20	Flinta		22,7	1	Fragment	Påbörjad ev dolk, som har gått sönder
28690:21	Slagg		229,9	3		
28690:22	Bränd lera		27,8	1		Hårt bränd, sintrad
28690:23	Keramik	Kärl	21,8	12	Fragment	Spjälkade, en del verkar sekundärbrända

28690:24	Kvarts		4,8	1		Övre lager
28690:25	Flinta		1,9	1		Bränd
28690:26	Flinta	Skrapa	16	1	Fragment	
28690:27	Bränd lera	Lerklining	23	1		Hårt sintrad
28690:28	Flinta	Redskap	5,2	1		Retusch
28690:29	Bränd lera	Lerklining	2,6	1		
28690:30	Flinta	Avslag	0,3	1		Bränd
28690:31	Kvarts		10,5	1		
28690:32	Keramik		6,1	1	Fragment	spjälkade, insamlade i ruta
28690:33	Ben		0,1	1		
28690:34	Keramik	Kärl	26,6	2	Fragment	Matskorpa
28690:35	Keramik	Kärl	4,8	1	Fragment	
28690:36	Bränd lera	Lerklining	4,9	1		
28690:37	Keramik		1,6	1	Fragment	Spjälkad, insamlat i bruna kulturlagret i väster
28690:38	Bränd lera	Lerklining	9	1		
28690:39	Bränd lera	Lerklining	1,7	1		
28690:40	Keramik	Kärl	6,8	2		Spjälkade
28690:41	Bränd lera	Lerklining	3,5	2		
28690:42	Flinta		1,3	1		Bränt
28690:43	Keramik	Kärl	8,5	1		Ytfynd på grop 4215
28690:44	Ben		0,1	1		Ytfynd på
28690:45	Flinta		2,7	1		Retusch
28690:46	Flinta		1,7	1		Retusch?
28690:47	Bränd lera	Lerklining	2,3	1		
28690:48	Bränd lera	Vävtyngd	70,9	1	Fragment	Halv vävtyngd påträffad i ytan av stolphål 4171
28690:49	Keramik		6	9	Fragment	Spjälkade
28690:50	Flinta	Avslag	2,8	3		
28690:51	Ben	Brända ben	31,7	-	Fragment	Se osteologisk rapport, Bilaga 3

Bilaga 2

Schaktbeskrivning

Objekt 1 Veinge

Förundersökning 18, 19, 22 oktober 2012

Schakt 5160

Matjorden mäter ca 0,3-0,4 meter. Alven utgörs av brun sand med enstaka större stenar. Inga anläggningar påträffades.

Schakt 5180

Schakt grävd i platå som sluttar lätt mot nordväst och i sluttning mot väst i den västligaste delen. Schaktet beskrivs från väst till öst. De första ca 15 meterna av schaktet ligger i sluttningen och svackan i väst. Vid ca 15 meter från väst övergår sluttningen i den flacka platån, i höjd med A4159. De först fyra meterna av schaktet är mycket steniga, alven utgörs av brun sand med sten. Matjorden är här ca 0,25 meter tjock och endast ett fåtal anläggningar framkom. Dessa är dessutom något tveksamma, AS4000 består av svart humös sand och är eventuellt ett sentida stolphål eller stenlyft. AG4010 består av svart humös sand och tolkas som ett eventuellt stenlyft eller sentida grop och befinner sig delvis utanför schaktet. AS4025 och AS4033 är mindre stolphål eventuellt pinnhål som består av brungrå sand. AS 4405 och 4040 består av brungrå sand. AS4413 består i ytan av brun humös sand och tolkas som eventuellt sentida stolphål eller stenlyft. 4159, 4426, 4482, 4520, 4842, 4545, 4534, 4628, 4574, 4647, 4685, 4737, 4748, 4930 och 4950 är undersökta och dokumenterade. AS 4159 mäter 0,3x0,4 meter i diameter och är 0,1 meter djup med en fyllning av gråbrun sand. 4426 mäter 0,3 meter i diameter och är 0,14 meter djup med en fyllning som utgjordes av mörkbrungrå sand med stenar med en synlig svartbrun stolpfärgning. Öster om detta kommer en flackare yta som sluttar mot nordväst. Alven utgjordes av brun sand med inslag av stenar. Ca 15-27 meter från väst finns många anläggningar. Matjorden är här ca 0,25 meter tjock. AS4437 består i ytan av brungrå något humös sand och befinner sig delvis utanför schaktet. AS4445 består av svartbrun humös sand i ytan och tolkas

som ett eventuellt sentida stolphål eller stenlyft. 4465 består av brungrå sand med enstaka bitar bränd lera i ytan och tolkas som ett stolphål. AS4475 är mindre i storlek och mäter ca 0,15 meter i diameter och består av mörkbrungrå sand och tolkas som ett pinnhål. AS4482 är undersökt och mäter 0,25 meter i diameter och är 0,1 meter djup och består av mörkbrungrå något humös sand. AS4458 består av svartbrun humös sand i ytan. Fortsätter delvis utanför schaktet varför det är svårt att säga om det är resterna av ett stolphål eller eventuellt en grop. AS4493 består av brungrå sand i ytan. Anläggningarna 4500, 4510, 4556, 4604, 4586, 4658 består av mörkbrungrå något humös sand i ytan och tolkas som eventuella stolphål. 4565 består av svartbrun något humös sand och tolkas som ett eventuellt stolphål. 4638 består av mörkbrungrå något humös sand med stenar och tolkas som ett stenskott stolphål. AS4593 består av svartbrun något humös sand och tolkas som ett stolphål. AS4676 består av mörkbrungrå något humös sand med bränd lera och sten och tolkas som ett eventuellt stenskott stolphål. 4696 består av mörkbrungrå något humös sand med stenar och tolkas som ett eventuellt stenskott stolphål. AS4707 består av svartbrun något humös sand. AS4718 tolkas som ett stolphål som i ytan består raseringsmassor av rödbrun något humös sand med mycket bränd lera. AS4726 tolkas som ett eventuellt stenskott stolphål bestående av mörkbrungrå något humös sand med stenar i ytan. AG4768 består av svartgrå humös sand med stenar och tolkas som sentida grop eller stenlyft och innehöll glas. AS4761, 4798, 4815, 4823, 4666, 4863, 4940 består av mörkbrungrå något humös sand i ytan och tolkas som stolphål. Härden AH4833 består av svrtbrun sand med kol och skörbränd sten och befinner sig delvis utanför schaktet. AS4854 består av mörkbrungrå något humös sand med bränd lera och tolkas som stolphål. AG4872 är inmätt som stolpe men tolkas som en eventuell grop som befinner sig delvis utanför schaktet. Fyllningen består i ytan av mörk till mellanmörk brungrå något humös sand. AS4885 består i ytan av svartbrun något humös sand och tolkas som stolphål. AS4899 är av mindre dimensioner ca 0,15 i diametern och tolkas som ett pinnhål med brungrå sand i ytan. På sträckan 27-33 meter från västra änden av schaktet blir alven betydligt siltigare och utgörs av siltig sand och här framkom få anläggningar. AS4970 påträffades i detta område och tolkas som ett stolphål med mörkbrungrå något humös sand i ytan. I området 33-46 meter var alven återigen brun sand med enstaka stenar och här fanns åter anläggningar fast färre än i västra delen. Ytterligare österut tunnar det av med anläggningar. Matjorden här mätte ca 0,2-0,25 meter tjock och anläggningarna var bitvis sönderplöjda och tunna. AS4976 består av mörkbrungå något humös sand och tolkas som ett stolphål. Anläggningarna 4171, 4987, 5000, 5078, 5701 och 5711 är undersökta och dokumenterade. Öster om detta parti var alven åter mycket stenig och bestod av något siltig brun sand och matjorden var ca 0,2 meter tjock. Här påträffades få anläggningar. Ytan öster om anläggning 5701 och väster om 5102 hann inte rensas ordentligt och här kan fler anläggningar ha funnits. Härdarna AH5102 och AH5118 bestod av svartbrun sand med kol och sten och skörbränd sten. Härd AH5143 undersöktes och dokumenterades. Den mäter ca 1 meter i diameter i ytan och är 0,1 meter djup. I sydöstra delen består fyllningen av svart sotig sand med mycket kol och skörbränd sten. Denna fyllning överlagras av grå sand med enstaka kol och enstaka skörbrända stenar och obrända stenar. Det finns en antydan till stenlagd kant runt härden. Sammanfattningsvis finns flest anläggningar koncentrerade i västra delen av schaktet och spritt öster därom. De bildar troligen flera olika konstruktioner. Resterna efter ett möjligt hus, kunde ses och det har varit nordost-sydvästligt orienterat, möjligen 5-5,5 meter brett, medan längden är okänd. Stolphålen i huset är överlag mörkbrungrå och innehåller bränd lera, troligen från rasering av huset. Stolphålen förekommer i tre varianter, 1: Brungrå sand, 2: mörkbrungrå något humös sand

och 3: svartbrun något humös sand. De representerar troligen olika tidsskikt även om flest var av typ 2. Dessutom fanns flera sentida nedgrävningar och stenlyft. Fynd i flera av anläggningarna.

Schakt 5286

Längd 112 meter. Schaktet löper över en svacka i landskapet. Sluttar först mot väst för att sedan vid härd AH5640 stiga igen. Schaktet beskrivs från öst till väst. Alven i öst är stenig med stenar i diverse storlek från 0,1 – 0,25 m i diameter. Matjorden mäter 0,45 meter. I matjorden syns bitar av yngre rödgods, som troligen är utgödslade då inga av anläggningarna visar på medeltida eller yngre datering. Sedan ökar matjorden i svackan. Det var här svårt att hitta en rimlig schaktningsnivå. Ca 0,6-0,7 meter matjord och stora stenar. Där svackan är som mest markant påträffades en härd AH5640. Den befann sig 0,7 meter under grässvålen. Härden befinner sig inte i botten av svackan utan på ett äldre marklager, som är mörkbrungrått till färgen. Osäkert hur tjockt det är. I profilen i schaktväggen syns det att över härden befinner sig ett 0,25–0,3 meter tjockt brunfärgad humös sandlager med inslag av bränd lera. Ovanpå detta ligger 0,4 meter med matjord och grässvål. Väster om härden är det schaktat något hårdare och vi gick ner djupare för att nå ner till alven. Här består alven av fin brunröd sand. Här påträffades två rännor AR5811, som är ca 0,7 meter bred och vars fyllning i ytan består av brun svagt humös sand och ett flintavslag och AR5653, som är ca 0,7 meter breda och vars fyllning i ytan består av brun humös sand och 1 skörbränd smulig sten i ytan. Rännorna ligger i nord-sydlig riktning. Sedan ökar antalet anläggningar i schaktet och här utvidgades schaktet 2 skobredder ca 3,5 meter i söder. I detta parti schaktades det alldeles för hårt. Nivån för alven följdes för att upptäcka anläggningar i den, tills vi blev varse att det finns ett äldre marklager bevarat i detta område. Ovanpå detta lager syns ett lager med bränd lera som är några cm tjockt. Osäkert om detta lager med bränd lera härstammar från ett lergolv eller lerklining från väggar. Anläggningarna som här utgörs främst av stolphål är grävda genom marklagret och där stolphålen syns i schaktkanten syns det hur lagret med bränd lera bildar som lock över anläggningarna och även till viss del ”sackar ner” i anläggningarna. Lagret tolkas som ett raseringslager. Under den äldre marknivån verkar det finnas äldre byggnader. OBS, att det är relativt svårt att se anläggningarna i den ”äldre marknivån”. Vid fortsatta arkeologiska undersökningar i området bör det vid avbaningen schaktas med stor försiktighet och ”lyhördhet”. Raseringslagret ovanpå marklagret påträffas på ca 0,3 meter under matjorden. Sedan följer äldre marklager som mäter ca 0,15 meter och sedan följer alven. Raseringslagret och äldre marklager finns i hela det utvidgade området i öst och sträcker sig fram till det utvidgade området i väst, där det syns i den östra delen, men verkar tunnas ut i väster där det inte syns lika tydligt. AG4215 en triskeleformad grop, som mäter ca 1,8 x 2,1 meter och består av brungrå humös sand i ytan, skärs av grop AG4196 som består av mörkgrå humös sand med sten i ytan. Stolphål AS4095 består av mörkgråbrun humös sand och 0,4 meter i diameter och 0,2 meter djup. AS4084 grund och tveksam, eventuellt en rest av marklagret. AS5743 syntes ej i marklagret utan verkar befinna sig under detta lager, och påträffades vid undersökningen av AS4049. Antingen tillhör den en äldre byggnad eller en äldre takbärare som stolpades om till AS4049 som skär den i söder. Härd AH4116 mäter ca 1,2 x 0,9 meter skadades något i den södra delen då det schaktades något för hårt. Precis norr om härden syns en lagergräns inmätt som 3AL4157 och som löper i nordostlig-sydvästlig riktning. Norr om denna begränsning syns en sten 2T5563. Det är oklart om denna gräns har uppkommit p.g.a. en nedgrävning för stenen eller något annat. AS4144 och AS4134 och AS4283 (ej undersökt) tolkas som eventuella väggstolpar och är lika varandra i färg

och form i plan. Mäter ca 0,3 meter i diameter och är 0,17 och 0,12 meter djupa. AS4181 tolkas som en takbärande stolpe som är stenskodd med stora stenar. Diametern är ca 0,45 meter och djupet ligger på 0,3 meter. Lik AS5743 i storlek och fyllning. Avståndet dem emellan är 3,95 meter. Stolphålen i området hör med stor sannolikhet till minst två hus. Ett med t.ex. 4181 och 5753 som är djupa och något ljusare till färgen och med en fyllning av brun svagt humös sand. De andra stolphålen har en mer baljformad botten. I schaktet mellan de båda utvidgade områdena finns två stolphål precis i schaktkanten så det är svårt att säga hur stora de är de består av mörkbrun humös sand i ytan. En härd 2AH5542 i schaktkanten ligger i det äldre marklagret. Härd 5525 i ytan består av svartkolrik sand och skörbränd sten. I detta parti mellan utvidgningarna grävdes en 0,4X0,4 meter stor ruta 2G5757 i marklagret. Lagret består av ett mörkbrungrå humös sand med träkol, bränd lera och enstaka små fragment av brända ben, samt förhistorisk keramik och en bit kvarts. I rutans sydöstra hörn påträffades ett stolphål 2AS5761 som är nedgrävt genom marklagret. Stolphålet var från ytan av marklagret 0,6 meter djup och vars fyllning utgörs av brun humös sand. Fynd av en bit sintrad lerklining påträffades i stolphålet.

Väster om dessa anläggningar påträffades en ränna AR 5494 vars fyllning är brun humös sand i ytan. AG5513 består av brun humös sand i ytan. Stolphål AS5476 var ganska grunt 0,06 men mätte 0,36 m i diametern i ytan. Fyllningen utgörs av brun svagt humös sand. Stolphål AS5487 ligger bra i linje för hus med 5761.

I den västra utvidgningen påträffades en mängd stolphål tillsammans med en härd 5430 som skärs av grop 5453. Stolphål AS4305 mäter 0,3 meter i diameter och var 0,32 meter djup och vars fyllning bestod av brun humös sand, påminner om 5761. Stolphål 4331 och 4343 är lika, brungrå humösa i ytan och mäter ca 0,3 meter i diameter. Även några mindre stolphål, 4398 och 4389 som mäter ca 0,2 och 0,15 i ytan. I utvidgningens östra profil syns det att matjorden i plogglagret mäter 0,26 meter och där under finns ett 0,08-0,1 meter tjockt lager med mörkbrun något humös sand med bränd lera, som tolkas som ett raseringslager som delvis blivit omplöjt. Stolphål 2AS5770 som syns i schaktväggen är fylld med detta raseringslager. Anläggningen är grävd genom ett svartbrunt lager som inte är humöst. Tolkas som äldre marknivå eller golvyta. Detta är ca 0,08-0,10 meter tjockt. Alven i området består av brungrå sand.

Stolphålen 4379 och 4361 är lika och kan eventuellt utgöra en del av en gavel. I den västa schaktväggen av utvidgningen syns även här ett 0,25-0,3 meter tjockt matjordslager som överlagrar ett 0,12-0,14 meter tjockt mörkbrungrå något humös sand med enstaka bränd lera. Under detta finns ett 0,06-0,08 meter tjockt svartbrun ej humöst sand (inmätt som profil 3C5776).

Väster om utvidgningen påträffades 3 härdar, 2AH5416, 5401, 5389 i det äldre marklagret. Raseringslagrets avslut inmätt 3C5858. Ytan väster om inmätt linje 5858 hör troligen till boplatsen utkant och kan undersökas extensivt fram till AH5802. Ytan rensades dåligt och fler anläggningar kan finnas här. Matjorden tunnas av i detta område. Matjorden mäter 0,2-0,25 meter och därunder finns fläckvis förekommande äldre markhorisont som är ca 0,1-0,2 meter tjock. Under detta finns alven som är ojämn och utgörs av sand, bitvis siltig med mycket stenar. Väster om 5851 innehåller den äldre markhorisonten bränd lera (lerklining) och kol, och bör betraktas som ett kulturlager. Detta är ej inmätt då lagret förekommer fläckvis.

Anläggningarna i västra delen av schaktet utgörs av härdar och gropar. Härdarna 5831 och 5851, 5802, 5790 består av svartbrun sand med kol och skörbränd sten. AG 5778 och 5841 är gropar eller stenlyft och vars fyllning i ytan består av brungråsand, dvs. äldre markhorisont. Matjorden i detta parti mäter ca 0,4 meter och under detta finns en äldre markhorisont som är ca 0,1-0,2 m tjock.

Schakt 5685

Schaktet är 4,2 meter långt. Inga anläggningar påträffades. Ploglagret mäter ca 0,3 meter. Under det finns ett svartbrun humös sand som är 0,18 meter tjockt och därpå följer ett brungrå något humös sand som mäter 0,55 meter och som tolkas som en äldre markhorisont.

Objekt 3 Genevad

Förundersökning 11, 15, 16 oktober 2012

Allmänt på platsen: Koncentrationer av anläggningar främst i nordöstra delen av undersökningsområdet. I schakten finns det spår av pinnar, men dessa har inte (alltid) mäts in. På ”höjden” av platån är det ganska siltigt och lerigt. Här stod det vatten i schaktet vid dokumentationen och framrensningen så här kan finnas fler anläggningar som vi pga. allt vatten inte kunde rensa fram ordentligt. Skulle vi förundersökt platsen en torr försommardag skulle antagligen antalet anläggningar varit betydligt större. På toppen av platån ungefär där finkeramiken påträffades, finns det ett äldre marklager under matjorden.

Schakten beskrivna från sydost mot nordväst. Intentionen inför schaktningen var att placera det långa schaktet 2OS2500 mer österut. Men detta omöjliggjordes av en fiberkabel, som kräver handschaktning från en meters avstånd. Vi schaktade så nära denna kabel som möjligt. Känslan platsen ger utefter sina geografiska förutsättningar är att det förhöjda området där järnvägsrälsen och spårområdet löper rakt i genom förhöjningen egentligen är den mest lämpad som boplatsläge och huvuddelen av boplatsområdet var med ganska stor sannolikhet placerad där.

Schakt 2570

Schaktet löper över en svag södersluttning. I norra delen av schaktet återfinns det mörkbruna dike som jag vid utredningen tolkade som ett eventuellt grophus. Diket är ca 1,1 – 1,2 meter brett. Mycket djurgångar syns i schaktet och speciellt vid dikets kanter. Alven består av fin gul sand, med spår av orangefärgade järnutfällningar. Matjorden mäter mellan 0,3-0,4 meter. Inga anläggningar påträffades i schaktet.

Schakt 2566

Schaktet befinner sig i svag sydsluttning i sydvästra delen av undersökningsområdet. Alven består av gulbrun siltig sand. I detta schakt har det schaktats lite för hårt. Marken sluttar svagt västerut och detta har medfört att det schaktats mellan någon cm till 0,1 meter för hårt i den östra delen av schaktet och missat att följa markens naturliga sluttning. Schaktet skärs i södra delen av ett recent dike som är ca 0,2-0,3 meter brett. Schaktet innehåller 9 stolphål av varierande storlek samt en mindre grop eller stolphål AG3664 som innehåller brun humös sand och enstaka träkolsfragment, som antagligen härrör från den intilliggande härden AH3645, där endast den ojämna botten av härden är bevarad. Matjorden är lite tunnare 0,25 meter och alven och anläggningarna verkar sönderplöjda.

Långa schaktet 2500

Schaktet som är 120 meter långt löper uppför den svaga sydsluttningen över den flacka platån för att sedan slutta svagt nedåt i norr. I södra delen av schaktet påträffades enstaka stolphål AS3176, 3164 och 3149 som består av brun humös sand i ytan. Alven består i denna del av beigebrun sand. Matjorden mäter ca 0,3 meter. Schaktet utökades åt väster för att följa upp en eventuell

stolphålsrad vid anläggningarna AS2634, 2643 och 2625. Men det framkom inga ytterligare anläggningar i det öppnade området. Sen syns det breda diket som också syns i schakt OS2570. Norr om diket börjar ett betydligt blötare område med siltig sand, fuktig sand och schaktet blev ganska snart vattenfyllt. I detta parti finns inga anläggningar inmätta med ett undantag av någon enstaka härd som syntes vid schaktningen. Här kan fler anläggningar finnas men vi hade ingen möjlighet att rensa fram och undersöka dessa vid rådande väderlek och årstid med mycket regn. Vid framrensningen av ett eventuellt stolphål som anades vid östra schaktväggen påträffades den fina glättade keramiken med facetterad mynningsbit. Vid denna del av schaktet påträffades ett äldre marklager under matjorden. I schaktväggen syntes grå matjord, under den syntes ett brunt humöst lager och längst ner mot alven syntes en gråare suddig lins med humös sand. I denna del av schaktet består alven av ren silt och lera. Därefter framkom en härd AH3359 som var helt rektangulär till formen. Den var 0,9 meter bred och 1,4 meter lång. I ytan bestod den av svart sotig kolrik sand med skörbrända stenar. Norr om härden påträffades några anläggningar som tolkas som stolphål, 3386 som består av brunbeige humös siltig sand med inslag av bränd lera i toppen. 3397 liknar 3386 i ytan, dock ej grävd. Stolphål 3409 mäter 0,35 meter i diameter och består av brun humös siltig sand med inslag av bränd lera och träkolsfragment i ytan. Liknar detta stolphål och varandra gör stolphål AS3568, 3557, 3544, 2965. Anläggning 2947 utgörs av en stor grop som täcker hela schaktet. Fyllningen i ytan utgörs av gråbrun humös sand. I norra delen av gropen syns spår av kol som en mörkfärgning, möjligen resterna av ett bränt stolphål. Norr om denna påträffades ännu en stor grop. Denna undersöktes genom att en kvadrat grävdes av den och tolkades sedan som en eventuell brunn eller en lertäkt. I den grävda delen av gropen framkom träkol, bränd lera, keramikskärvor som i sin storlek tyder på att de är rester av ett stort och tungt kärl, samt sintrad lera och enstaka sten. I ytan syns sotiga kol linser på vissa ställen, även i den grävda delen. Anläggningen fortsätter utanför schaktet i öster. Schaktet utökades något i väster för att frilägga gropen och stolphålen som syntes sydväst om den (P.g.a. fiberkabeln vågade vi inte utöka schaktet i detta parti i öster). Stolphålen 2868 och 2857 utanför gropen mätte mellan 0,35–0,4 meter i diameter och bestod av brun humös sand med inslag av träkol. Norr om gropen blir alven av betydligt torrare karaktär och består av gulbrun fin sand. Denna del är belägen på högsta punkten i schaktet. Matjorden här mäter ca 0,4 meter. 3424 består av grå humös sand, fortsätter antagligen öster om schaktet. 2767 består av grå humös sand med inslag av träkol i ytan. 2775 och 2788 besår av brun humös sand och träkolsfragment och bränd och obränd lera i ytan.2775 är ganska stor 0,45x0,5 meter. Svårt att se om de skär varandra eller det är spår efter en omstolpning. 2788 är mer oval i formen. 3431 är en stolpe av mindre dimensioner, men har liknande fyllning som 2775 och 2778. Norr om dessa framkom ett antal stolphål som mäter 0,3-0,4 meter i diameter och vars fyllning i ytan utgörs av brun humös sand med inslag av träkolsfragment. 2801 mäter 0,4 meter 2813, något mindre. 3437 har bränd lera i ytan samt enstaka kol i fyllningen som annars består av brun humös sand. 2825 mäter ca 0,4-0,5 meter och består av brun humös sand med inslag av träkol och bränd lera. 3451 har liknande fyllning. I detta parti framkom 2 härdar eller eventuellt ugnar. AH3333 är en härd med bruna ytterkanter och består annars av sotig kol, skörbränd sten och omgiven av två stolphål. Ett av dessa 3728 är undersökt och var riktigt djupt (se på ritning). Här är även en ruta grävd i kulturlagret/tramplagret. 3023 och 3299 är mycket lika varandra, med skörbränd sten, träkolsfragment och brun humös sand i ytan. I norra delen av schaktet påträffades en stor mängd anläggningar. Stolphålen visade upp ganska stora dimensioner. Här återfanns även en rest av ett beigerosa lergolv och gråbruna stolp-

hål i det. Härd 3280 breder antagligen ut sig väster om schaktet. 3223, 3232 och 3190 består av brun humös sand, med inslag av bränd lera och träkol i ytan. Sedan följer diverse stolphål i olika storlekar från 0,25–0,35 meter i diameter, men lika varandra till fyllningen i ytan som består av brungrå humös sand. 3131 har bränd lera i ytan samt enstaka träkolsfragment. 2746 mäter ca 0,45 meter i diameter. Området rymmer sannolikt 2 eventuellt 3 hus som är placerade över varandra från olika tider. Några av stolphålen verkar vara från takbärande stolpar och några väggstolpar, med likartade fyllning i ytan. I denna norrsluttning av området verkar stolphålen lite gråare i färgen och uppvisar inte i någon högre grad någon bränd lera i fyllningen i ytan, däremot inslag av enstaka träkolsfragment. I norra änden tunnar det ut med anläggningar. Alven består av fin gulbrun sand. Matjorden mäter 0,4 meter.

Vid 3557 m fl. verkar det även finnas stenavtryck. Det finns en del stenar som ligger kvar och det är svårt att se om det är stolphål med sten i eller gamla stenlyft. Det är endast de vi var relativt säkra på som vi mätte in. Det kan m a o finnas fler stolphål i detta område.

2OS2576

Beskrivet från söder mot norr. Matjorden mäter 0,4 meter och alven utgörs av brunorangegul sand. Anläggningarna i schaktet utgörs främst av stolphål. 3740 är en eventuell grop vars fyllning i ytan består av gråbrun sand som är lite sotig på sina ställen samt enstaka skörbrända stenar. 3591 är grävd, 3766 består av mörkbrun humös sand samt enstaka bitar bränd lera och träkol i ytan. Ett mindre stolphål 3602 mäter ca 0,2 meter i diameter och består av brungrå humös sand och är betydligt ljusare än 3766. 3506 påminner om 3602. 2938, 2589.

3522 är lik 3766 och består av brun mycket humös sand med inslag av bränd lera och träkol. 2580 och 3531 är grävda.

Objekt 4 Eldsberga

Förundersökning, 9 och 10 oktober 2012

Schakten beskrivna från sydväst mot nord ost.

Schakt 2000

Schaktet uppvisar mycket tjocka jordlager (se profilritning). Alven består av fin brun sand och enstaka stenar. En eventuell vägglinje är synlig mitt i schaktet. Stolphålen består av brun svagt humös sand, ganska likartade. Det förekommer även mindre stolphål och pinnhål. I norra änden av schaktet förekommer det mer sten i alven.

Schakt 2008

Alven består av fin brun sand, med inslag av sten som mäter från några cm i storlek till ca 0,2 meter. Även här tjocka jordlager. I nordöstra änden av schaktet finns två ganska urlakade anläggningar 2020 och 2029.

Schakt 2016

Även här tjocka jordlager. Men flygsanden saknas i profilen i schaktväggen. Lagrena verkar mer av flylagerkaraktär och hopblandade än i schakt 1 och 2. Endast en styck anläggning finns i södra delen av schaktet, stolphål AS2038. Schaktets jordmassor minskar något i norr. Alven består av fin brun sand med enstaka större stenar.

Schakt 2204

Inga anläggningar påträffades. Vi grävde ner ytterligare 1 meter i alven för att kontrollera att det inte fanns överlagrade lager och anläggningar. Det fanns det ej. Alven består av fin brun sand. Matjorden minskar betydligt desto högre upp i på sluttningen vi kommer och mäter mellan 0,2-0,3 meter i tjocklek.

Schakt 2208

Inga anläggningar. Alven består av fin gulbeige sand. Matjorden mäter mellan 0,2 och 0,2 meter. I schaktets norra ände finns enstaka dräneringsdiken nedgrävda i alven.

Schakt 2214

Alven består av fin brungul sand. Matjorden är 0,3 meter tjock. I schaktet framkom 6 anläggningar. Anläggningarna, som utgörs av 4 stolphål (2243, 2255, 2267, 2276) och 2 obestämda objekt (2290, 2281)varierar från att vara grunda till betydligt djupare. Även några mindre pinnhål. Är de gamla?

Schakt 2224

Enstaka anläggningar som är spridda i schaktet. Vissa påminner om dem i schakt 2214 i att de är djupa. Alven består av fin brungul sand. Nedgrävningar för dräneringar skär schaktet. Flertalet av stolphålen är djupa. Det finns två sorters anläggningar i schaktet. Några är mer urlakade och inte så djupa, medan de andra är mörkare till färgen och betydligt djupare. Matjorden mäter 0,2 till 0,3 meter. Schaktet är beläget i en sluttning, som sluttar både mot sydväst och sydsydöst. Antagligen är det bara botten av de ursprungliga anläggningarna vi ser, då området har plöjts och jorden eroderats ner för sluttningen genom århundradenas gång.

Objekt 6 Stjärnarp

Förundersökning, 2 och 3 oktober 2012

Schakt 2OS210

Schaktet beskrivet från syd. Första metrarna av schaktet uppvisade ett tjockt matjordslager, ca 0,5 meter. Tunnar av där anläggningarna dyker upp. Södra delen av schaktet domineras av flertalet stora härdar. Svårt att uppfatta deras utbredning då samtliga endast syns till en del i schaktet. Även en del sentida dikesnedgrävningar och plogspår syns i schaktet. Något enstaka stolphål förekommer i detta område. Antalet härdar tunnar av. Därefter kommer ett parti med stolphål, vars fyllning är likartad, brunbeige humös sand. Alven består av moränblandad sand med ganska rikligt med småsten. Även spår av betydligt mindre stolpar. Sedan kommer härden som skär gropen med brända ben. Ben inmätta som F380, grävd och dokumenterad i sin helhet. I detta område finns en hel del inmätta stolphål som sen kom att utgå när de grävdes, då de visade sig vara. Efter gropen med brända ben upphör anläggningarna i norra delen av schaktet. Alven består av moränblandad grövre brungulröd sand. Matjorden mäter ca 0,4 meter. Tjocknar i norra änden där terrängen stiger, till ca 0,5 meter.

I höjd med den fyndtomma delen av schakt 2OS210 togs två kompletterande schakt upp 9 NV – SO riktning, **2OS507, 2OS501**. Inga anläggningar påträffades i schakten. Alven utgjordes av moränblandad gulbrun sand.

Precis söder om impedimentet grävdes ett mindre schakt **2OS538**. Alven var mycket rik på sten i alla storlekar, men inga anläggningar påträffades. I terrängen förekommer sten och berg i dagen på flera ställen. Här sluttar terrängen uppåt.

Väster om bergimpedimentet drogs schakt **2OS542** uppför sluttningen och sedan uppe på platån. Den omgivande terrängen karakteriseras av berg och sten i dagen. Matjorden var 0,3-0,4 meter tjock. Alven bestod av brungulröd moränblandad sand, med inslag av större stenar och stenblock. I södra delen av schaktet påträffades några gropar, AG757 och 765 samt en härd AH776 och stolphål. Sen förekommer enstaka spridda stolphål. Schaktet är ganska rikt på sten, från några cm i diameter upp till stenblock. En härd AH801 grävd och dokumenterad samt enstaka stolphål såsom AS744 och AS735 är grävda och dokumenterade. Uppe på platån blir alven mer röd till färgen och uppvisar en mer vattenpåverkad karaktär med rostiga utfällningar.

I norra delen av undersökningsområdet drogs två mindre schakt. **2OS593** innehöll flera härdar. Alven bestod av brungråaktig moränblandad sand. Inslag av större stenar. Matjorden mätte mellan 0,2-0,3 meter. I schakt **2OS661** påträffades inga härdar men 2 stycken stolphål. Alven utgjordes av moränblandad brun sand och matjorden mätte 0,3 meter.

Sammanfattning

Verkar finnas två stycken koncentrationer av anläggningar i undersökningsområdet. I söder förekommer ett område med flertalet härdar. Några enstaka stolphål, men inga tydliga takbärande stolpar och vi kunde inte heller se några huskonstruktioner i de något spridda stolphålen. I höjd med boplats Eldsberga raä 68 minskade antalet anläggningar. Uppe på platån i norra delen av undersökningsområdet ökar förekomsten av större härdar. De verkar vara aktivitetsytor som kanske kan kopplas till boplatslämningen RAÄ 68 .

Bilaga 3

Osteologi

Anna Kloo Andersson

Osteologisk analys av benmaterial från RAÄ 156 i Eldsberga socken, Halmstads kommun, Halland. Dnr 2012-307.

Av Anna Kloo Andersson
Kulturmiljö Halland

Inledning

De brända ben som har analyserats här kommer från en förundersökning av RAÄ 156 i Eldsberga socken, Halmstads kommun. Den arkeologiska förundersökningen utfördes av Kulturmiljö Halland. Vid den osteologiska analysen använde jag mitt eget referensmaterial samt osteologisk och anatomisk litteratur. Eftersom benen var jordiga tvättades de med hjälp av en tandborste före analysen. Benens volym, vikt och storlek (både maximal längd och medellängd) mättes. Deras förbränningsgrad noterades också eftersom alla fragmenten var brända. Därefter plockades alla identifierbara fragment ut för bedömning av art samt om möjligt även ålder och storlek.

Resultat

A371

Fnr 380 i fält, efter fyndregistrering HM28690:51

Fyndet innehåller 31,7 g brända ben som har en volym av 0,4 dl. Det största fragmentet är 22,5 mm långt medan medellängden är 14,3 mm. Benen är vita och helt förbrända utom något enstaka fragment som är mörkgrått i mitten. Benen var jordiga före tvätten. Benen kommer från klövdjur (0,8 g), djur av obestämd art (11,4 g) samt obestämda fragment som kommer från djur (19,5 g). Det finns ett fragment som kommer från ett klövdjur som storleksmässigt har varit som nötkreatur eller möjligen något mindre. Det finns inget som klart tyder på att fragmenten i fyndet här-

rör från mer än en individ. Storleksmässigt kan fragmenten komma från en individ, men det kan å andra sidan heller inte helt uteslutas att det är rester efter flera individer.
Klövdjur: 1 fragment *metacarpale/metatarsale* (distal ände).
Djur: 1 troligt kotfragment, 5 epifysfragment (varav 1 eventuellt kommer från en kota. Går ej avgöra om de är fastvuxna eller ej), 2 rörbensdiafyser, 11 diafyser.
Obest: diafyser, rörbensdiafyser, epifysfragment, spongiöst ben, fragment.

Bilaga 4

Makrofossil

Jens Heimdahl, Riksantikvarieämbetet UV Mitt

Makroskopisk analys av jordprover från FU Eldsberga RAÄ 146 & 147 – Teknisk rapport

Jens Heimdahl
Riksantikvarieämbetet UV Mitt, 2012-11-14

Bakgrund och syfte

Under den arkeologiska förundersökningen av Eldsberga 146 och 147 insamlades ett jordprov från ett stolphål för makroskopisk analys i syftet att bedöma potentialen för eventuella framtida analyser. Provtagningen syftade även till att utröna huruvida det makroskopiska innehållet kan avslöja något om byggnadens funktion eller boplatsens ekonomi.

Metod

Provtagningen utfördes av arkeologerna under den pågående undersökningen. Provet innehöll en torrvolym om 1 liter. Jordprovet våtsiktades och floterades enligt metod beskriven av Wasylikowa (1986). Det finare minerogena materialet samt förkolnade och färska växtrester dekanterades under kontinuerlig vattentillförsel och våtsiktades genom en maskvidd på 0,25 mm. Efter flotering-en förvarades provet i vatten till dess de analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7-100 gångers förstoring. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts.

Källkritiska aspekter

Provet är taget i en begravd markhorisont under 1,3 meter lager av matjord och flygsand. Då provet

visade sig innehålla oförkolnade (recenta) växtrester i form av rottrådar och levande daggmaskkokonger, kan den provtagna markhorisonten fortfarande betraktas som aktiv. Den provtagna jorden är sålunda att betrakta som påverkad av biologisk aktivitet (bioturbation), d.v.s. färskt biologiskt material har kontinuerligt förts ner och blandats med de äldre arkeologiska lämningarna. Därför är det rimligt att bara knyta förkolnat botaniskt material till den arkeologiska lämningen. Oförkolnat växtmterial som hittas i jorden kan visserligen vara spår efter äldre växtsamhällen, men de kan inte särskiljas från de yngre växtresterna i en modernare fröbank och därför har ingen hänsyn till detta material tagits i tolkandet av de arkeologiska lämningen, utan endast i tolkandet av de postdepositionella processer som påverkat lämningen i efterhand.

Resultat, diskussion och slutsatser

Provet innehöll endast organiskt material i form av träkol och ett par små amorfa (oformliga) klumpar av förkolnat material. Inga förkolnade frukter/fröer eller benfragment hittades som kan kasta ljus över huruvida anläggningarna använts för t.ex. matlagning. Amorfa klumpar kan bildas genom en mängd processer. I boplatsmiljöer kan de vara spår av bränd mat eller brända fragment av avföring, men det kan också röra sig om t.ex. brända hartser eller annat material som uppstått vid förbränning av ved. Utifrån ett prov är det svårt att bedöma potentialen för framtida studier av materialet. Klart är dock att om makroskopiskt växtmaterial i form av t.ex. säd finns i detta material så är det i form av förkolnade kärnor.

Referenser

Wasylikowa, K., 1986: Analysis of fossil fruits and seeds. I Berglund, B. E. (ed.): *Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology*. John Wiley & Sons Ltd. 571-590

Makroskopisk analys av jordprover från FU Eldsberga 151, 152 & 153 – Teknisk rapport

Jens Heimdahl
Riksantikvarieämbetet UV Mitt, 2012-11-14

Bakgrund och syfte

Under den arkeologiska förundersökningen av lämningarna från förromersk och romersk järnålder vid Eldsberga 151, 152 och 153 insamlades två jordprover från ett stolphål och en grop i syfte att makroskopiskt bedöma potentialen för eventuella framtida analyser. Analysen syftade också till att utröna huruvida det makroskopiska innehållet kan avslöja något om lämningarna som sådan.

Metod

Provtagningen utfördes av arkeologerna under den pågående undersökningen och innehöll torrrolymer om 1l. Jordproverna våtsiktades och floterades enligt metod beskriven av Wasylikowa (1986). Det finare minerogena materialet samt förkolnade och färska växtrester dekanterades under kontinuerlig vattentillförsel och våtsiktades genom en maskvidd på 0,25 mm. Efter floteringen förvarades provet i vatten till dess de analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7-100 gångers förstoring. Den makroskopiska analysen har främst behandlat växtmakrofossil (som inte är ved eller träkol), men även puppor, fekalier, smältor, slagg, ben mm har eftersökts.

Källkritiska aspekter

Proverna är tagna biologiskt aktiva markhorisonter och innehåller färska (recenta) växtrester från markförna i form av rottrådar och färsk fröbank. Den provtagna jorden är att betrakta som påverkad av biologisk aktivitet (bioturbation), d.v.s. färskt biologiskt material har av marklevande organismer kontinuerligt förts ner och blandats med de äldre arkeologiska lämningarna. Därför är det rimligt att bara knyta förkolnat botaniskt material till den arkeologiska lämningen. De ickeförkolnade växtmakrofossil som hittades i proverna kan visserligen vara spår efter äldre växtsamhällen, men de kan inte särskiljas från de yngre växtresterna i den moderna fröbanken och därför har generellt ingen hänsyn till detta material tagits i tolkandet av de arkeologiska lämningarna, utan endast i tolkandet av de postdepositionella processer som påverkat lämningarna i efterhand.

Resultat

I resultattabellen (tab 1) har en del av materialet (det som inte är förkolnade fröer och frukter) kvantifierats enligt en grov relativ skala med 1-3 punkter, där 1 punkt innebär förekomst av enstaka (ca 1-5) fragment i hela provet. 2 punkter innebär att materialet är vanligt – att det i stort sett hittas i alla genomletningar av de subsamplingar som görs. 3 punkter innebär att materialet dominerar provet, man hittar det var man än tittar.

Tolkning och diskussion

Bägge proverna innehöll rester av matlagning och annat makroskopiskt material som kommer till nytta vid tolkning. Det är uppenbart att det finns en potential att finna ett rikt makrofossilt material i lämningarna och att dessa kan komma att understödja de arkeologiska tolkningarna. Sammansättningen av säd med en dominans av skalkorn samt inslag av speltvete och havre är typisk för boplatsmiljöer under äldre järnålder. Identifieringen av havre är dock alltid osäker när

Tabell 1

Eldsberga 151-153	A	3591	2834
	PM	3738	3782
	Kontextbeskrivning	Stolphål	Grop
	Analyserad vol. l	1	1
Förkolnat botaniskt material	Träkol	• • •	• • •
	Granbarr		
	Förkolnade örtdelar	• •	
	Rottrådar & basstamdelar från obest örter		
Anemalier	Benfragment (däggdjur el. fågel)		•
	Brända ben (däggdjur el. fågel)		•
Förkolnat material (olkart urspr.)	Förkolnad kärlskorpa	•	
Övrigt	Mineralsmältor/slagg(?)	•	• •
	Sintrad lera	•	
	Tot ident frukter & fröer	5	6
Förkolnad frukt/frö, sv.	lat.		
Havre (ospec.)	Avena spp.	1	1
Obestämt sädeskorn	Cerealiea (indet.)	1	1
Svinmålla-typ	Chenopodium album-type		1
Skalkorn	Hordeum vilgare ssp. vulgare	2	2
Spelt-/Emmervete	Triticum spelta/dicoccum		1
Luddvicker	Vicia cf. villosa	1	

det rör sig om kärnor, eftersom dessa kan vara mycket likartade åkerogräset flyghavre.

Stolphål 3591

Sammansättningen av förkolnad säd, förkolnad kärlskorpa och förkolnade örtfragment skvallrar om att stolphålet tillhör, eller är mycket näraliggande ett bostads- eller någon form av kokhus. Fröet av luddvicker kan antingen härröra från ett åkerogräs som kommit med skörden, eller vara insamlad mat. Innehållet av sintrad lera och mineralsmältor (som även skulle kunna vara någon form av slagg) kan härröra från en husbrand av en lerklinad byggnad, eller någon form av ugnskonstruktion av lera som upphettats kraftigt innan den använts. (Men om det är fråga om slagg är detta naturligtvis tolkas som spår av metallhantverk).

Grop 2834

Innehållet i gropfyllnaden speglar en bred form av matlagning med både animalier (ben och brända ben)och vegetabilier (säd). Även i denna grop finns mineralsmältor, vilket skulle kunna tolkas som att det t.ex. rör sig om en kogrop som förvärmts innan matlagningen. Eventuellt är gropen sekundärt fylld av rester efter närliggande aktiviteter, som då skulle kunna vara åtskiljda (t.ex. matlagning och keramikbränning eller metallhantverk). Alternativt är smältorna spår av en nedbrunnen lerklinad byggnad.

Referenser

Wasylikowa, K., 1986: Analysis of fossil fruits and seeds. I Berglund, B. E. (ed.): *Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology*. John Wiley & Sons Ltd. 571-590

Makroskopisk analys av jordprover från FU Tjärby 74, 75 och 76 – Teknisk rapport

Jens Heimdahl
Riksantikvarieämbetet UV Mitt, 2012-11-14

Bakgrund och syfte

Under den arkeologiska förundersökningen av lämningarna vid Tjärby 74, 75 och 76 togs två jordprover ur olika anläggningar. Syftet med analysen är att utröna om det makroskopiska innehållet kan avslöja något om innehållet och lämningarna som sådan.

Metod

Provtagningen utfördes av arkeologerna under den pågående undersökningen. Proverna innehöll torrolymer om 1-2 l. Jordproverna våtsiktades och floterades enligt metod beskriven av Wasylikowa (1986). Det finare minerogena materialet samt förkolnade och färska växtrester dekanterades under kontinuerlig vattentillförsel och våtsiktades genom en maskvidd på 0,25 mm. Efter floteringen förvarades provet i vatten till dess de analyserades. Identifieringen av materialet skedde under ett stereomikroskop med 7-100 gångers förstoring.

Källkritiska aspekter

Proverna är tagna biologiskt aktiva markhorisonter och innehåller till viss del färska (recenta) växtrester från markförna i form av rottrådar och färsk fröbank (här i form av typiska ogräs som trampört, svinmålla, penningört). Den provtagna jorden är att betrakta som påverkad av biologisk aktivitet (bioturbation), d.v.s. färskt biologiskt material har av marklevande organismer kontinuerligt förts ner och blandats med de äldre arkeologiska lämningarna. Därför är det rimligt att bara knyta förkolnat botaniskt material till den arkeologiska lämningen. De ickeförkolnade växtmakrofossil som hittades i proverna kan visserligen vara spår efter äldre växtsamhällen, men de kan inte särskiljas från de yngre växtresterna i den moderna fröbanken och därför har generellt ingen hänsyn till detta material tagits i tolkandet av de arkeologiska lämningarna, utan endast i tolkandet av de postdepositionella processer som påverkat lämningarna i efterhand.

Resultat

I resultattabellen har en del av materialet (det som inte är förkolnade fröer och frukter) kvantifierats enligt en grov relativ skala med 1-3 punkter, där 1 punkt innebär förekomst av enstaka (ca 1-5) fragment i hela provet. 2 punkter innebär att materialet är vanligt – att det i stort sett hittas i alla genomletningar av de subsamplingar som görs. 3 punkter innebär att materialet dominerar provet, man hittar det var man än tittar.

Tjärby 74-76	A	4095	4574
	PM	5671	5692
	Kontextbeskrivning	Stolphål	Stolphål
	Analyserad vol. l	1	1
Förkolnat botaniskt material	Träkol	••	••
	Förkolnade örtdelar	•	
Övrigt	Mineralsmältor	•	
	Tot ident frukter & fröer	10	0
Förkolnad frukt/frö, sv.	**lat.**		
Havre (ospec.)	*Avena* spp.	3	
Sädeskorn (ospec.)	Cerealiea indet.	1	
Åkerbinda	*Falopia convolvulus*	1	
Småsnärjmåra	*Galium spurium*	1	
Korn (ospec.)	*Hordeum vulgare*	1	
Skalkorn	*Hordeum vilgare* ssp. *vulgare*	2	
Speltvete	*Triticum spelta*	1	

Tolkning och diskussion

Ett av de två proverna innehöll förkolnade spannmål och mineralsmältor. Resultaten visar att lämningen har god potentiel för framtida makroskopiska analyser.

Stolphål A 4095

Stolphålen i den äldre markhorisonten innehöll en helt del spannmål samt förkolnade ogräs (åkerbinda och småsnärjmåra) – typiska åkerogräs som antagligen följt med skörden. Sammansättningen av skalkorn, speltvete och havre är framförallt typisk för Västsveriges äldre järnålder, men skulle även kunna tillhöra yngre brons, eller yngre järnåldern. Inslaget av bränd lera och mineralsmältor i marken kan tolkas som att byggnaderna på platsen brunnit. Detta kan i sin tur innebära att spåren vi hittar inte nödvändigtvis är spår av matlagning, utan kan också vara rester av förvarat spannmål i någon form av loftförsedd byggnad.

Stolphål 4574

Fyllningen i detta stolphål innehöll endast träkol, och inga spår av biprodukter från matlagning. Detta kan möjligen tolkas som att provet är taget i en del av byggnaden som inte använts som bostad och för matlagning, men det är naturligtvis mycket vanskligt att grunda en sådan tolkning på bara ett prov.

Referenser

Wasylikowa, K., 1986: Analysis of fossil fruits and seeds. I Berglund, B. E. (ed.): *Handbook of Holocene Palaeoecology and Palaeohydrology*. John Wiley & Sons Ltd. 571-590

Bilaga 5

Vedartsanalys

Thomas Bartholin

Wentorf, den 4. november 2012
Eldsberga.Tjärby

Vedanatomisk analyse af 8 träkulspröver fra Stjärnarp, Eldsberga, Genevad i Eldsberga sn og Veinge i Tjärby sn Halland
Indsendt af Stina Tegnhed, Kulturmiljö Halland.

1PK823, härd 2AH599, Eldsberga sn, "Stjärnarp UO":
Ca. 2 ml ej rent kol.
10 stk. = stickprov, analyseret med følgende resultat:
10 stk. *Corylus avellana*, hassel.
C-14-prov: 1 stk. *Corylus avellana*, hassel, med en egenalder, som skönnes at väre max. 5 år.

1PK756, härd 2AH358, Eldsberga sn, "Stjärnarp UO":
Ca. 3 ml ej rent kol.
12 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:
12 stk. *Betula sp.,* björk, fra ung stammer.
C-14-prov: 1 stk. *Betula sp.,* björk, med en egenalder, som skönnes at väre max. 40 år.

1PK2411, grop 2AG2399, Eldsberga sn, "Eldsberga UO":
Ca. 1 ml ej rent kol.
1 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:
1 stk. *Quercus sp.,* ek, fra yngre stamme.
C-14-prov: 1 stk. *Quercus sp.,* ek, med en egenalder, som skönnes at väre max. 75 år.

1PK2166, grop 2AG2151, Eldsberga sn, ”Eldsberga UO”:
Ca. 5 ml ej rent kol.
7 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:
7 stk. *Pinus silvestris,* tall, fra grene og yngre stammer.
C-14-prov: 1 stk. *Pinus silvestris,* tall, med en egenalder, som skønnes at være max. 25 år.

1PK3787, härd 2AH3359, Eldsberga sn, ”Genevad UO”:
Ca. 2 ml ej rent kol.
2 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:
2 stk. *Tilia sp.,* lind, fra grene.
C-14-prov: 1 stk. *Tilia sp.,* lind, med en egenalder, som skønnes at være max. 20 år.

1PK3783, härd 2AH3333, Eldsberga sn, ”Genevad UO”:
Ca. 1 ml ej rent kol.
7 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:
7 stk. *Quercus sp.,* ek, fra ældre stammer.
C-14-prov: 1 stk. *Quercus sp.,* ek, med en egenalder, som skønnes at være max. 100 år.

1PK5769, härd 2AH4116, Tjärby sn, ”Veinge UO”:
Ca. 4 ml ej rent kol.
9 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:
7 stk. *Quercus sp.,* ek, fra unge stammer.
2 stk. *Tilia sp.,* lind, fra unge stammer.
C-14-prov: 1 stk. *Tilia sp.,* lind, med en egenalder, som skønnes at være max. 25 år.

1PK100071, härd 2AH5640, Tjärby sn, ”Veinge UO”:
Ca. 8 ml ej rent kol.
11 stk. = alle, analyseret med følgende resultat:
1 stk. *Betula sp.,* björk, fra unge stamme.
10 stk. *Tilia sp.,* lind, fra unge stammer.
C-14-prov: 1 stk. *Tilia sp.,* lind, med en egenalder, som skønnes at være max. 25 år.

C-14-proverne fremsendes separat.

Med venlig hilsen

Thomas Bartholin
Am Haidberg 18
D 21 465 Wentorf
0049 40 720 1821
Thomas.Bartholin@gmx.de

Bilaga 6

^{14}C-Dateringar

Beta Analytic

Beta Analytic Inc.
4985 SW 74 Court
Miami, Florida 33155 USA
Tel: 305 667 5167
Fax: 305 663 0964
Beta@radiocarbon.com
www.radiocarbon.com

Consistent Accuracy . . .
. . . Delivered On-time

Darden Hood
President

Ronald Hatfield
Christopher Patrick
Deputy Directors

November 21, 2012

Dr. Stina Tegnhed
Kulturmiljo Halland
Bastionsgatan 3
Halmstad, 30243 Sweden

RE: Radiocarbon Dating Results For Samples AG 2151 Eldsberga, AG 2399 Eldsberga, AH 358 Eldsberga, AH 599 Eldsberga, AH 3333 Eldsberga, AH 3359 Eldsberga, AH 4116 Tjarby, AH 5640 Tjarby

Dear Dr. Tegnhed:

Enclosed are the radiocarbon dating results for eight samples recently sent to us. They each provided plenty of carbon for accurate measurements and all the analyses proceeded normally. The report sheet contains the dating result, method used, material type, applied pretreatment and two-sigma calendar calibration result (where applicable) for each sample.

This report has been both mailed and sent electronically, along with a separate publication quality calendar calibration page. This is useful for incorporating directly into your reports. It is also digitally available in Windows metafile (.wmf) format upon request. Calibrations are calculated using the newest (2004) calibration database. References are quoted on the bottom of each calibration page. Multiple probability ranges may appear in some cases, due to short-term variations in the atmospheric 14C contents at certain time periods. Examining the calibration graphs will help you understand this phenomenon. Calibrations may not be included with all analyses. The upper limit is about 20,000 years, the lower limit is about 250 years and some material types are not suitable for calibration (e.g. water).

We analyzed these samples on a sole priority basis. No students or intern researchers who would necessarily be distracted with other obligations and priorities were used in the analyses. We analyzed them with the combined attention of our entire professional staff.

Information pages are enclosed with the mailed copy of this report. They should answer most of questions you may have. If they do not, or if you have specific questions about the analyses, please do not hesitate to contact us. Someone is always available to answer your questions.

The cost of the analysis was charged to the VISA card provided. A receipt is enclosedwith the mailed report copy. Thank you. As always, if you have any questions or would like to discuss the results, don't hesitate to contact me.

Sincerely,

Digital signature on file

BETA ANALYTIC INC.
DR. M.A. TAMERS and MR. D.G. HOOD
4985 S.W. 74 COURT
MIAMI, FLORIDA, USA 33155
PH: 305-667-5167 FAX:305-663-0964
beta@radiocarbon.com

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Dr. Stina Tegnhed

Report Date: 11/21/2012

Kulturmiljo Halland

Material Received: 11/16/2012

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	13C/12C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 335425	9140 +/- 40 BP	-24.2 o/oo	9150 +/- 40 BP
SAMPLE : AG 2151 Eldsberga			
ANALYSIS : AMS-Standard delivery			
MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid			
2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 8460 to 8280 (Cal BP 10410 to 10230)			
Beta - 335426	1650 +/- 30 BP	-24.4 o/oo	1660 +/- 30 BP
SAMPLE : AG 2399 Eldsberga			
ANALYSIS : AMS-Standard delivery			
MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid			
2 SIGMA CALIBRATION : Cal AD 260 to 270 (Cal BP 1690 to 1680) AND Cal AD 330 to 430 (Cal BP 1620 to 1520)			
Beta - 335427	1990 +/- 30 BP	-26.0 o/oo	1970 +/- 30 BP
SAMPLE : AH 358 Eldsberga			
ANALYSIS : AMS-Standard delivery			
MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid			
2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 40 Cal AD 80 (Cal BP 1990 to 1870)			
Beta - 335428	2240 +/- 30 BP	-25.1 o/oo	2240 +/- 30 BP
SAMPLE : AH 599 Eldsberga			
ANALYSIS : AMS-Standard delivery			
MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid			
2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 390 to 340 (Cal BP 2340 to 2290) AND Cal BC 320 to 200 (Cal BP 2270 to 2150)			

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = AD 1950). By international convention, the modern reference standard was 95% the 14C activity of the National Institute of Standards and Technology (NIST) Oxalic Acid (SRM 4990C) and calculated using the Libby 14C half-life (5568 years). Quoted errors represent 1 relative standard deviation statistics (68% probability) counting errors based on the combined measurements of the sample, background, and modern reference standards. Measured 13C/12C ratios (delta 13C) were calculated relative to the PDB-1 standard.

The Conventional Radiocarbon Age represents the Measured Radiocarbon Age corrected for isotopic fractionation, calculated using the delta 13C. On rare occasion where the Conventional Radiocarbon Age was calculated using an assumed delta 13C, the ratio and the Conventional Radiocarbon Age will be followed by "*". The Conventional Radiocarbon Age is not calendar calibrated. When available, the Calendar Calibrated result is calculated from the Conventional Radiocarbon Age and is listed as the "Two Sigma Calibrated Result" for each sample.

BETA ANALYTIC INC.
DR. M.A. TAMERS and MR. D.G. HOOD
4985 S.W. 74 COURT
MIAMI, FLORIDA, USA 33155
PH: 305-667-5167 FAX:305-663-0964
beta@radiocarbon.com

REPORT OF RADIOCARBON DATING ANALYSES

Dr. Stina Tegnhed

Report Date: 11/21/2012

Sample Data	Measured Radiocarbon Age	13C/12C Ratio	Conventional Radiocarbon Age(*)
Beta - 335429	2150 +/- 30 BP	-25.3 o/oo	2150 +/- 30 BP
SAMPLE : AH 3333 Eldsberga			
ANALYSIS : AMS-Standard delivery			
MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid			
2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 350 to 290 (Cal BP 2300 to 2240) AND Cal BC 230 to 220 (Cal BP 2180 to 2170) Cal BC 210 to 110 (Cal BP 2160 to 2060)			
Beta - 335430	2080 +/- 30 BP	-27.1 o/oo	2050 +/- 30 BP
SAMPLE : AH 3359 Eldsberga			
ANALYSIS : AMS-Standard delivery			
MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid			
2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 160 to 130 (Cal BP 2110 to 2080) AND Cal BC 120 Cal AD 10 (Cal BP 2070 to 1940) Cal AD 10 to 20 (Cal BP 1940 to 1930)			
Beta - 335431	2180 +/- 30 BP	-24.6 o/oo	2190 +/- 30 BP
SAMPLE : AH 4116 Tjarby			
ANALYSIS : AMS-Standard delivery			
MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid			
2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 370 to 170 (Cal BP 2320 to 2120)			
Beta - 335432	2180 +/- 30 BP	-25.0 o/oo	2180 +/- 30 BP
SAMPLE : AH 5640 Tjarby			
ANALYSIS : AMS-Standard delivery			
MATERIAL/PRETREATMENT : (charred material): acid/alkali/acid			
2 SIGMA CALIBRATION : Cal BC 360 to 270 (Cal BP 2310 to 2220) AND Cal BC 260 to 170 (Cal BP 2210 to 2120)			

Dates are reported as RCYBP (radiocarbon years before present, "present" = AD 1950). By international convention, the modern reference standard was 95% the 14C activity of the National Institute of Standards and Technology (NIST) Oxalic Acid (SRM 4990C) and calculated using the Libby 14C half-life (5568 years). Quoted errors represent 1 relative standard deviation statistics (68% probability) counting errors based on the combined measurements of the sample, background, and modern reference standards. Measured 13C/12C ratios (delta 13C) were calculated relative to the PDB-1 standard.

The Conventional Radiocarbon Age represents the Measured Radiocarbon Age corrected for isotopic fractionation, calculated using the delta 13C. On rare occasion where the Conventional Radiocarbon Age was calculated using an assumed delta 13C, the ratio and the Conventional Radiocarbon Age will be followed by "*". The Conventional Radiocarbon Age is not calendar calibrated. When available, the Calendar Calibrated result is calculated from the Conventional Radiocarbon Age and is listed as the "Two Sigma Calibrated Result" for each sample.

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-24.2:lab. mult=1)

Laboratory number: **Beta-335425**

Conventional radiocarbon age: **9150±40 BP**

2 Sigma calibrated result: (95% probability) **Cal BC 8460 to 8280 (Cal BP 10410 to 10230)**

Intercept data

Intercept of radiocarbon age with calibration curve: Cal BC 8300 (Cal BP 10250)

1 Sigma calibrated result: (68% probability) Cal BC 8340 to 8290 (Cal BP 10290 to 10240)

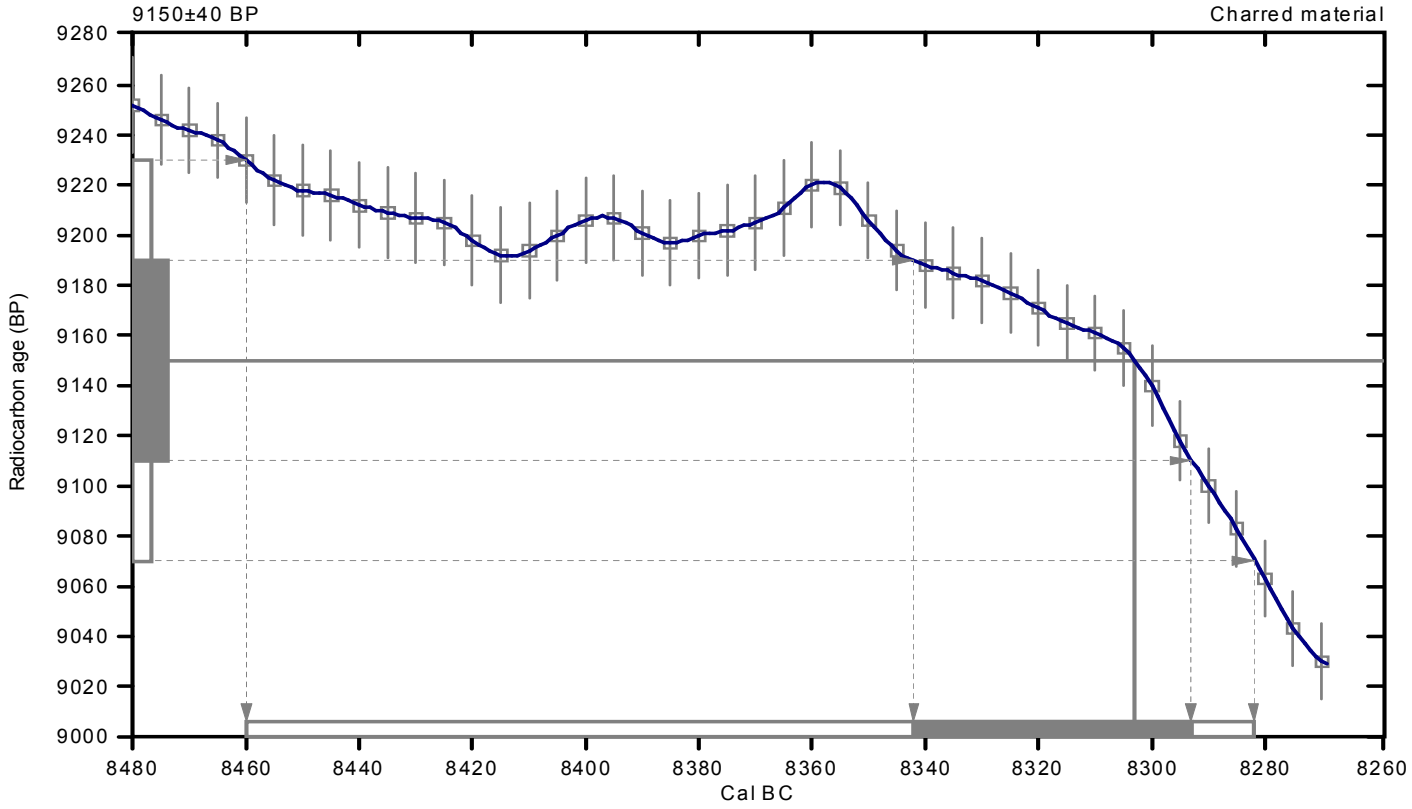

References:

Database used

INTCAL09

References to INTCAL09 database

Heaton,et.al.,2009, Radiocarbon 51(4):1151-1164, Reimer,et.al, 2009, Radiocarbon 51(4):1111-1150, Stuiver,et.al,1993, Radiocarbon 35(1):137-189, Oeschger,et.al.,1975,Tellus 27:168-192

Mathematics used for calibration scenario

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates
Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, Radiocarbon 35(2):317-322

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • E-Mail: beta@radiocarbon.com

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-24.4:lab. mult=1)

Laboratory number: **Beta-335426**

Conventional radiocarbon age: **1660±30 BP**

2 Sigma calibrated results: (95% probability) **Cal AD 260 to 270 (Cal BP 1690 to 1680) and Cal AD 330 to 430 (Cal BP 1620 to 1520)**

Intercept data

Intercept of radiocarbon age with calibration curve: Cal AD 400 (Cal BP 1550)

1 Sigma calibrated result: (68% probability) Cal AD 380 to 420 (Cal BP 1570 to 1530)

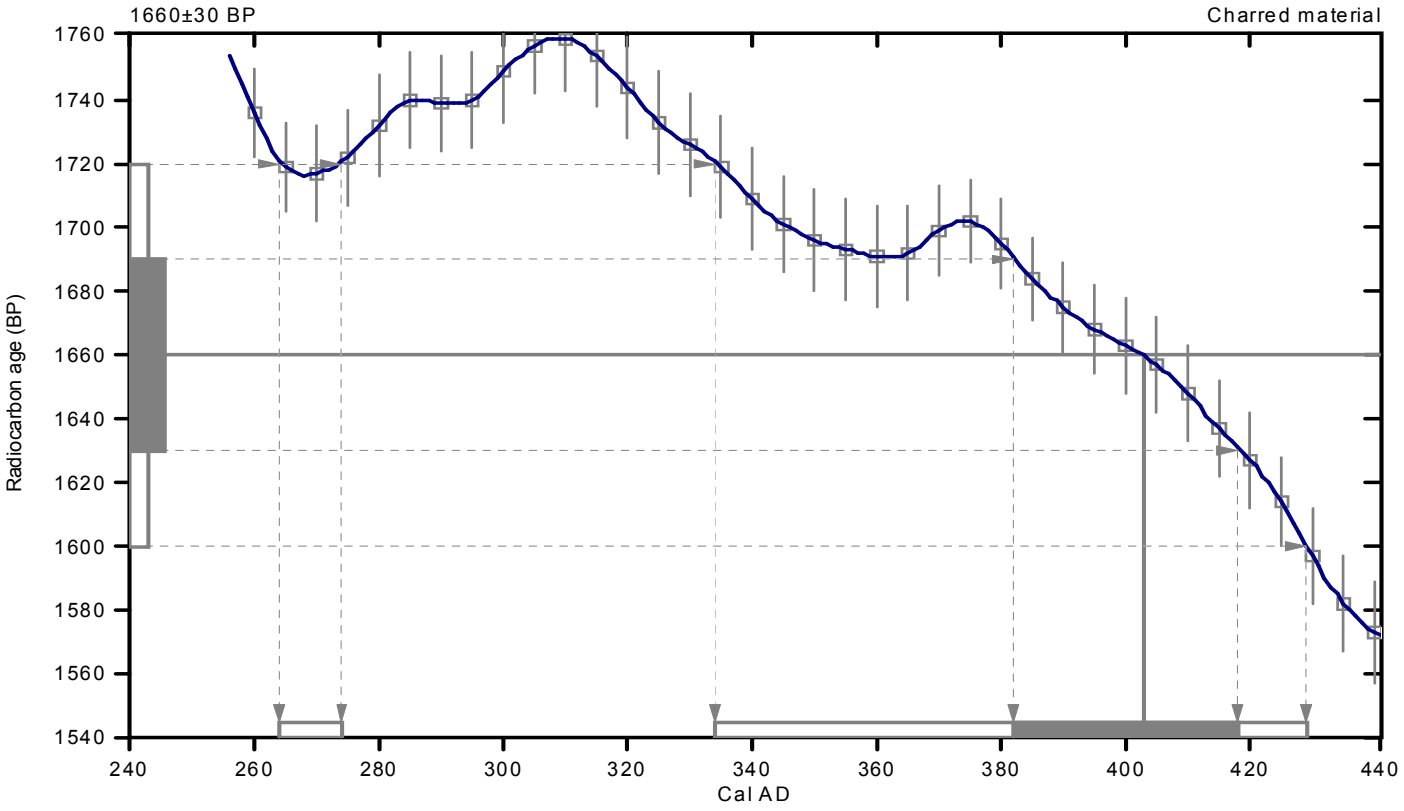

References:

Database used

INTCAL09

References to INTCAL09 database

Heaton,et.al.,2009, Radiocarbon 51(4):1151-1164, Reimer,et.al, 2009, Radiocarbon 51(4):1111-1150, Stuiver,et.al,1993, Radiocarbon 35(1):137-189, Oeschger,et.al.,1975,Tellus 27:168-192

Mathematics used for calibration scenario

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates
Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, Radiocarbon 35(2):317-322

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • E-Mail: beta@radiocarbon.com

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-26:lab. mult=1)

Laboratory number: **Beta-335427**

Conventional radiocarbon age: **1970±30 BP**

2 Sigma calibrated result: (95% probability) **Cal BC 40 Cal AD 80 (Cal BP 1990 to 1870)**

Intercept data

Intercepts of radiocarbon age with calibration curve: Cal AD 30 (Cal BP 1920) and
Cal AD 40 (Cal BP 1910) and
Cal AD 50 (Cal BP 1900)

1 Sigma calibrated result: (68% probability) Cal AD 0 to 70 (Cal BP 1950 to 1880)

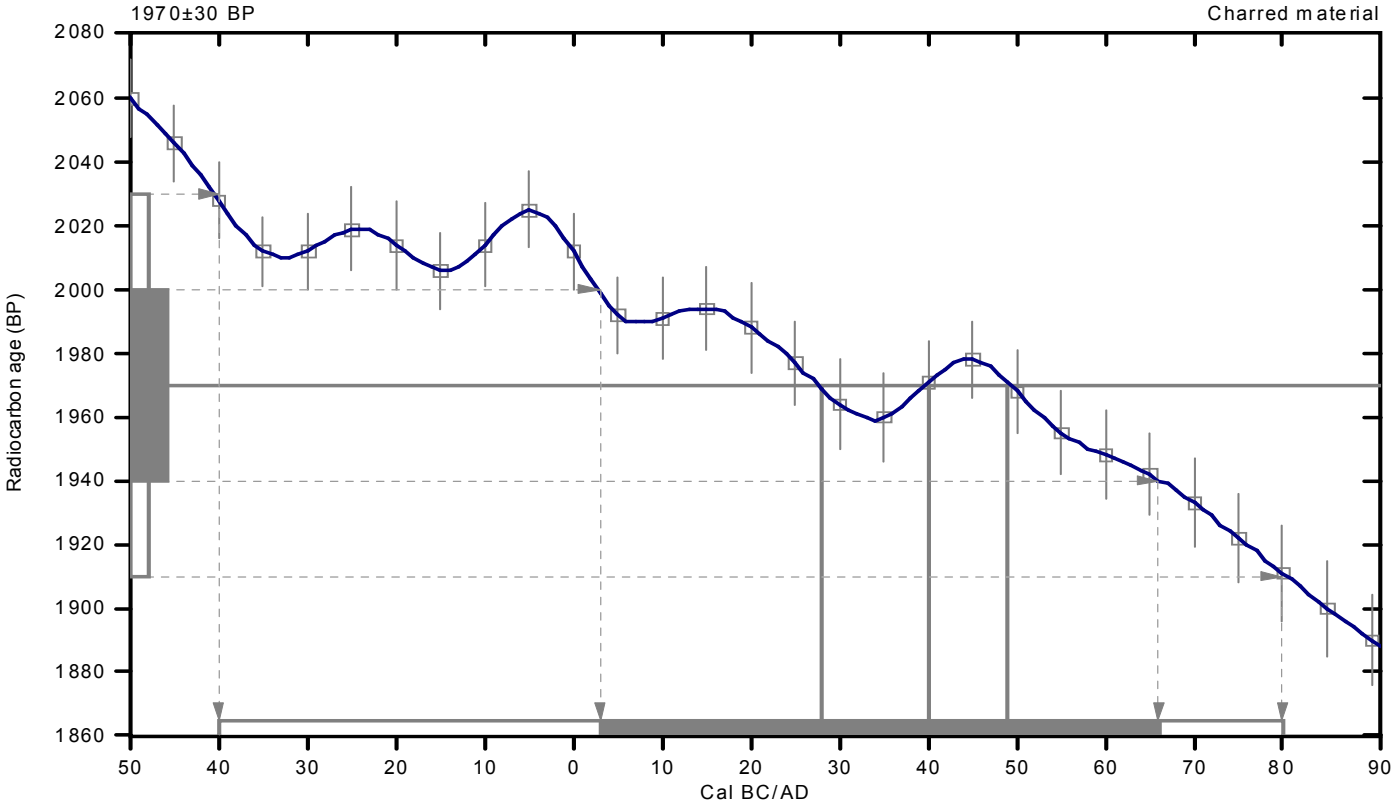

References:

Database used

INTCAL09

References to INTCAL09 database

Heaton,et.al.,2009, Radiocarbon 51(4):1151-1164, Reimer,et.al, 2009, Radiocarbon 51(4):1111-1150, Stuiver,et.al,1993, Radiocarbon 35(1):137-189, Oeschger,et.al.,1975,Tellus 27:168-192

Mathematics used for calibration scenario

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates
Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, Radiocarbon 35(2):317-322

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • E-Mail: beta@radiocarbon.com

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-25.1:lab. mult=1)

Laboratory number: **Beta-335428**

Conventional radiocarbon age: **2240±30 BP**

2 Sigma calibrated results: (95% probability) **Cal BC 390 to 340 (Cal BP 2340 to 2290) and Cal BC 320 to 200 (Cal BP 2270 to 2150)**

Intercept data

Intercepts of radiocarbon age with calibration curve: Cal BC 360 (Cal BP 2310) and Cal BC 270 (Cal BP 2220) and Cal BC 260 (Cal BP 2210)

1 Sigma calibrated results: (68% probability) Cal BC 380 to 350 (Cal BP 2330 to 2300) and Cal BC 290 to 230 (Cal BP 2240 to 2180) and Cal BC 220 to 210 (Cal BP 2170 to 2160)

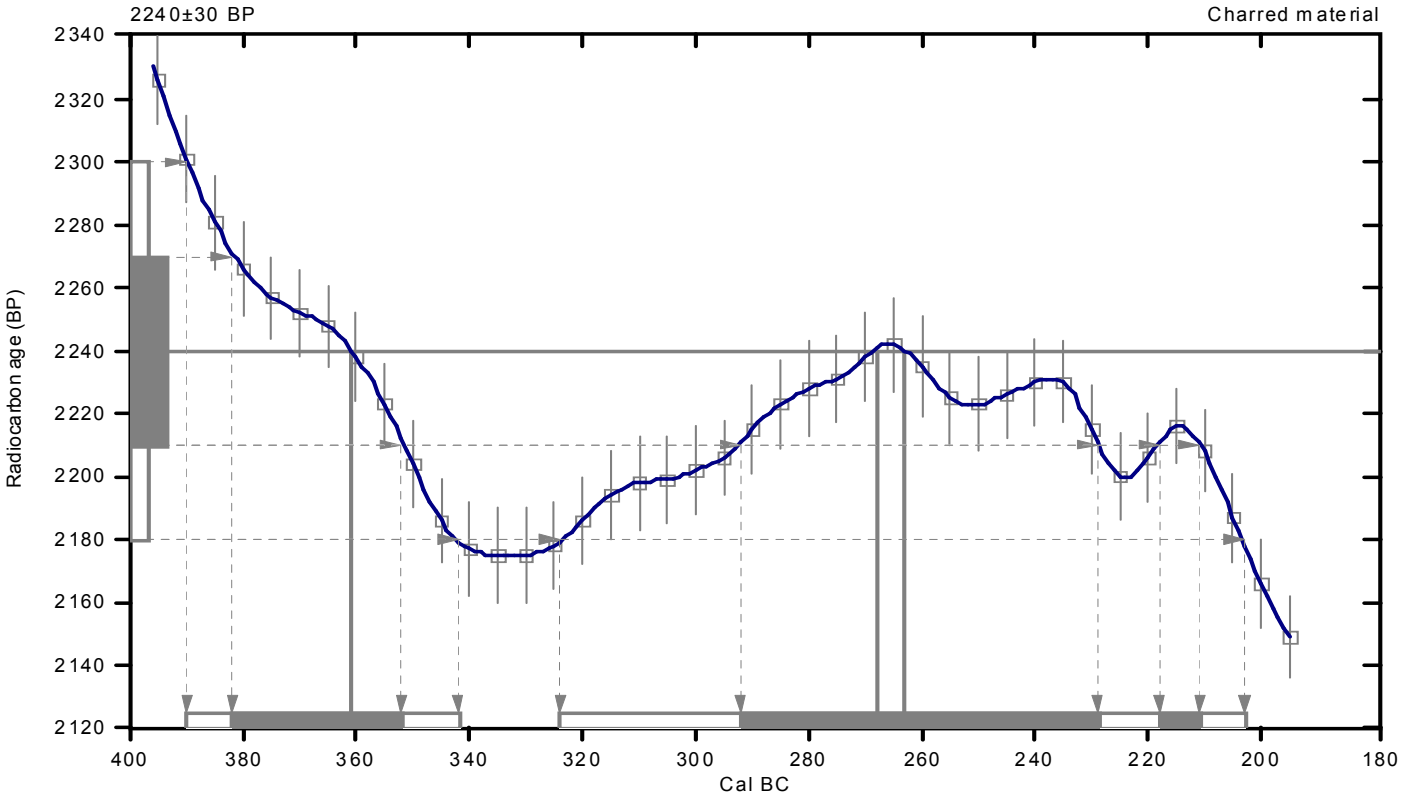

References:

Database used

INTCAL09

References to INTCAL09 database

Heaton,et.al.,2009, Radiocarbon 51(4):1151-1164, Reimer,et.al, 2009, Radiocarbon 51(4):1111-1150, Stuiver,et.al,1993, Radiocarbon 35(1):137-189, Oeschger,et.al.,1975,Tellus 27:168-192

Mathematics used for calibration scenario

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates
Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, Radiocarbon 35(2):317-322

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • E-Mail: beta@radiocarbon.com

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-25.3:lab. mult=1)

Laboratory number: **Beta-335429**

Conventional radiocarbon age: **2150±30 BP**

2 Sigma calibrated results: (95% probability) **Cal BC 350 to 290 (Cal BP 2300 to 2240) and Cal BC 230 to 220 (Cal BP 2180 to 2170) and Cal BC 210 to 110 (Cal BP 2160 to 2060)**

Intercept data

Intercept of radiocarbon age with calibration curve: Cal BC 200 (Cal BP 2140)

1 Sigma calibrated results: (68% probability) Cal BC 340 to 320 (Cal BP 2290 to 2270) and Cal BC 200 to 170 (Cal BP 2150 to 2120)

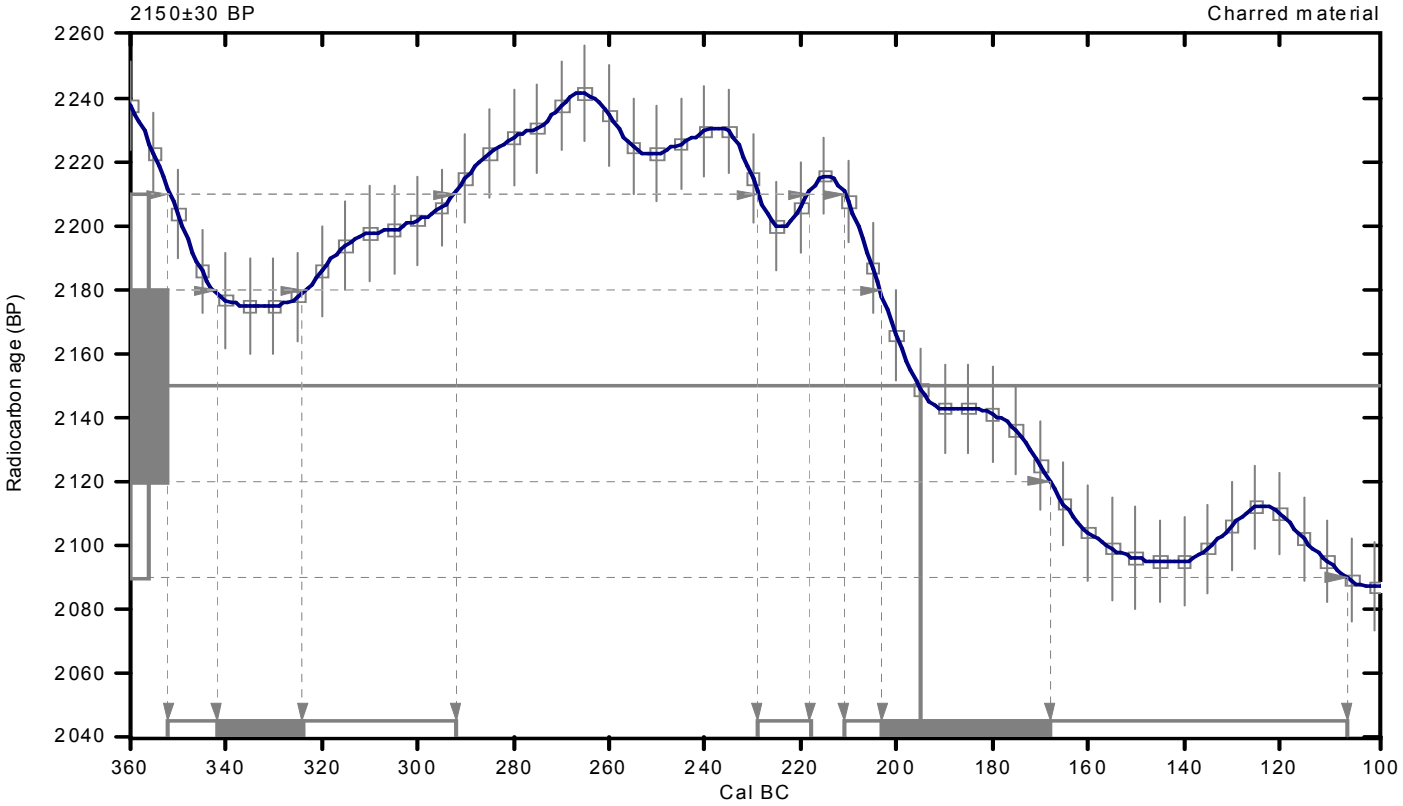

References:

Database used

INTCAL09

References to INTCAL09 database

Heaton,et.al.,2009, Radiocarbon 51(4):1151-1164, Reimer,et.al, 2009, Radiocarbon 51(4):1111-1150, Stuiver,et.al,1993, Radiocarbon 35(1):137-189, Oeschger,et.al.,1975,Tellus 27:168-192

Mathematics used for calibration scenario

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates
Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, Radiocarbon 35(2):317-322

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • E-Mail: beta@radiocarbon.com

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-27.1:lab. mult=1)

Laboratory number: **Beta-335430**

Conventional radiocarbon age: **2050±30 BP**

2 Sigma calibrated results: (95% probability) **Cal BC 160 to 130 (Cal BP 2110 to 2080) and Cal BC 120 Cal AD 10 (Cal BP 2070 to 1940) and Cal AD 10 to 20 (Cal BP 1940 to 1930)**

Intercept data

Intercept of radiocarbon age with calibration curve: Cal BC 50 (Cal BP 2000)

1 Sigma calibrated results: (68% probability) Cal BC 90 to 70 (Cal BP 2040 to 2020) and Cal BC 60 to 40 (Cal BP 2010 to 1990) and Cal BC 10 to 0 (Cal BP 1960 to 1950)

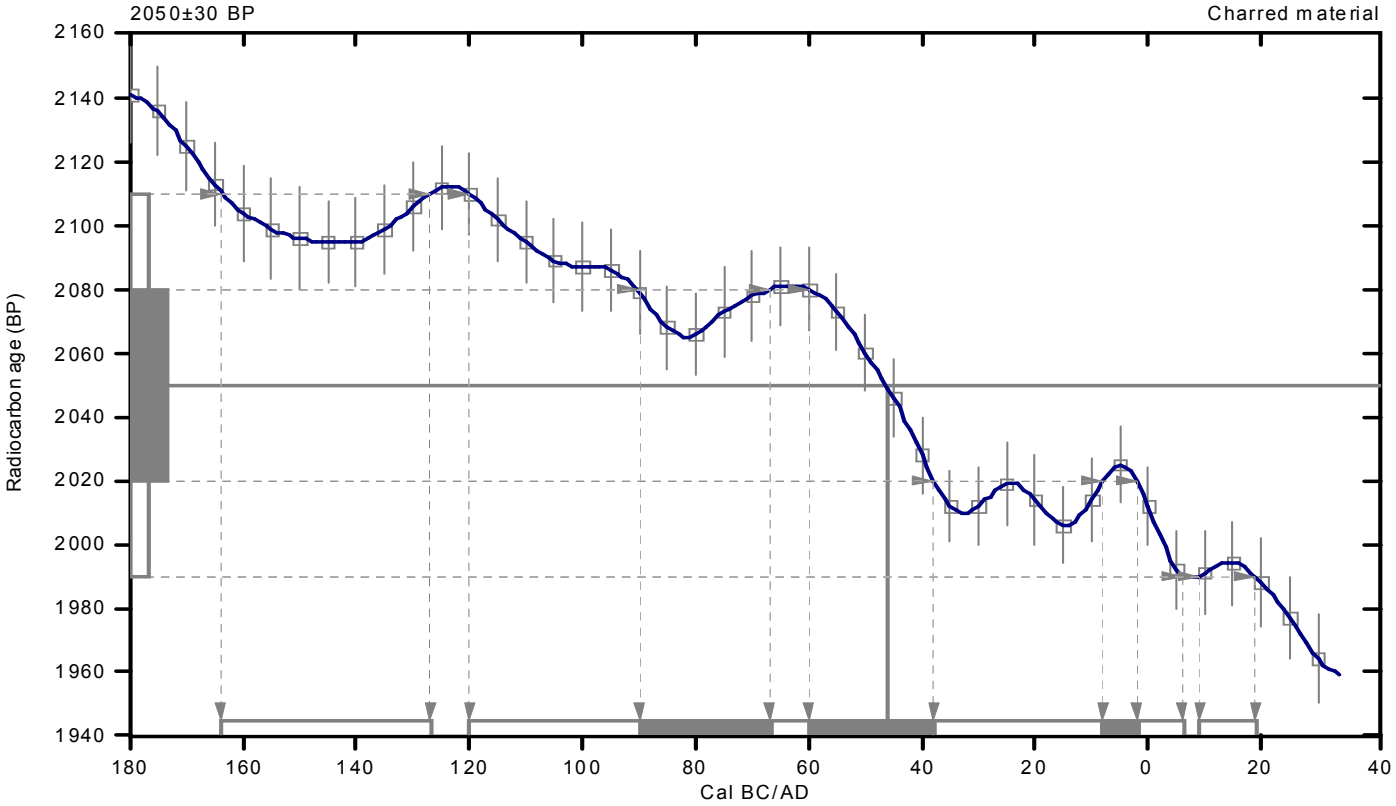

References:

Database used

INTCAL09

References to INTCAL09 database

Heaton,et.al.,2009, Radiocarbon 51(4):1151-1164, Reimer,et.al, 2009, Radiocarbon 51(4):1111-1150, Stuiver,et.al,1993, Radiocarbon 35(1):137-189, Oeschger,et.al.,1975,Tellus 27:168-192

Mathematics used for calibration scenario

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates
Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, Radiocarbon 35(2):317-322

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • E-Mail: beta@radiocarbon.com

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-24.6:lab. mult=1)

Laboratory number: **Beta-335431**

Conventional radiocarbon age: **2190±30 BP**

2 Sigma calibrated result: (95% probability) **Cal BC 370 to 170 (Cal BP 2320 to 2120)**

Intercept data

Intercepts of radiocarbon age with calibration curve: Cal BC 350 (Cal BP 2300) and
Cal BC 320 (Cal BP 2270) and
Cal BC 210 (Cal BP 2160)

1 Sigma calibrated results: (68% probability) Cal BC 350 to 290 (Cal BP 2300 to 2240) and
Cal BC 230 to 200 (Cal BP 2180 to 2150)

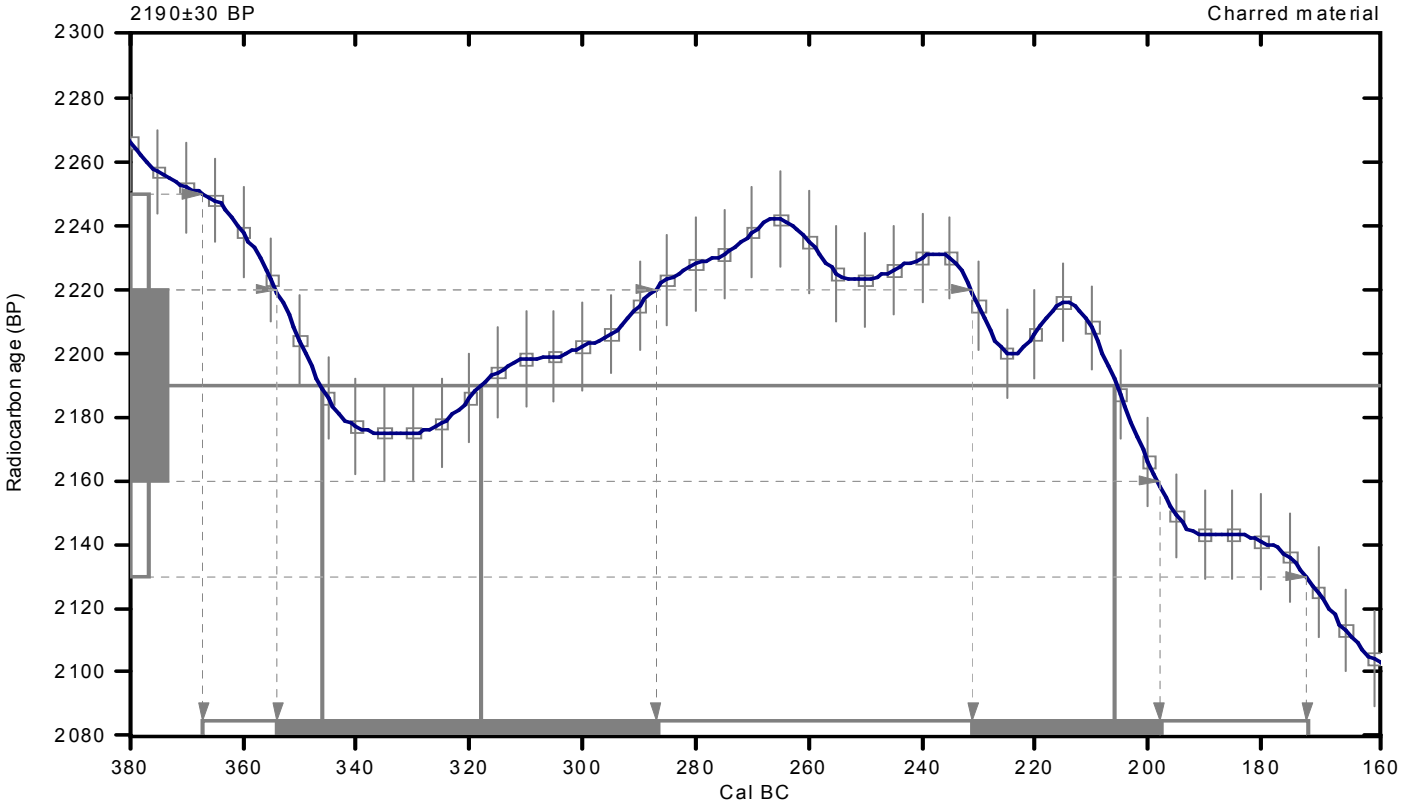

References:

Database used

INTCAL09

References to INTCAL09 database

Heaton,et.al.,2009, Radiocarbon 51(4):1151-1164, Reimer,et.al, 2009, Radiocarbon 51(4):1111-1150, Stuiver,et.al,1993, Radiocarbon 35(1):137-189, Oeschger,et.al.,1975,Tellus 27:168-192

Mathematics used for calibration scenario

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates
Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, Radiocarbon 35(2):317-322

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • E-Mail: beta@radiocarbon.com

CALIBRATION OF RADIOCARBON AGE TO CALENDAR YEARS

(Variables: C13/C12=-25:lab. mult=1)

Laboratory number: **Beta-335432**

Conventional radiocarbon age: **2180±30 BP**

2 Sigma calibrated results: **Cal BC 360 to 270 (Cal BP 2310 to 2220) and**
(95% probability) **Cal BC 260 to 170 (Cal BP 2210 to 2120)**

Intercept data

Intercepts of radiocarbon age with calibration curve: Cal BC 340 (Cal BP 2290) and
Cal BC 320 (Cal BP 2270) and
Cal BC 200 (Cal BP 2150)

1 Sigma calibrated results: Cal BC 350 to 290 (Cal BP 2300 to 2240) and
(68% probability) Cal BC 230 to 220 (Cal BP 2180 to 2170) and
Cal BC 210 to 200 (Cal BP 2160 to 2140)

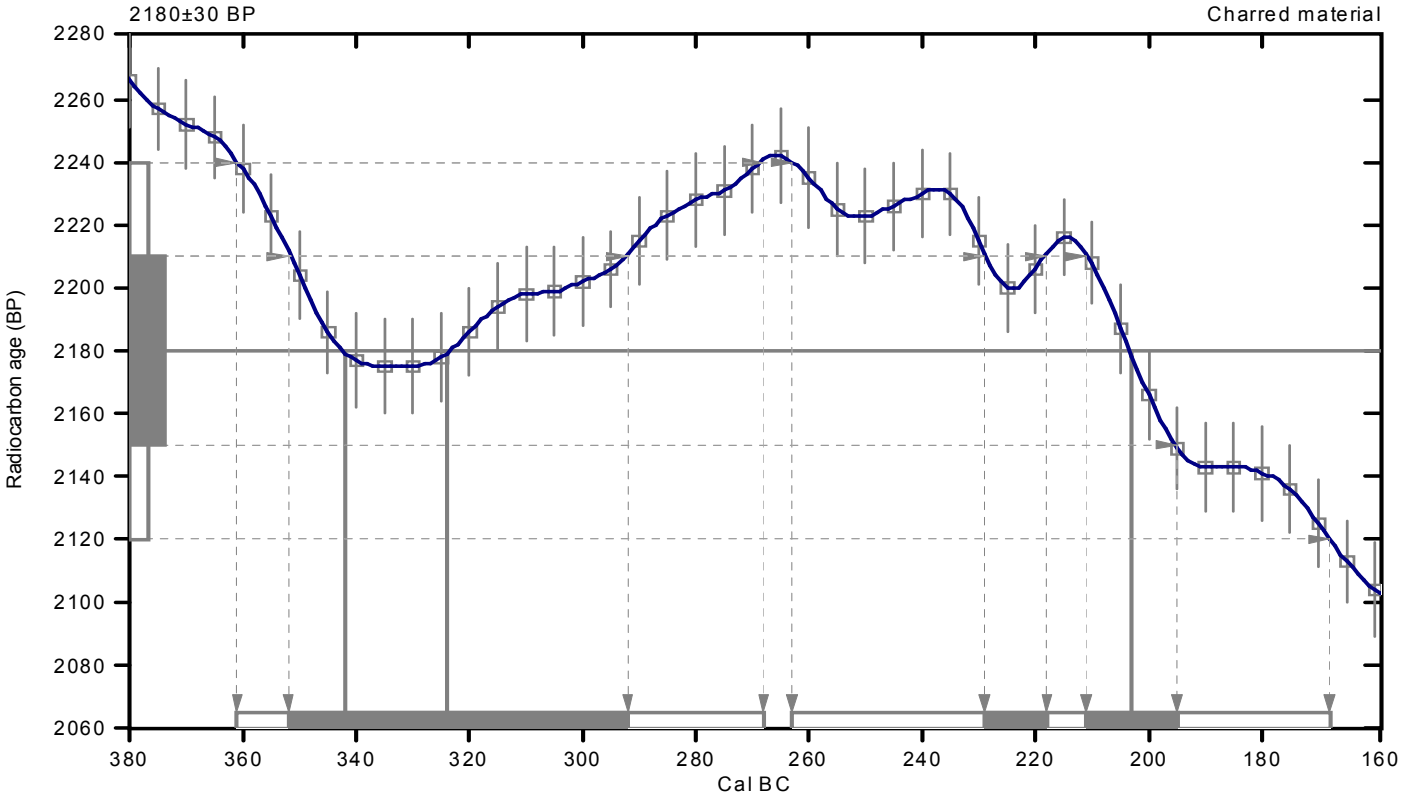

References:

Database used

INTCAL09

References to INTCAL09 database

Heaton,et.al.,2009, Radiocarbon 51(4):1151-1164, Reimer,et.al, 2009, Radiocarbon 51(4):1111-1150, Stuiver,et.al,1993, Radiocarbon 35(1):137-189, Oeschger,et.al.,1975,Tellus 27:168-192

Mathematics used for calibration scenario

A Simplified Approach to Calibrating C14 Dates
Talma, A. S., Vogel, J. C., 1993, Radiocarbon 35(2):317-322

Beta Analytic Radiocarbon Dating Laboratory

4985 S.W. 74th Court, Miami, Florida 33155 • Tel: (305)667-5167 • Fax: (305)663-0964 • E-Mail: beta@radiocarbon.com

Bilaga 7

Metalldetektering

Jonas Paulsson

Metalldetekteringsrapport
Metalldetektering i samband med arkeologisk förundersökning inom fastigheten Eldsberga 33:1, fornlämning RAÄ Eldsberga 151,152 och 153,
Eldsberga socken, Halmstads kommun, Hallands län

Metalldetektor som användes: Modell: C-Scope CS-1220-XDP. En mycket känslig metalldetektor som med mätar- och ljudsignal registrerar magnetiska olikheter i undergrunden ner till ett största djup av cirka 30 cm.

Undersökningen:
Arbetsmetod och utförande:
En systematisk detektering genomfördes.
Innan avbaning metalldetekterades ploglagret en gång inom hela förundersökningsområdet. Efter det att matjorden avlägsnats i förundersökningsschakten metalldetekterades alla framtagna anläggningar och strukturer. Kring grophuset utsattes ploglagret för ytterligare en detektering i form av att dumphögarna avsöktes.
Vid undersökningen av ploglagret negligerades generellt utslag från järnföremål medans utslag från övriga metaller kontrollerades. Metallföremål som med säkerhet kunde tillföras tiden före 1800 eller med osäkerhet kunde dateras i fält togs upp och mättes in. Metallföremål som med säkerhet kunde bestämmas till senare tid (d.v.s. efter 1800) tillvaratogs ej.

Detekteringssituationen: (fysiska faktorer som kan påverka detekteringsresultatet)
På undersökningsområdet fanns inför detekteringstillfället en besvärande stubb efter sädesodling. Stubben kördes hjälpligt ner med grävmaskin för att överhuvudtaget möjliggöra en metalldetektering.
Undersökningen utfördes vid meteorologiskt gynnsamma förhållanden.

Jonas Paulsson
Arkeolog och Metalldetekteringsspecialist

Bilaga 8

Myntbestämning

Eva Wiséhn, Myntkabinettet

Ha KMK 711-725-2012
Eldsberga sn
Eldsberga
RAÄ 151-153

Bestämningslista

HM 28690:9 obestämbart mynt, troligen 1700-tal.

Bestämningen gjord av Eva Wiséhn den 12 december 2012.

Bilaga 9

Ritningsförteckning, Ritningar

HMAK 4392

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
Elestorp 7:445 m fl.
Tjärby RAÄ 74-76, Eldsberga RAÄ 146-149, 151-153, 156 och 158.

Arkeologisk förundersökning 2012

HMAK-nr	Motiv	Skala
4392:1	Profiler anläggningar	1:20
4383: 2	Sektionsritningar	1:20
4392:3	Profiler anläggningar	1:20
4392:4	Profiler anläggningar	1:20
4392:5	Profiler anläggningar, 1 sektionsritning	1:20
4392:6	Profiler anläggningar, 1 sektionsritning	1:20
4392:7	Profiler anläggningar	1:20

2012-10-02

sign ST och MÖ

Eldsberga Raä 156, 158
"Stjärnarp"
Förundersökning VA-ledning

1

HMAK 4392:1

A371 Flack nedgr. av flatmarksgrav ca 0,30 x 0,33 m stor 0,09 m djup skuren av A358. Med brända ben fyllning av gråbrun sand

AH 358 Härd m. kol + skörbränd sten, flack 0,08 m djup närmast rektangulär 1,16 x 0,8 m stor, i svart sotig sand

A 346 Grop med stenar, lucker brun sand mellan stenarna osäker anl. ej stolphål. ca 0,5 x 0,5 m stor 0,15 m djup

stolphål
AS 511 mot N

L & B: 0,35 m
D: 0,22
Fyllning: Brun humös sand /beige

X stolphål – kolla ledning!
A 486 MOT V

L: 0,44
D: 0,12
Fyllning: Brunbeige humös sand skärvig sten. Verkar stenskodd

AS 421 stolphål MOT N

L & B: 0,2 m
D: 0,17 m
Fyllning: Brungrå humös sand.

AS 474 MOT V

L & B: 0,36
D: 0,3 m
Fyllning: Brun beige humös sand. Stenskodd

AS 403 MOT N.

L & B: 0,25 –
D: 0,2 m
Fyllning: Brungrå humös sand.

A 440 MOT V.

L: 0,5 m
Osäker utbredning i bredd
D: 0,14 m
Fyllning: Brungrå "skimmig" humös sand. Inslag av kol, skörbr. sten, keramik (pj)ellkad, flintavslag. Osäker funktion. Grop, utkant av härd? Svårt att avgöra då anl. befinner sig alldeles invid schaktväggen och fortsätter in under den.
Avser fynd av 1 br. ben

A 100 N

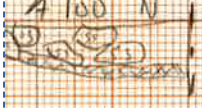

grå 0,6 × 0,8 × 0,18
mörk h. sand, skörbränd sten
träkol, sot

A 181 N

Häst 1,3 × 0,7 × 0,18
mörk h. sand, skörbränd sten
sot

Utgår:
A 337
A 381
A 387
A 328
AS 455

AG 757 N

grå h. sand
0,85 × 0,55 × 0,2
grop

AG 765 N

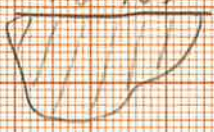

0,55 × 0,45 × 0,3
Grop m. grå h. sand

AS 812 N

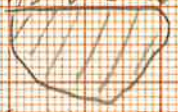

Grå h. sand
0,42 × 0,4 × 0,2
stolphål

AH 801 N

mörk h. sand, skörbränd sten
träkol, sot
Häst 0,9 × 0,8 × 0,15

S 744

Grå h sand
0,22 × 0,2 × 0,10
stolphål

AS 735 N

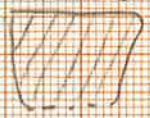

0,36 × 0,4 × 0,3?
Grå h. sand
(vatten i botten)
stolphål

AS 715 N

Grå h sand
0,2 × 0,2 × 0,32
stolphål

AS 699 N

Grå h. sand
0,28 × 0,3 × 0,26
stolphål

AS 676 N

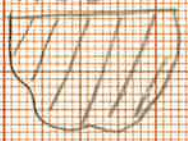

Grå brun h. sand
0,42 × 0,4 × 0,32
stolphål

AH 599 N

grå h. sand, sot, träkol
skörbränd sten
Häst 0,8 × 0,82 × 0,12

AG 641 N

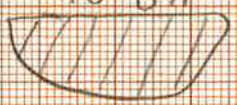

Grå h. sand, br. lera
0,55 × 0,45 × 0,26
Grop

AS 667

Grå brun h sand, br. lera
0,3 × 0,32 × 0,22
stolphål

AG 686

Grå brun h sand, sot
0,65 × 0,6 × 0,26
Grop?

HMAK 4392:1

Schakt OS 2000

Profil av NV schaktvägg Ö.

C 2006

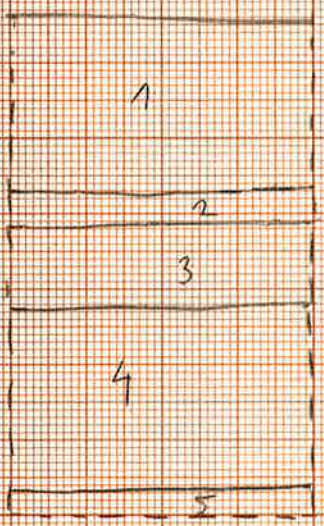

1= Ploglager / matjord

2= Matjord med inblandning av brungrå sand

3: Brungrå sand

4= Mörkbrungrå ngt humös sand ev äldre odlingslager – nederoderat lager

5: Gulbrun sand – alv

Anläggningarnas fyllning liknar Lager 4.

6= Brungrå sand med stråk av mörkare sand

7= Brungrå sand med stråk av mörkare sand

8= Ljusgrå sand med stråk av mörkbrun sand

9= Brungrå sand, mörkare än Lager 2

10= Övergångs skikt mellan 4 och 5 Brungrå sand blandad med Gulbr

Schakt OS 2000

Profil av NV schaktvägg V.

C 2004

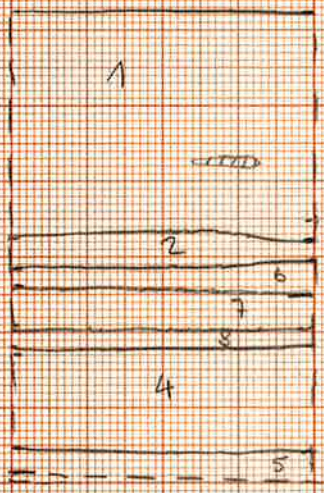

Här kunde flera skikt ses i sandlaget (2+6+7+8) sanden har deponerats successivt – ev flygsand

Även matjorden hade möjliga skikt med sand = ⊂⊃ mellan – dock väldigt otydligt.

Schakt OS 2008

Profil av

NV schaktvägg

c 2012

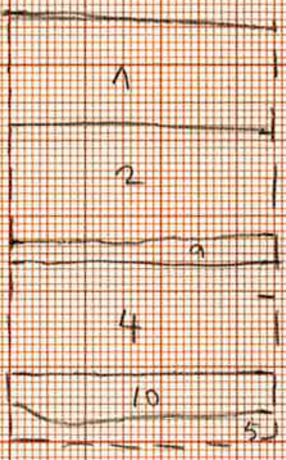

i L2 finns mäktiga mörkare stråk

Alven (L4) brunare än i schakt

Schakt OS 2016

Profil av

NV schaktvägg c 2014

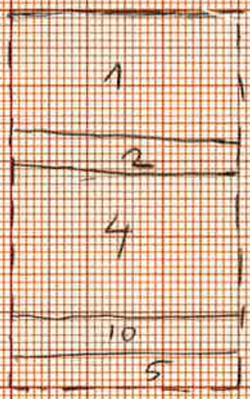

← här saknas sandlagret (ev flygsand)

Eldsberga sn. schaktprofiler 2 HMAK4392:2	sign.	Skala 1:20 2012-10-10 MÖ

HMAK4392:2

AGE Kontor & Data Tel 08-626 30 00

A stolphål? **A2198**

V Ö

ca 0,14x0,14 m stor
0,09 m djup ljus
Brungrå sand ngt mörkare än omgivande sand, men otydlig och ngt osäker av urlakat stolphål

B stolphål **A2189**

N S

ca 0,26x0,24 m stor
0,22 m djupt, Ljus Brungrå sand, ngt mörkare än omgivande sand – urlakat stolphål

stolphål **2183**

Ö V

ca 0,18x0,1 m
i schaktet fortsätter utanför schaktet
Svartbrun sand
0,08 m dj
kol i fylln.

Stolphål

NV S

ca 0,20x
stor. 0,0
Svartbrun
kol i fy

stolphål A

Sö N

stolphål **A2124**

SÖ NV

PM insamlat

ca 0,24 m ø
0,28 m dj – mörk, Gråbrun sand
liknar C + D

stolphål **A2110**

N S

ca 0,24x0,22 m
0,21 m dj
Mörk gråbrun sand
liknar H+F

pinnhål **A2118**

SÖ NV

ca 0,1 m ø
0,09 m dj
Gråbrun sand

stolphål **A2066**

SÖ NV

ca 0,13 m ø
0,13 m dj
Gråbrun sand

Mörk grå

stolphål

V Ö

0,08 m
Gråbrun hum
Hårdbotten

NV

Ca 0,76x 0,
klot.
ca 0,06
ojämn bott
Svart sand me
blandat med sand. Bott
änd. var rö

V **2276** mot S

0,16 m
0,08 m
Fyllning: Mörkbrun grå humös sand

S stolphål **2243** mot S

L&B 0,28
D 0,34 m
Fyllning: Mörk brun grå humös sand
Kolprov insamlat.

R **2290** mot S.V

L&B: 0,2 m
D: 0,04 m
Mörkbrun humös sand

U **A2267** M. Ost

L&B: 0,3 m
D: 0,3
Fyllning: Mörkbrungrå humös sand.
Mörkare parti vid markering på ritningen

A2281 mot S

L: 0,38
B: 0,16
Fyllning: Brun humös sand. Mer urlakad än övriga i schaktet.

Z **A2387**

L: 0,5 m
B: 0,28 m
D: 0,11 m
Fyllning: Brun svagt humös
Myrlakat

T **A2255** Mot N

1 2

L&B: 0,36
D: 0,38
stolp/pinnens diameter ca 0,16 m
1. Mörkbrun humös sand
2. Nedgr. för stolpen fläckig ljusbrun svagt humös sand
(Recent?)

A2084 pinnhål

SÖ NV

ca 0,1 m ø, 0,08 m dj
Mörkbrungrå sand

A2079 pinnhål

SÖ NV

ca 0,08 m ø
0,09 m dj
Mörkbrun grå sand

A 2299 mot S

2 1

L&B: 0,42 m
D: 0,42 m
Fyllning: 1. Mörkbrun grå humös sand
2. Brun humös sand. Spår av nedgr. för stolpen

A2399

L: 0,5
B: 0,4
D: 0,14
Mörk brungrå sotig sand.
planta
Kolprov ins

A2174
Ö
0,4 m
8 m dj.
sand
lln.

Stolphål A2167
schaktkant
NV
SÖ
0,13 x 0,26 m
stor i schakt
Delvis utom för schaktet
0,18 m dj
Mörk-
Gråbrun sand m. kol

Stolphål F
S
N
ca 0,2 m Ø
0,15 m dj, Mörk
Gråbrun sand
kol. i fylln.
A2143

Grop 2151
SÖ
NV
1
2
oval ca 0,7 x 0,4 m
stor 0,23 m dj
1: Mörkbrun grå
sand m. kol
2: Gråbrun sand
Otydlig gränsmedan de 2 lagren
fylln: 1 er stolphål i gropen
otydlig i plan dock

2136
schaktvägg
ca 0,22 Ø
0,23 m dj
brun sand

Stolphål A2320
S
N
ca 0,26 m Ø
0,37 m dj
Mörkbrungrå
humös sand

Stolphål M2
S
N
2331
ca 0,3 m Ø
0,4 m dj
Mörkbrungrå
humös sand

Stolphål? M3
N
S
ca 0,2 x 0,2 m
0,13 m dj
Gråbrun humös sand
Osäker - trol djurgång
A2340

M4 2348
0,15 m Ø
Gup
s sand

Stolphål A2310
S
V
ca 0,34 m Ø
0,4 m dj
i ytan syntes möjlig
stolpfärgning. Syntes
ej i profil
Gråbrun humös sand
omsäker med ⊘ mörkare
ser ut att vara i fylld i omgång

Stolphål 2355
Ö
V
ca 0,30 x 0,28 m
stor, 0,15 m dj
Mörkbrungrå humös
sand

2365
SÖ
40 m stor
11 m dj
en
d kol
rödbrånd
en under
d brånd

A2418
Ö2
D: 0,25
D: 0,10 m
Fyllning:
Brungrå
humös sand

Stolphål M7
A2379
V
Ö
ca 0,24 x 0,20 m oval
0,13 m dj
Mörkbrungrå humös
sand

Pinn 3 Pinnhål
SÖ
NV
A2073
ca 0,12 m Ø, 0,12 m dj
Mörkbrungrå sand

Stolphål A2038
SÖ
NV
ca 0,32 x 0,28 m
stor 0,18 m dj
Mörkbrungrå
sand

Grop A2047
NV
SÖ
S
ca 0,33 x 0,40 m stor, oregelbundet
oval. ca 0,28 m dj.
Fyllning av mörkbrungrå sand med inslag
av stenar + enstaka kol

MOT V

A2412 MOT S
L&B: 0,16 m
D: 0,04
Fyllning: Brun
svagt humös
sand

Grop? A2029
SV
NÖ
ca 0,5 x 0,3 m stor
0,21 m dj
Brungrå sand, otydlig
osäker anl.

Grop A2020
SV
NÖ
ca 0,45 x 0,30 m stor
0,16 m dj
Agt otydlig
Brungrå sand

MOT S

Ö1 A2425
L&B: 0,16 m
D: 0,04 m
Mycket urlakad
brun humös sand
Tveksam

humös
lbit
fyllning
anlat

Eldsberga sn.
Anläggningsprofiler
3
HMAK4392:3

Skala 1:20
2010-10-09
sign: ST & MÖ

HMAK4392:3

A2580 Trol. stenlyft
ca 0,25 x 0,25 m stor
N S 0,06 m dj
Mörk brungrå sand

A2589 Stolphål
ca 0,3 x 0,3 m stor
N S 0,27 m djup
Mörk brungrå sand

A2938
ca 0,22 m ø
S N 0,22 m dj
Mörk brungrå sand med ljusare parti
(11)

A25[illegible]

0,2
Mörk [illegible]

A2978 Grop ev stenlyft
V Ö
0,7 x 0,3 m stor 0,15 m dj
Gråbrun sand med inslag av kol + grus i fyllningen

A2996 stolphål
V Ö
0,2 x 0,2 m stort
0,2 m dj
Brungrå sand med enstaka kol, "blek" fyllning

A3006 Osäker pinnhål?
SV NÖ
ev. naturlig
ca 0,16 m ø, 0,16 m dj
Brungrå sand, otydlig

A3023 stolphål?
→ felkodning?
V Ö
0,28 x 0,18 m stor
0,14 m dj
Mörk brungrå sand, något humös och matjordsliknande

A2725 Stolphål
V 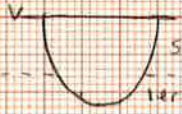 Ö
sand
lera
0,3 x 0,4 m stort
0,22 m dj
Brungrå, något lerig sand med enstaka kol + br. lera i. Delvis grävd genom lera (se pro h1)

A2737 stolphål
V Ö
Sand
lera
ca 0,25 m ø
0,15 m dj
Mörk brungrå sand m. enstaka kol
Grävd ned till lera

A3057
stolph[ål]
Ö
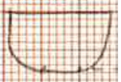
lera
ca 0,3[illegible]
0,10 m [illegible]
Brungrå [illegible]
m. enst[aka] [illegible]
+ biter [illegible]
grävd [illegible]

x 2AS3149 Mot SV stolphål
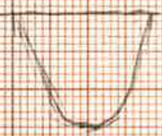
Diameter: 0,37
Djup: 0,3 m
Fyllning: Ljusbrungrå humös sand. Inslag av enstaka små bitar kol och bränd lera.
Fynd av flintavslag och bergart (inmätt, men sand)

A2634 Stolphål

LERA
L&B: 0,25 m
D: ca 0,2
Fyllning: Gråbrun humös sand. (Nedrävd bitter i leran) och inslag av br. och obränd lera
Enstaka fryk kol

(inmätt som stolphål, men något osäkert då inte mycket syntes i schaktet.)

A3067 stolphål
V Ö
ca 0,22 m ø
0,1 m dj
Mörk brungrå sand m. enstaka kol

335[illegible]
SV 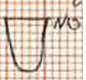 NÖ
Mörk [illegible]

3292 ev pinnhål kan även vara lagrest
Ö V ca 0,12 m ø
0,06 m dj
Mörk gråbrun sand

A372[illegible]
Under [illegible]
NV
Mörk [illegible]
m. br[illegible]
stolp[hål]
0,32 [illegible]
djup

2AS3141 MATJORD

alv Fynd keramik
L: ca 0,32 m
D: 0,05 m
Som en mörkfärgning av ett stolphål syntes en anläggning i schaktkanten som gick ut ca 0,1 m ut i schaktet. I schaktet var det ganska svårt att se som en svag mörkfärgning. När jag rensade den påträffade jag en större skärva fin keramik, glättad och finmagrad. Svårt att veta vad [illegible] [illegible] det är, då det kan [illegible] någon cm djup. Rensade fram några ytterligare bitar.

AGE Kontor & Data Tel.08-626 30 00

4

Va-ledning Kistinge - Vemme

Genevad

sign
ST & MÅ
1:20
2012-10-11

HMAK4392:4

A3531
A 3531 NÖ
ca 0,12 m ø
0,08 m djup
Brungrå sand

A 2757 Stolphål
N S
ca 0,25 x 0,25 m stor, 0,14 m djup
Grå brun sand m. enstaka kol + småbitar av br. tegel

A3591 Stolphål
NÖ
ca 0,45 m ø
Består troligen av stolpavtryck, 0,35 m djup
Mörkbrungrå sand m. kol + br. tegel

A3591
Stolphål
ca 0,22 ø
0,08 m djup
Grå brun sand med enstaka kol

A3023 grop el. flackt stolphål eller plats för fast mål
NÖ Mörkbrungrå sand med inblandat kol + skörbrända sten
ca 0,45 x 0,45 m stor
0,16 m djup, flat botten
PM:

Ruta 3724
0,5 x 0,5 m stor, 0,1 m djup
Grävd genom A3711 som tolkas som äldre trampytelager - arkeologytan
Grå brun sand med kol + br. tegel, tillsammans bildar ommarkerade sotiga mörkare stråk, 0,05 m, mest ca 0,08 m tjocka i västra delen. Ojämn botten
I N-högra hörnet ovanför A3728 under lagret

Ruta 3720 0,5 x 0,5 m stor
grävd genom A3711 0,1 m djup
lagret var ca 0,02-0,03 m tjockt - ojämnt
Tynd av br. tegel + kol

Lager A3711
Flackt 45-60 cm brunt lager inom markant yta - äldre aktivitetsyta trampslagen runt härdar
Ungef. Mörk grå brun sand m. kol + bitar av br. tegel
Flackt, tjockt lager kan vara ojämnt tjockt

A2834
N
SV
SÖ
1 2 3 4 5

Brunn, skärp-ø ellipt. av ler fodrad
① = Sekundär fyllning av grå brun silt med inslag av br. tegelbitar + kol + tegelmurbruk, troligen skörbrända sten "övre lager"
② Lins av kol ca 0,02-0,05 m tjock i botten av nedgr. med sekundär fyllning
③ Brungrå sand m. br. tegel + kol + bitar av skörbrända sten
④ Grågrå än ③
⑤ Skärpt gyttja lång sikt m. kol + br. tegel + skörbrända stenbitar

A2868 Stolphål
SV NÖ
ca 0,4 x 0,35 m
0,13 m djup
Grävd mer i tegel
Mörk brun grå sand m. enstaka kol + br. tegelbitar

HMAK4392:4

2AS 3578

L&B: 0,23 m
Djup: 0,12 m

Fyllning Gråbrun siltig humös sand

2AS 3544 stolph...

L&B: 0,34
Djup: 0,14 m

Fyllning: Gråbrun humös siltig sand små fnyk av br. lera obrändlera, träkol. Fynd av skärva keramik.

2AS 3386

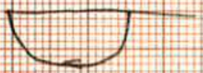

L&B: ca 0,3
D: 0,14 m

Fyllning Gråbrun humös siltig sand. Vattenfylldes snabbt. Blött parti, schaktat

3C 3775 Profil av matjord o under lager

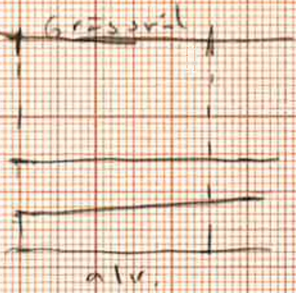

mot Ö

MATJORD Gråsvartbrun

Brun humös fet humu...

Lite gråare gråbrun i... trähol. Äldre mark...

2AS 3176

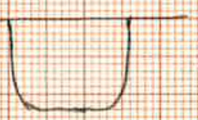

DL&B: 0,3 m
D: ca 0,24 m

Fyllning: Brunbeige humös sand. Blev snabbt vattenfylld.

2AS 3632

L: 0,22 m
B:
Djup: 0,07 m

Fyllning Gråbrun humös sand

2AG 3664

L: 0,55 m
B: 0,4 m
D: 0,17 m

Fyllning: Gråbrun humös sa... Inmätt som grop. men troligen stolpe. Trol. stolpe tolk.

A2825 Stolphål

Svartbrun fyll Med gråbrun Sand mikol + bitar av br. lera Ca 0,4x0,4 m s 0,22 m djup

AGE Kontor & Data Tel.08-626 30 00

Generad FU VA-ledning.

2012-10-16

Sign ST, MÖ

5

HMAK 4392:5

rliggande

fet humus

s/sand

lag av

lager

Matjord + äldre marklager Fanns i ett område från ca 6 meter innanför av "Högrest / gropbrunn" i.d. utredningen. T14 första stora gropen söder om "brunnen". ca ~~25~~-30 m. parti.

A2813

Ca 0,32 x 0,23 m stor
0,08 m djup,
Brungrå sand

ev stolphål, kan
även vara stenlyft

A2801 stolphål?

Mörk brungrå sand
med inslag av kol
+ br. lerabitar
Ca 0,40 x 0,35 m stort
0,14 m djupt
(av typen "plan botten")

HMAK 4392:5

A5143 Härd

ca 0,1 m djup

① Svart sotig sand med mkt kol + skörbränd sten Kolprov från detta lager

② Grå sand m. enstaka kol + enstaka skörbränd sten + obrända stenar

Nämnast antyden till stenlagd kant runt härden

A4919 stenskott stolphål ca 0,4 x 0,36 m stort

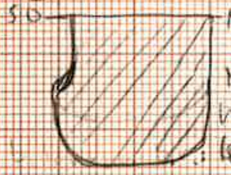

0,38 m dj Fyllning av Mörk brungrå ngt humös sand med br. lera + stenar

A4906 stenskott stolphål Ca 0,4 x 0,4 m stort, 0,35 m dj

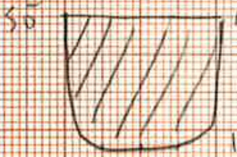

Fyllning av Mörk brungrå ngt humös sand m. br. lera + stenar. Mot lik 4919

A4574 stenskott stolphål ca 0,4 x 0,4 m stort

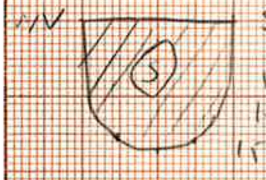

ca 0,34 m dj Mörk brungrå ngt humös sand m. br lera + stenar. Mellan A4906 + 4919

A4737 stolphål ca 0,25 m ø 0,13 m dj

Mörk brungrå ngt humös sand m. enstaka br. lerabiter

A5711 ca 0,4 x 0,3 m stor 0,24 m dj Stolphål el. grop.

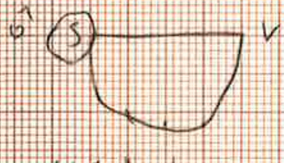

Mörk brungrå ngt humös sand, enstaka stenar

A5078 Stolphålsbotten ca 0,3 x 0,3 m stor 0,08 m dj

Mörk brungrå sand bitar av br. lera i fyllningen troligen "sönderplöjd" Anläggning Har troligen varit stenskott

A4987 stolphål Ca 0,4 m ø, 0,14 m dj

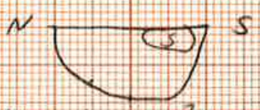

Mörk brungrå sand m. bitar av br. lera har troligen varit stenskott

A4534 stolphål ca 0,28 x 0,28 m stor 0,22 m dj

Fyllning av Mörk brungrå ngt humös sand m. br. lera + stenar

A4482 stolphål ca 0,25 m ø 0,11 m dj

Mörk brungrå ngt humös sand, ngt mörkare än A4534 + A4545

A4628 stolphål ca 0,36 x 0,30 m stort 0,33 m dj

1- Mörk brungrå ngt humös sand med br. lera

2- ngt ljusare med stenar trol. stenskott

A4950 stolphål stenskott

Brungrå ngt humös sand m. br. lera + stenar ljusare än A4919 + A4906

Ca 0,4 x 0,4 m stort 0,19 m dj

A5000 stolphålsbotten ca 0,35 x 0,35 m stor 0,13 m dj

Mörkbrungrå sand med kol bitar av br. lera i fyllningen har troligen varit stenskott

A4171 stolphål

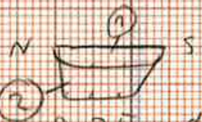

Lager 1 är kol-raseringsmassa som stolphål fylls med

Ca 0,25 m ø 0,14 m dj

1. Svartbrun sand med kol + br. lera

2- Mörk brungrå sand

A4545 stolphål

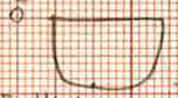

ca 0,28 x 0,26 m stor 0,18 m dj

Fyllning av Mörk brungrå ngt humös sand m. br. lera + stenar

Mot lik A4534

A4520 stolphål ca 0,48 x 0,25 m stor

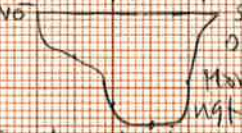

0,3 m dj Mörk brungrå ngt humös sand m. br. lera + stenar

A4647 stolphål ca 0,30 x 0,25 m stor ca 0,13 m dj

Mörk brungrå Sand, ngt humös med enstaka br. lera

A4748 Grop el. stolphål el. stenlyft

Ca 0,4 x 0,3 m stor 0,1 m dj. Mörk brungrå något humös Sand med enstaka br. lera

A5701 stenskott stolphål

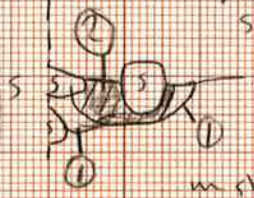

ca 0,4 x 0,35 m stor i Schakt

Ca 0,12 m dj

① = Brungrå sand m. stenar

② Mörk brungrå Sand, ngt humös - stolpfärgning

Vemge

HMAK 4392:6

6

skala 1:20
2012-10-22
Sign MÖ

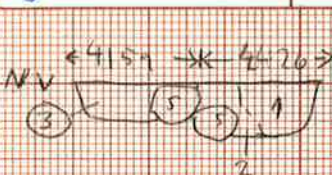

A 4159 grop
ca 0,4 x 0,3 m stor, 0,1 m djup
Grå brun sand (3)
Ä i A4426 stenlagd stolphål
ca 0,3 x 0,3 m stor 0,14 m djup
Skär A4159
1 = Svart brun sand (stolp förgrävning)
2 = Mörk brungrå sand m. sten

Hus 1: Takbärande A4594, A4406 ev A4419
Väggstolpar = A4854, A4842, A4520, A4534
A4545
+ ev. A4628, 4685 (tvekösme ehr grund) A47+57 väg

A4842 stenskott stolphål

ca 0,4 x 0,33 m stor, 0,3 m djup
1: Mörk brungrå mycket humushaltig sand m. br. lera + stenar (stolp förgrävning)
2 = Brungrå sand m. inlag av sten = nedgr. / sten-skoning

A5770 stolphål

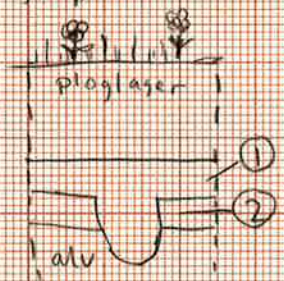

ca 0,22 m x 0,12 m i sektion (halva utsnitt)
0,27 m djup (från nedgr. övre kant)
Grävd genom alv + äldre mark horisont (2)
Är fylld med
① efter bruk då stolpe tagits bort
1 = Mörk brungrå mycket humushaltig sand med br. lera + träkolsstycken ofullst. omblött
2 = Mörkare än 1 svart brun ej humushaltig sand äldre mark nivå (golvyta?)

Profil C5776

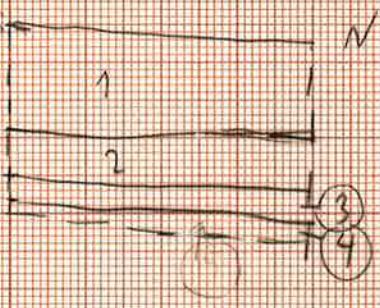

1: ploglager (sept)
2 Mörk brungrå humushaltig sand med enstaka br. lera
3: Mörkare än 2 och ej humushaltig
4 = Alv = brungrå sand

A4685 Stolphål
ca 0,30 x 0,25 m stor
SÖ NV
0,31 m djup
Mörk brungrå sand, mycket humushaltig m. br. lera (Rester av stolpe i hus 1)

A4930 ev. stolphåls botten

ca 0,22 x 0,22 m
0,04 m djup
Svart brun humushaltig sand + stenar kan vara yngre än övriga stolphål

A5674 Stolphål

ca 0,26 x 0,20 m stor
0,26 m djup
Mörk brungrå sand

HMAK 4392:6

2AS 4355 schaktkant — Profil MOT S

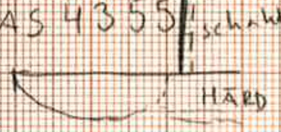

L&B: 0,4 m — stolphål
Djup: 0,12 m
Fyllning: Mörkbrun humös sand. Mycket svårt att se om den skär eller skärs av en härd. Precis i schaktväggen sker brytet. Gränsen mörkbrungrå sotig.

2AS 5622 — stolphål — MOT Ö
L: 0,3 m
B: 0,24 m
Djup: 0,28 m

Fyllning: Gråbrun humös sand inslag av br. lera. Takbärare?

2AS 4305 — Stolphål — MOT Ö

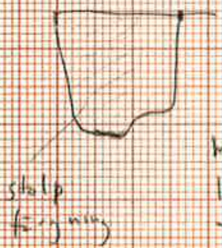

Fyllning: Brun humös sand. Norra halvan mörkare brun färg. Stolpavtryck. Inslag av träkol. ~~Precis~~ Öster om 5622. L.h i handritn. Kolprov insamlat
L: 0,32 m
B: 0,28 m
Djup: 0,32 m

2AS 4317 — MOT S

L: 0,45 m
B: 0,4 m — stolphål
D: 0,17
Fyllning: Brungrå humös sand Troligen stenskodd då 2 skärviga stenar hittades i fyllningen.
L.h 2AS 4305

2AS 5476 — MOT Ö

L&B: 0,37 m
D: 0,06 m
Fyllning: Brun svagt humös sand. Tveksam anläggning! Syns i plan men ganska grund!

2AS 4379 — MOT Ö

L&B: 0,27
Djup: 0,13
Fyllning: Gråbrun humös sand inslag av br. lera i ytan

2AS 4369 — MOT Ö — L&B: 0,27 — Djup: 0,13 m

Fyllning: Gråbrun humös sand. Mycket lik 2AS4379

2AS 5604 — Profil MOT S

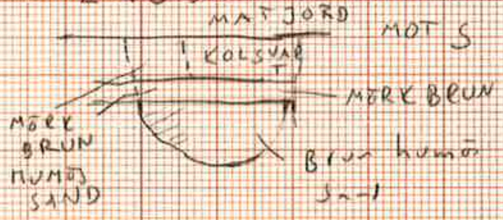

L: 0,38
B: 0,35
D: 0,14
Fyllning: Nere i alven Brun humös sand. Mörkare mot Ö (se markering). Anläggningen är precis i schaktkanten och ovan finns en kolsvart färgning i överliggande lager. Är det ett spår av att stolpen brandhärjats, uppfyllt eller en överliggande härd vi ser?

2AS 4144 — MOT S

L&B: 0,32 m
Djup: 0,17 m
Fyllning: Brungrå humös sand. Inslag av kol. Ligger precis norr om härd. Precis norr om 3AL 4157s begynnande gräns

2AS 4134

L: 0,29
B: 0,24
D: 0,12
Fyllh[illegible] hum[illegible] inslag[illegible]

2AS 409[illegible]

L: 0,4 m — B: 0[illegible]
Djup: 0,2 m

2AS 4061

L&B: 0,32 m
D: 0,07 m
Fyllning: Mörkbrun humös sand,

2AS 4084

L&B: 0,34
D: 0,06
Fyllning: Mörkbr[illegible] humös sand,

2AS 4181

obs! 5[illegible]
L: 0,45
B: 0,4
Djup: 0,3
Fyllning: I plan inte stenram[illegible]. Brungrå svagt [illegible] sand. Några f[illegible] br. ben stenskott stolp[illegible] Stenen i norr mycket platt p[illegible] sidan. Passar [illegible] hål. Båda st[illegible] svagt hålform[illegible]

AGE Kontor & Data Tel.08-626 30 00

Utgr. nr 2AS4294 djurgång.

VA-ledning Förundersökning

2012-10-22
Veinge FU
Tjärby sn.
sign S.T

HMAK 4392:7

MOT S

Gråbrun ... sand ... träkol

MOT Ö

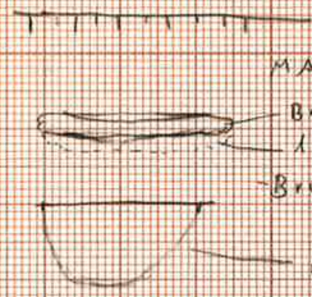

Mörk grå humös sand inslag av träkol. Skörbränd sten i botten av stolphålet en bit lerklining. Kolprov & Makroprov insamlat.

MOT Ö

2AS5743 2AS4049 MOT Ö

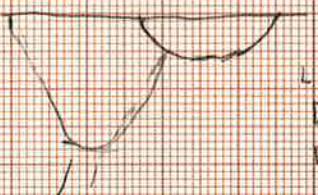

L & B: 0,35 m
D: 0,11 m
Fyllning: Mörkgråbrun humös sand
När jag grävde den påträffade jag det intilliggande stolphålet. Syntes ej i plan. Men det ligger ett kulturlager över allt.

Brungrå svagt humös sand.
L & B: ca 0,45 m
D: 0,36 m

MOT Ö

2AS4074

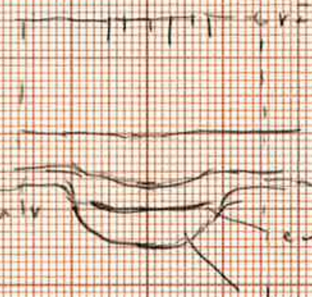

2AG5757

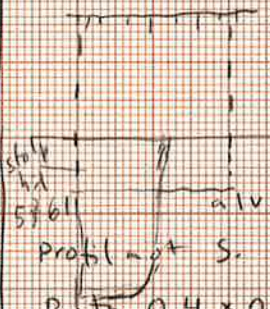

Profil mot S.

Ruta 0,4 × 0,4 grävdes i äldre marklager, som består av ett mörk brungrå humös sand med träkol, br. lera, enstaka fnyk br. ben. Förhistorisk keramik, 1 bit kvarts.
Djurgång mitt i grävdes ställde till det. Trodde först att det var ett stolphål (OBS - styrka det ...) Fynd av cintad lerklining i djurgången.

2AS5761
Brun humös sand. Går rakt igenom äldre marklager.
Fynd av br. lera
1 bit cintad lerklining.

MOT N.Ö

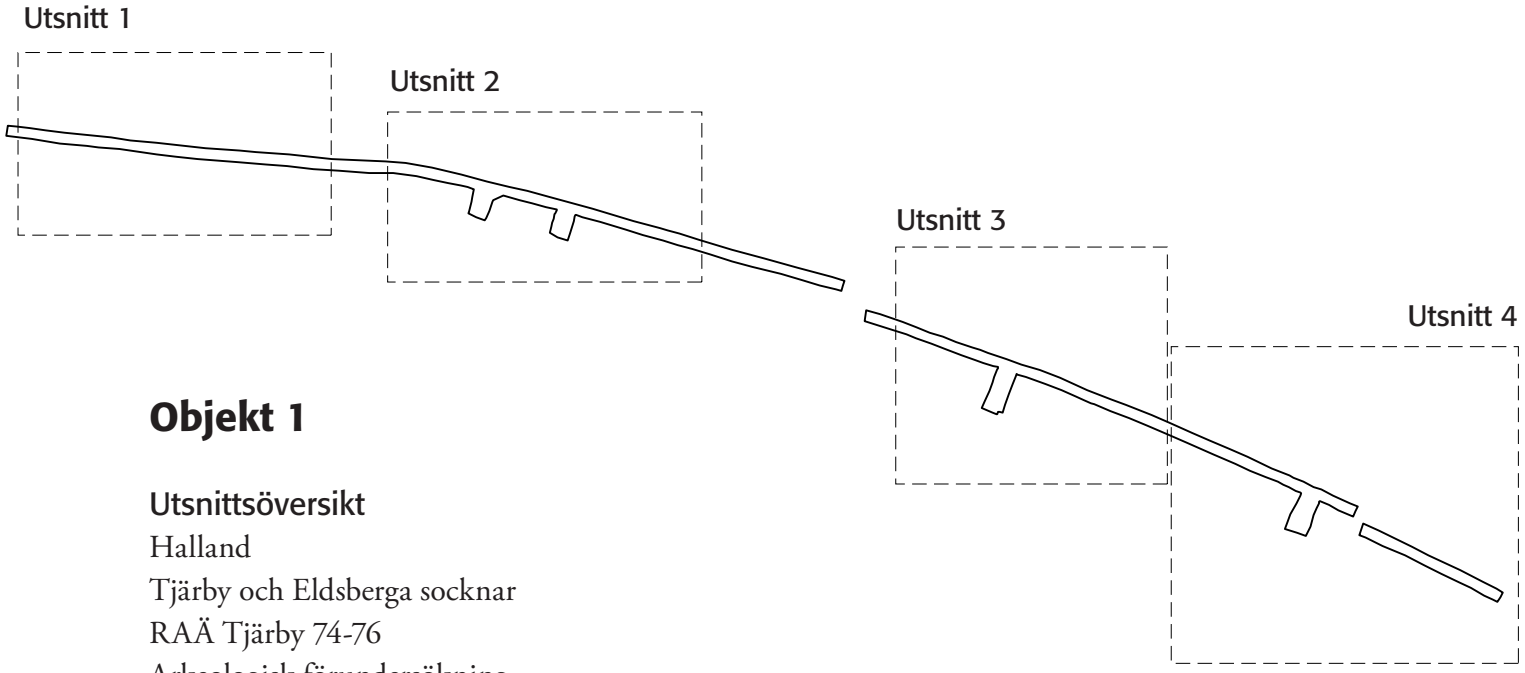

Objekt 1

Utsnittsöversikt

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
RAÄ Tjärby 74-76
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:1000

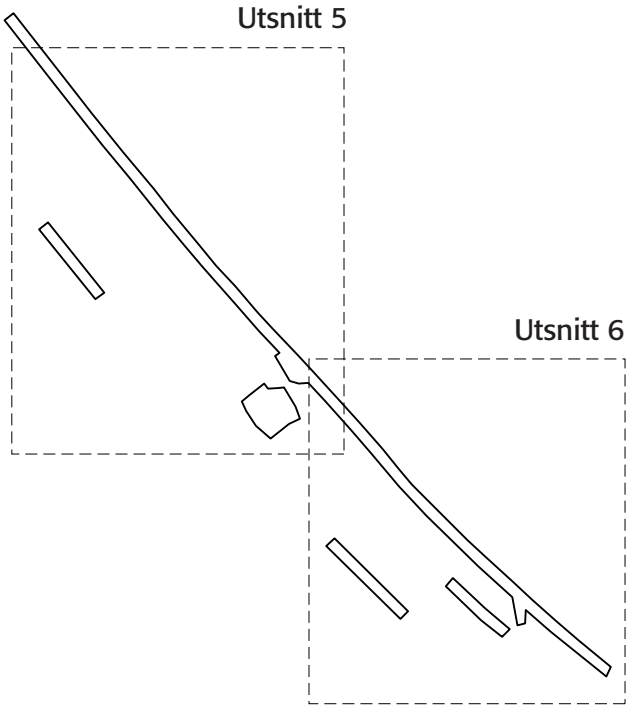

Objekt 3

Utsnittsöversikt

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
RAÄ Eldsberga 151-153
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:1000

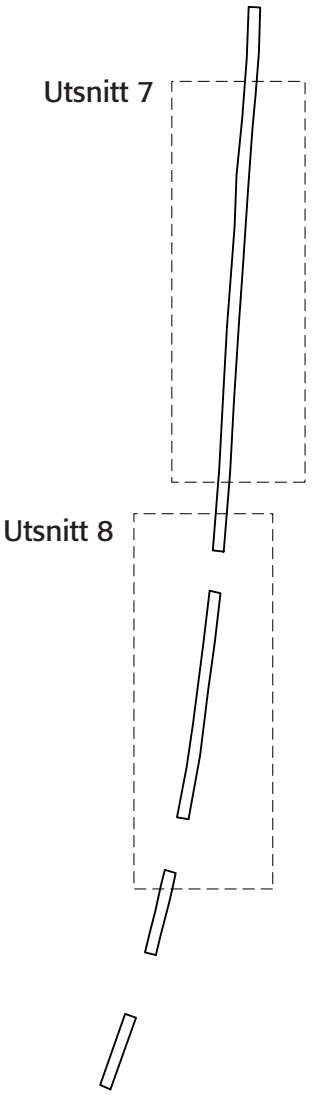

Objekt 4

Utsnittsöversikt
Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
RAÄ Eldsberga 146-149
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:1000

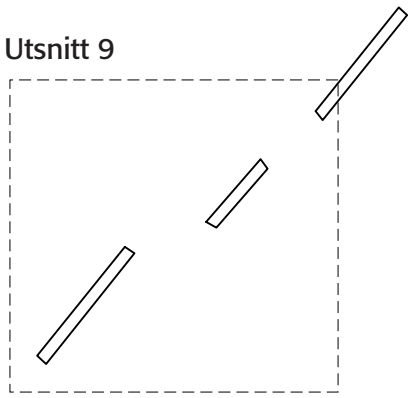

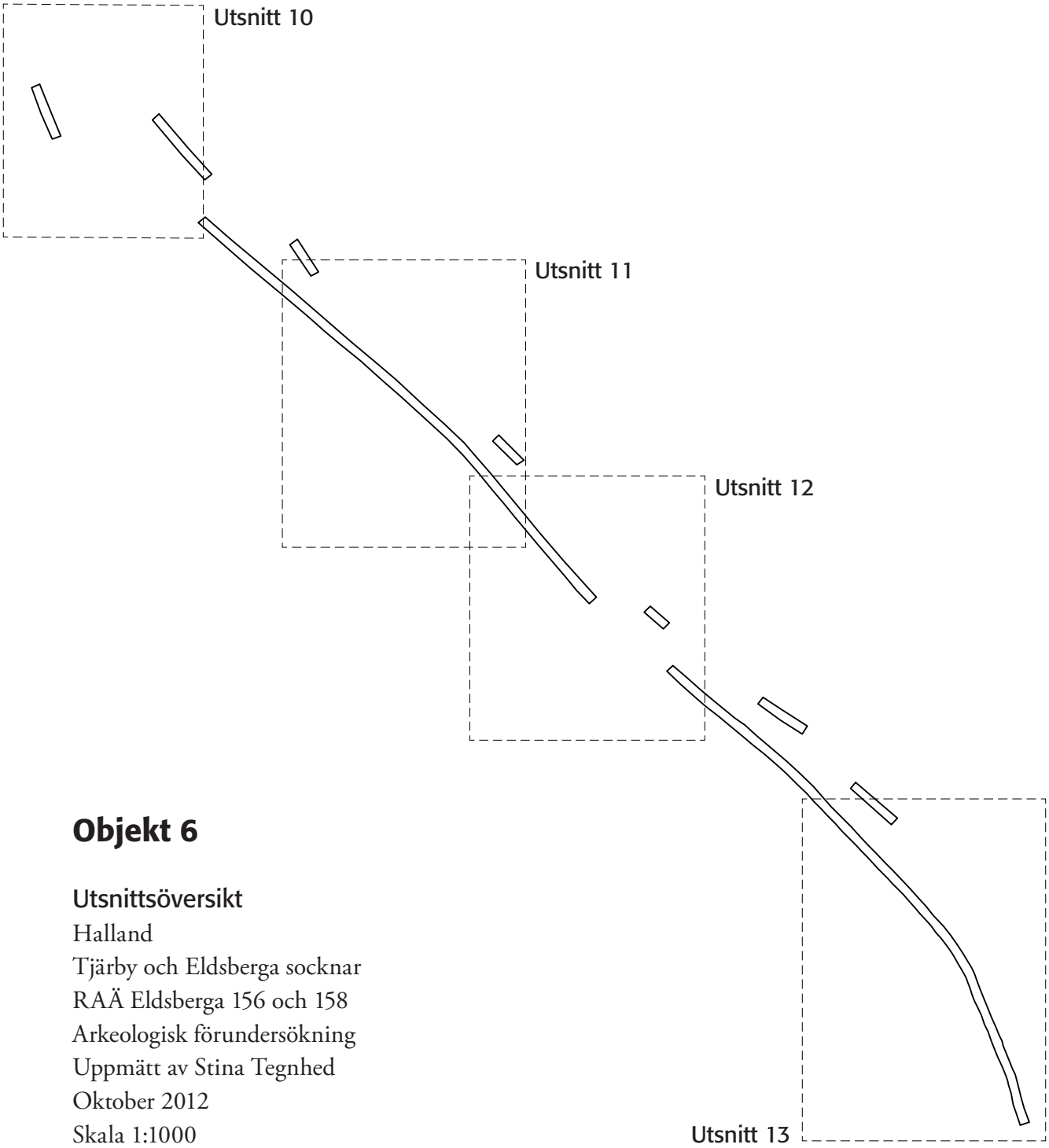

Objekt 6

Utsnittsöversikt

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
RAÄ Eldsberga 156 och 158
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:1000

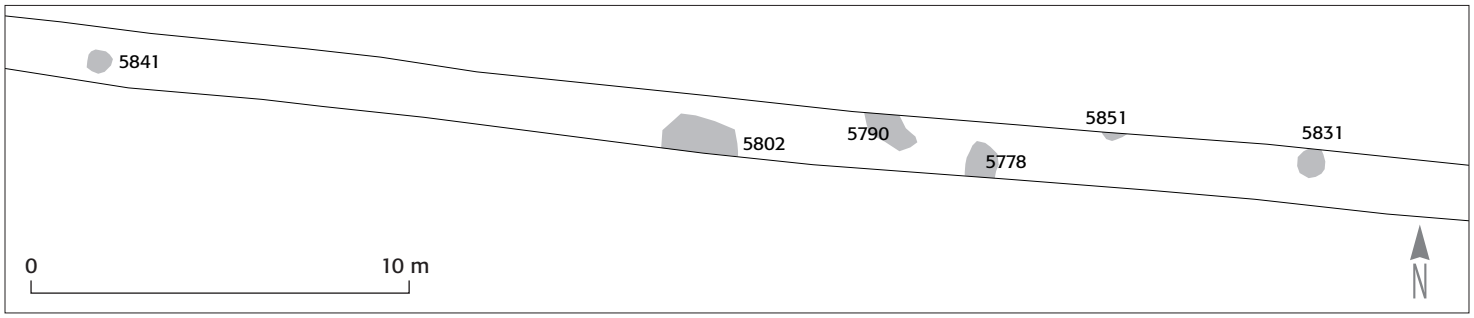

Utsnitt 1

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:200
HMAK 4392:8

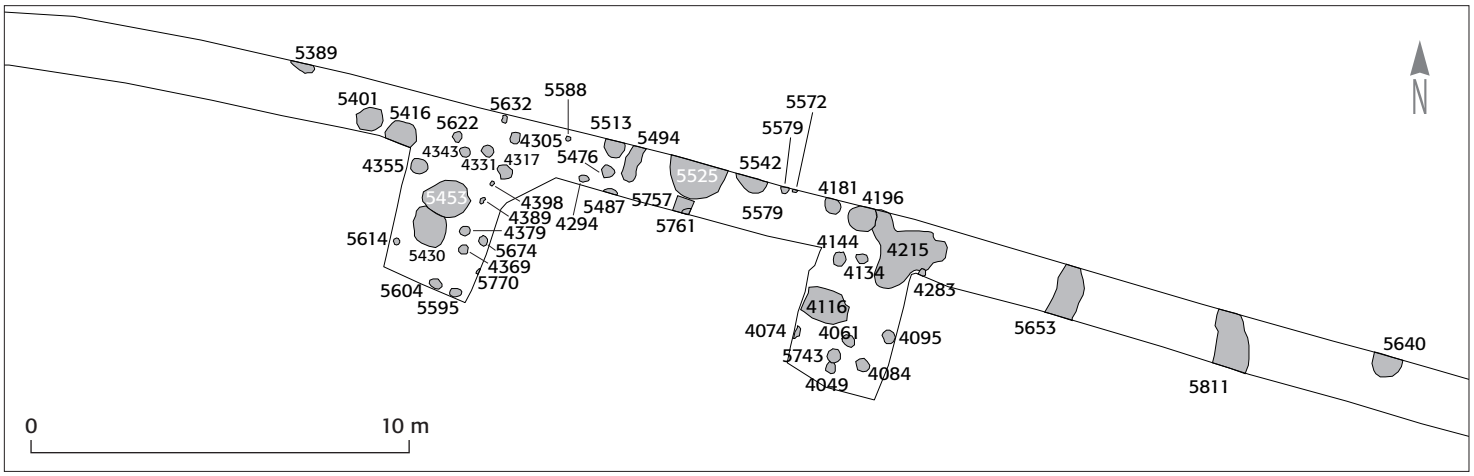

Utsnitt 2

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:200
HMAK 4392:9

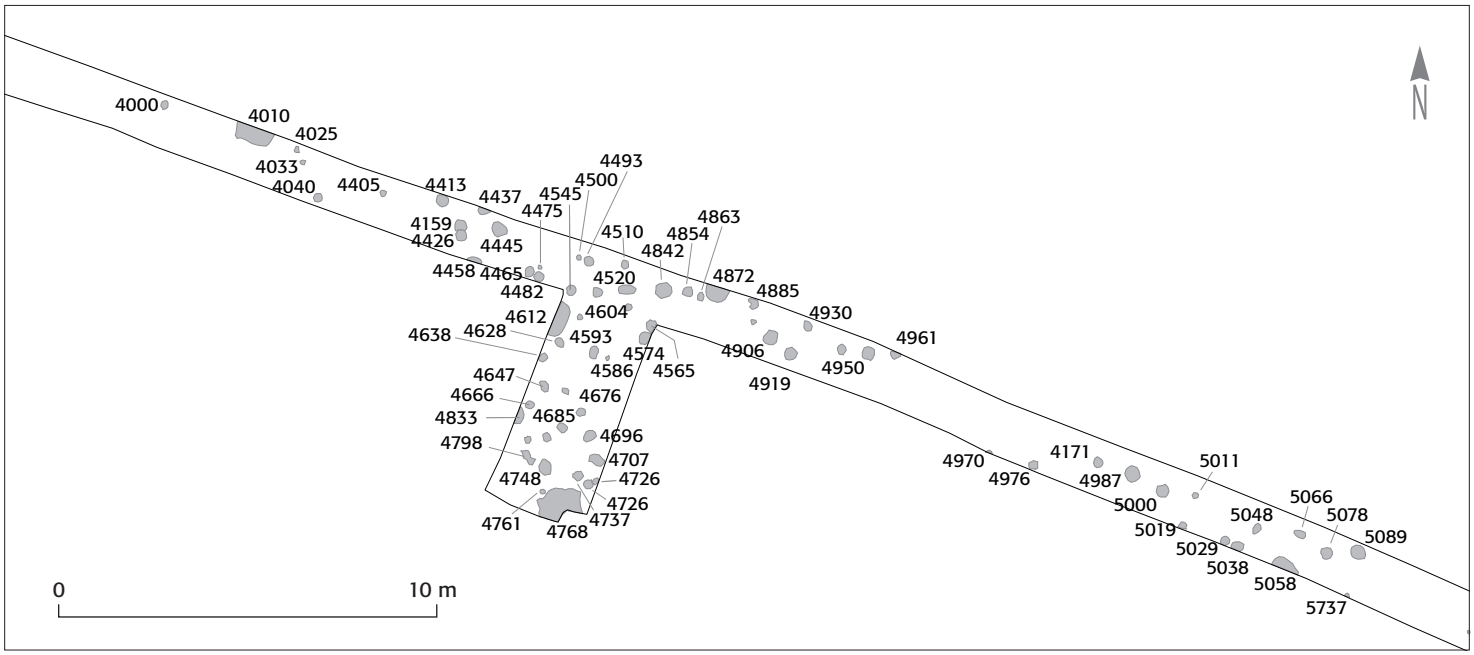

Utsnitt 3

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:200
HMAK 4392:10

Utsnitt 4

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:200
HMAK 4392:11

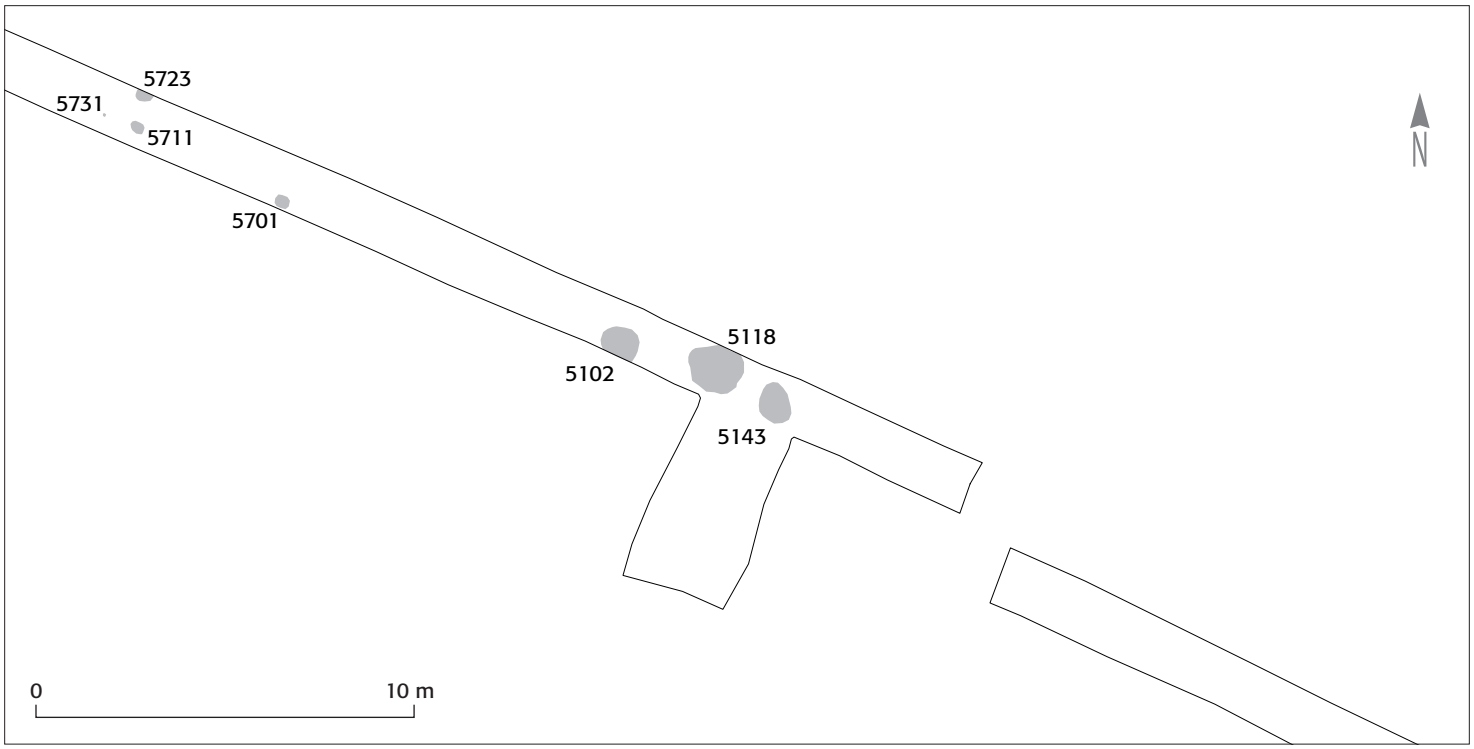

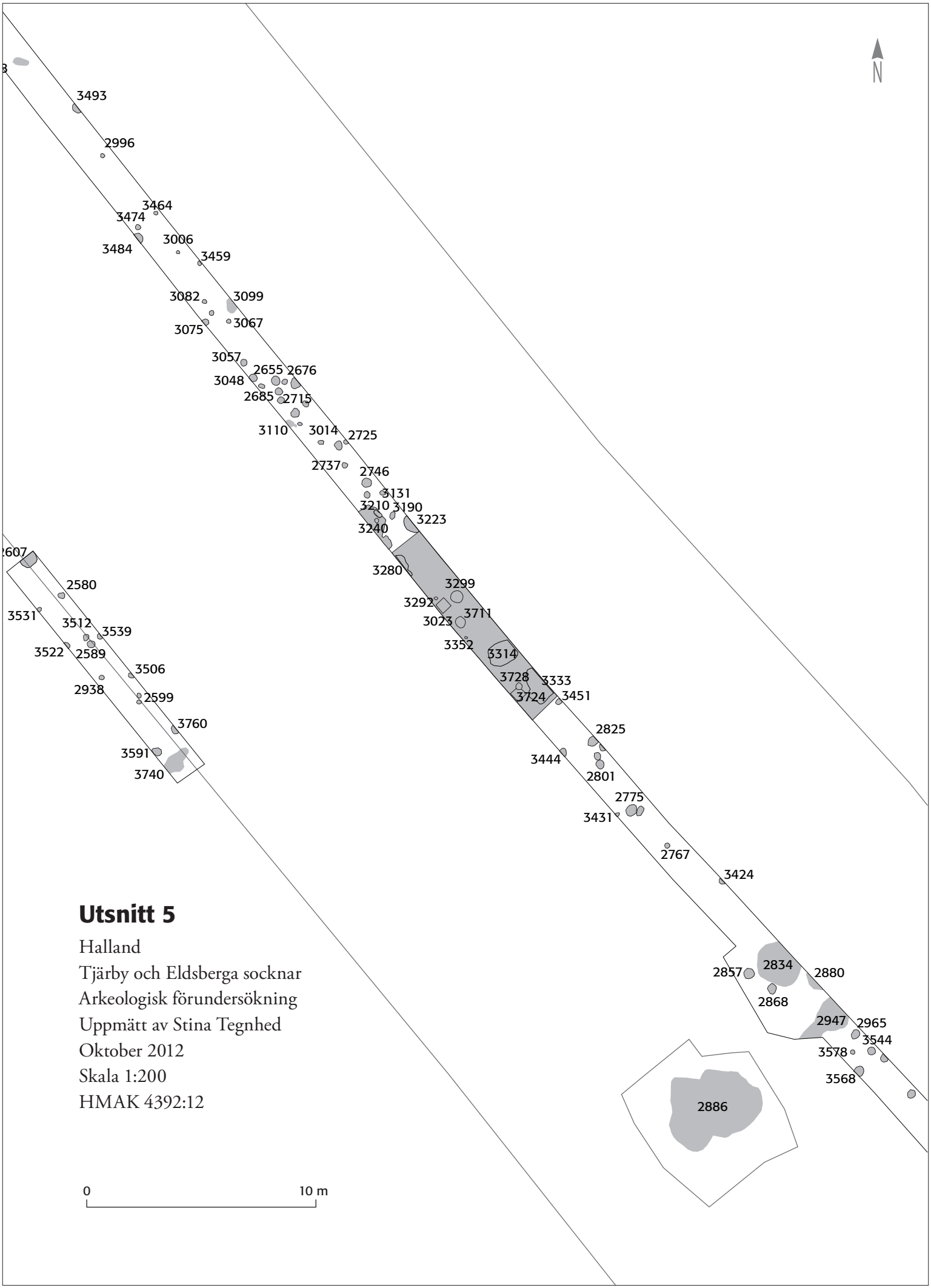

Utsnitt 5

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:200
HMAK 4392:12

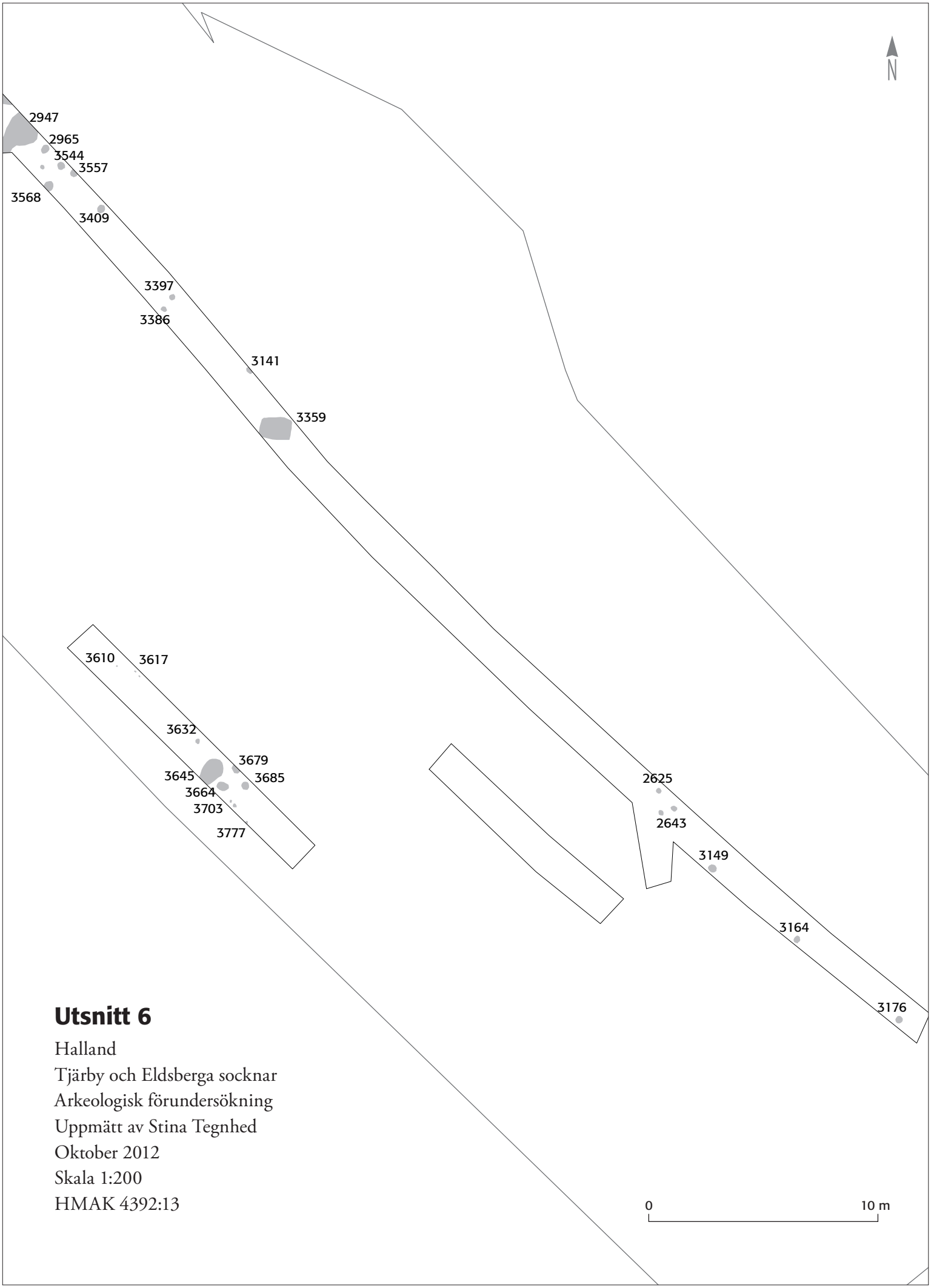

Utsnitt 6

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:200
HMAK 4392:13

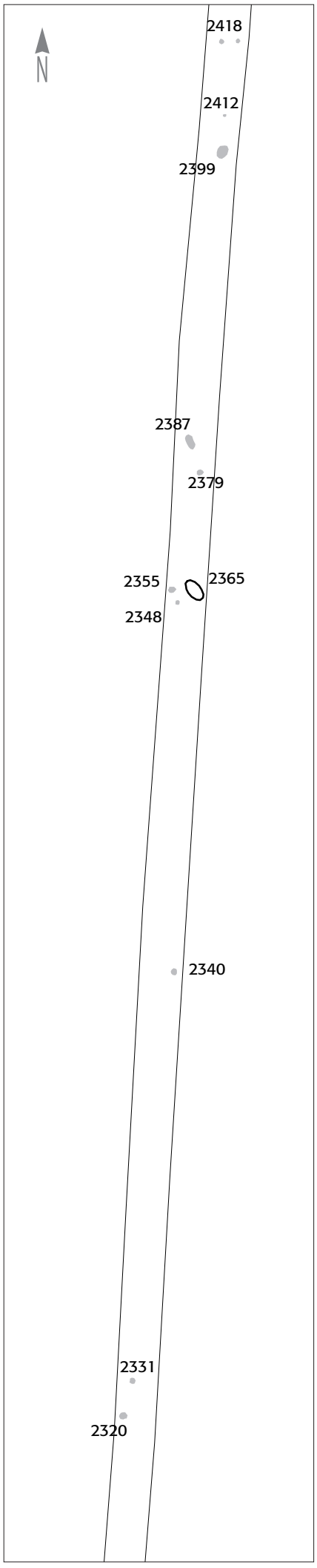

Utsnitt 7

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:200
HMAK 4392:14

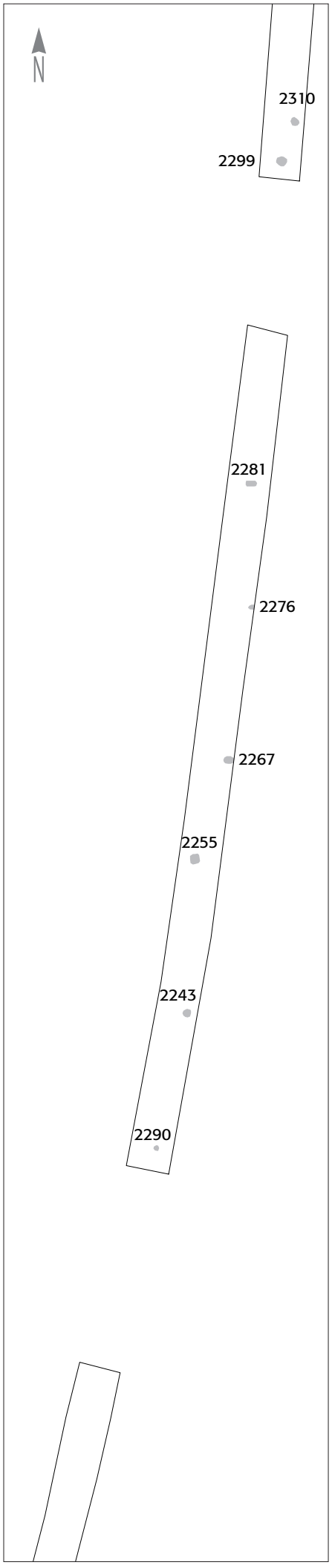

Utsnitt 8

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:200
HMAK 4392:15

0 10 m

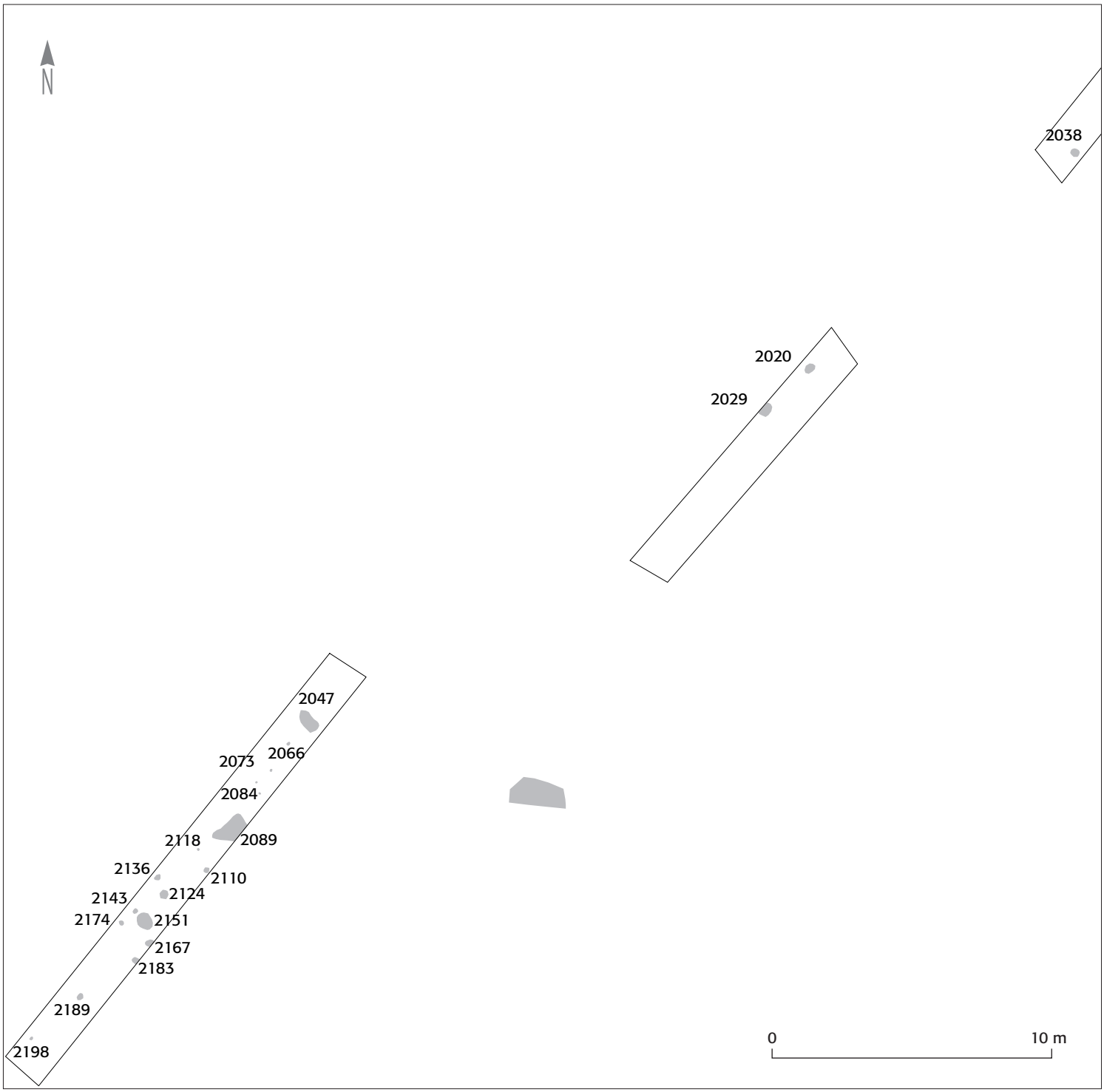

Utsnitt 9

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:200
HMAK 4392:16

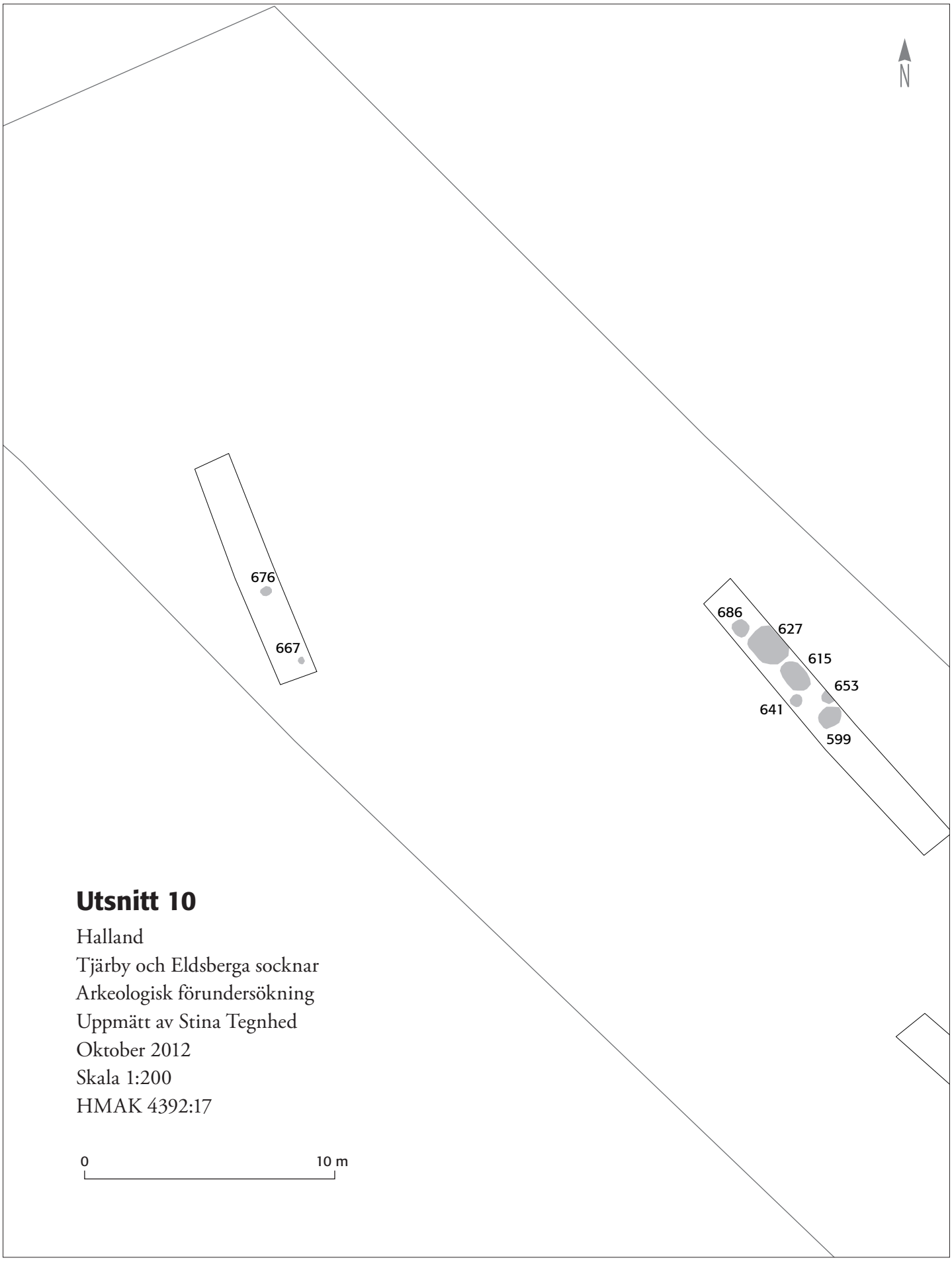

Utsnitt 10

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:200
HMAK 4392:17

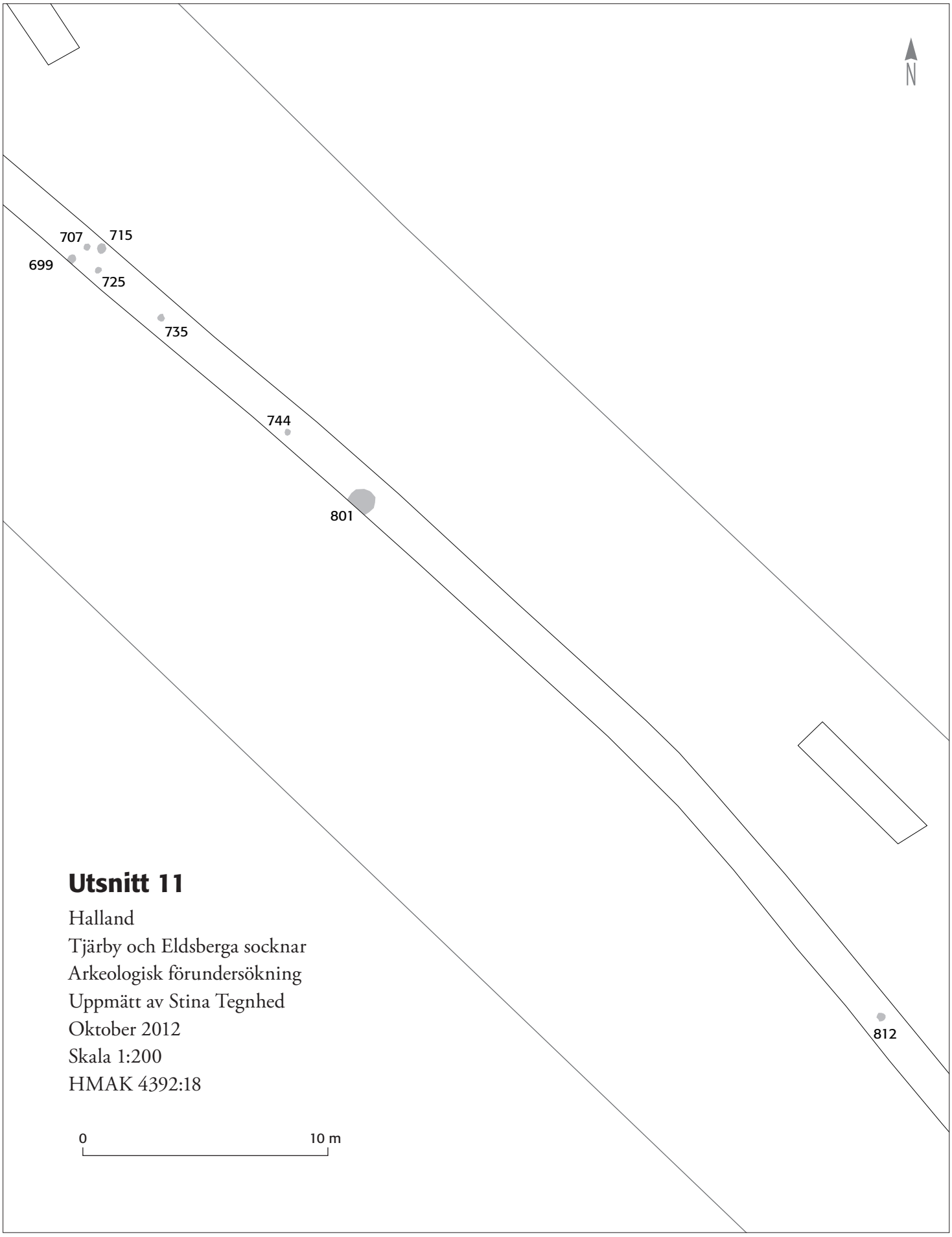

Utsnitt 11

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:200
HMAK 4392:18

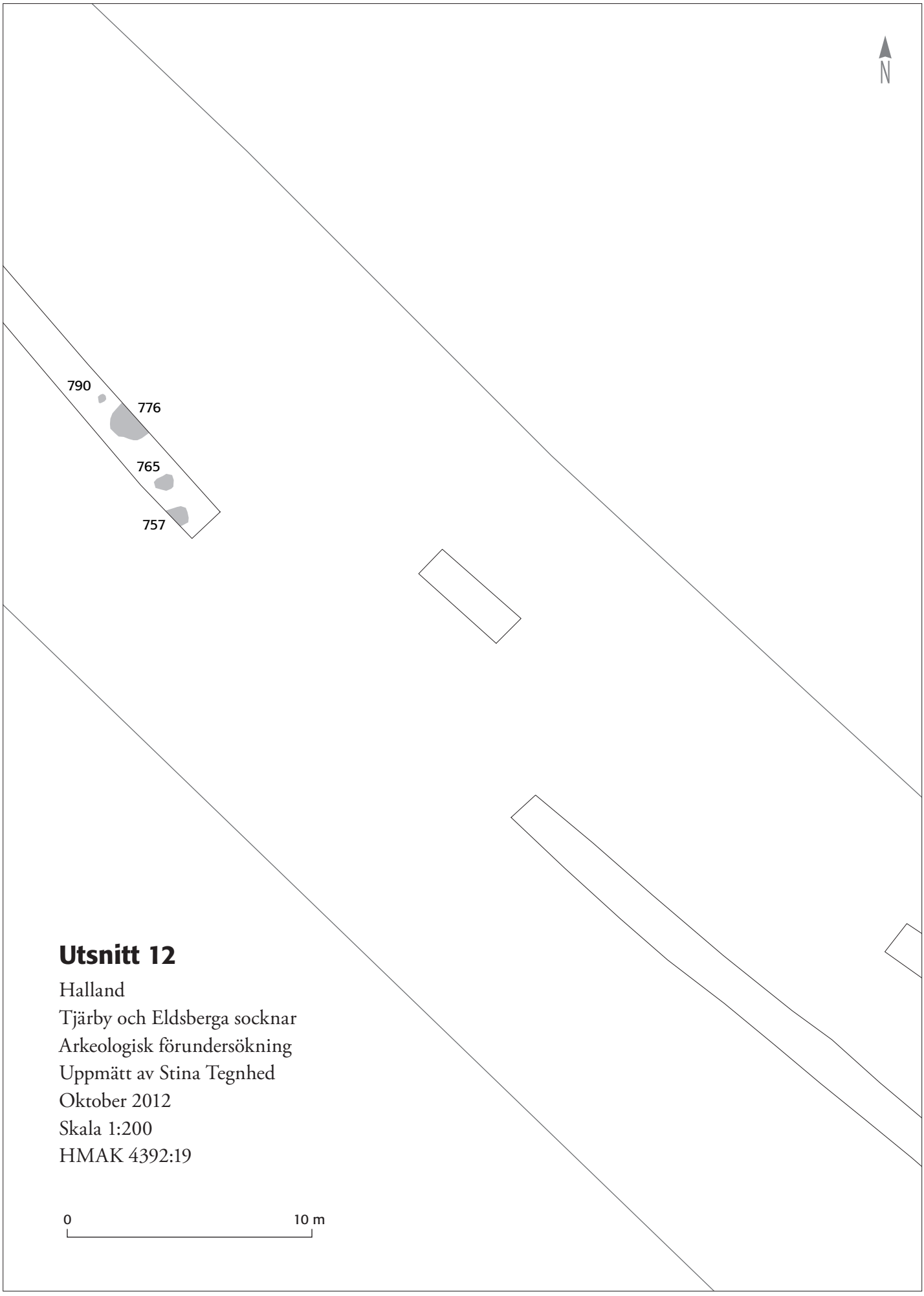

Utsnitt 12

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:200
HMAK 4392:19

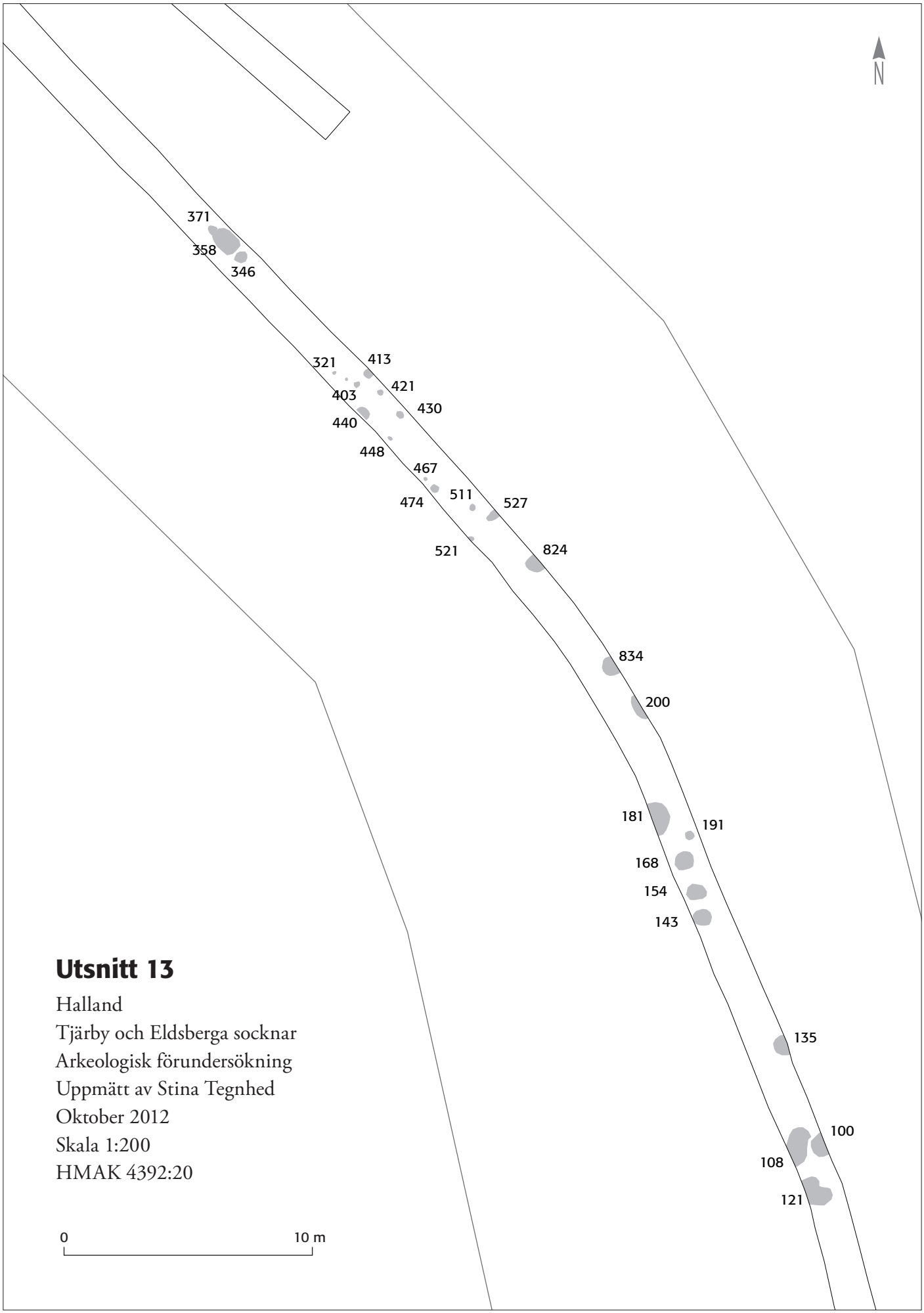

Utsnitt 13

Halland
Tjärby och Eldsberga socknar
Arkeologisk förundersökning
Uppmätt av Stina Tegnhed
Oktober 2012
Skala 1:200
HMAK 4392:20

Postadress: Bastionsgatan 3 | 302 43 Halmstad | Tel: 035-19 26 00
Fax: 035-19 26 26 | E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se